

HEBREW GOSPEL OF MATTHEW

בשורת מתי

George Howard

by
George Howard
Professor of Religion
University of Georgia

A leaf from Shem-Tob's Even Bohan as it appears in Ms. Heb. 28, Bibliotheek der Rijksuniversiteit, Leiden (manuscript witness A in Howard's edition). This leaf includes (in late medieval Hebrew script) Matthew 10:23b–11:15; the marginal notes indicate pereks (sections) 46, 47, and 48 of the text. A printed transcription of this portion of Shem-Tob's Hebrew Matthew, along with Howard's English translation, appears in the present edition on pages 46–51. An interesting and significant play on words (see pages 197–200) occurs in lines 6 and 5 from the bottom of this leaf (המלכים kings and מלאכי my messenger). Of interest also is the occurrence of one of Shem-Tob's polemic notes which begins with the third word (from the right) of the last line on this sample leaf.

• 1995 •

Hebrew Gospel of Matthew

Copyright ©1995

Mercer University Press, Macon, Georgia USA

All rights reserved

Printed in the United States of America

April 1995

Reprinted Fall 2000

Reprinted Fall 2002

The paper used in this publication
meets the minimum requirements
of American National Standard
for Information Sciences—Permanence of Paper
for Printed Library Materials, ANSI Z39.48-1984.

Library of Congress Cataloging-in-Publication Data

Bible. N.T. Matthew. Hebrew. Ibn Shaprut. 1995.

Hebrew Gospel of Matthew / by George Howard.

xiv+240 pp. 6x9" (15x23 cm.).

English and Hebrew.

Revised edition of : The Gospel of Matthew

according to a primitive Hebrew text.

Hebrew text of Matthew, extracted from Shem Tov Ibn Shaprut's

Evan bohan, presented with English translation and commentary.

Includes bibliographical references and indexes.

ISBN 0-86554-442-5 (alk. paper).

1. Bible. N.T. Matthew. Hebrew. Ibn Shaprut—Criticism, Textual.

I. Howard, George, 1935—

II. Ibn Shaprut, Shem Tov, fl. 1375–1380. Evan bohan.

III. Bible. N.T. Matthew. English. Howard. 1995. IV. Title.

BS2574.H4 1995

226.2'044—dc20

95-16849

CIP

HE

Contents

Preface to the Second Edition	vii
Acknowledgments	ix
Introduction	xi
Witnesses Used in This Edition	xii
Interrelationships among the Witnesses	xiii
Text and Apparatus	xiii
The Translation	xiv
Abbreviations and Notations	xiv

Part One

Shem-Tob's Hebrew Matthew

The Hebrew Text and English Translation	1-151
---	-------

Part Two

Analysis and Commentary

Shem-Tob's Matthew and the Hebrew/Aramaic-Matthean Tradition	155
Papias and Other Early Christian Writers	155
Du Tillet, Münster, and Allusions to	
and Quotations from Matthew in Early Jewish	
and Anti-Christian Writings	160
The Evidence from Shem-Tob's Comments	173
Shem-Tob's Hebrew Matthew:	
A Literary, Textual, and Theological Profile	177
Linguistic Characteristics of the Hebrew Text	177
The Verb	179
Pronouns	180
Vocabulary	181
Other Constructions	182
Revision and Modification of the Hebrew Text	182
Literary Characteristics of the Hebrew Text	184
Puns	184
Word Connections	185
Alliteration	190
Textual Nature of Shem-Tob's Hebrew Matthew	190
Shem-Tob and Codex Sinaiticus	191

Shem-Tob and the Short Ending of Matthew	192
Shem-Tob, the Old Syriac, and the Old Latin	194
Shem-Tob and the Other Gospels	196
Shem-Tob and the Coptic Gospel of Thomas	203
Shem-Tob and the Pseudo-Clementine Writings	205
Shem-Tob and the Tol'doth Yeshu	206
Shem-Tob and the <i>Protevangelium of James</i>	211
Theological Motifs in Shem-Tob's Matthew	212
The Law	212
The Gentiles	214
The Christ	216
John the Baptist	218
Different Meanings in Shem-Tob's Matthew	223
The Divine Name	229
Other Interesting Readings in Shem-Tob's Matthew	232
Summary and Conclusion	233
Indexes	235
Subjects	235
Authors	237

Preface to the Second Edition

It is now eight years since the first edition of this work appeared under the title *The Gospel of Matthew according to a Primitive Hebrew Text* (1987). As with all pioneering projects, the book contained a number of errors, typographical and otherwise, and raised a series of questions. This second and fully revised edition, retitled *Hebrew Gospel of Matthew*, intends to eliminate the errors and address the questions.

Considerable attention has been given to making the translation more readable. It has also been revised with regard to accuracy.

The analysis section of the book has largely been rewritten to take into account a series of studies I have published on the text since 1987. I have also tried to state things more clearly and less dogmatically. The main thrust of this second edition is to demonstrate that the Hebrew Matthew contained in Shem-Tob's *Evan Bohan* predates the fourteenth century. In my judgment, Shem-Tob the polemist did not prepare this text by translating it from the Latin Vulgate, the Byzantine Greek, or any other known edition of the Gospel of Matthew. He received it from previous generations of Jewish scribes and tradents.

It is my hope that the modifications of the present work will provide the reader with a text of Shem-Tob's Hebrew Matthew that is basically free from error and one that is set in a proper historical and linguistic context.

University of Georgia
17 October 1994

George Howard

For Tere

Acknowledgments

First Edition

I wish to acknowledge with appreciation the British Library of London for permission to print portions of its copy of the *Even Bohan*, catalogued Add no. 26964. This manuscript serves as the base text for Matthew 1:1–23:22 in this volume. I also acknowledge with appreciation the Ivan F. and Seema Boesky Family Library, the Jewish Theological Seminary of America of New York City, for permission to print portions of its copy of the *Even Bohan*, catalogued Ms. 2426 (Marx 16). This manuscript serves as the base text for Matthew 23:23–end in this volume. Finally, I express with appreciation the financial grant from the office of the Vice President for Research at the University of Georgia that helped make this publication possible.

University of Georgia
29 July 1987

George Howard

Second Edition

For this second edition, renamed *Hebrew Gospel of Matthew*, I acknowledge the following.

Cambridge University Press, for permission to reprint George Howard, "A Primitive Hebrew Gospel of Matthew and the Tol'doth Yesu," *New Testament Studies* 34 (1988): 60-70.

Harvard Theological Review, for permission to reprint George Howard, "A Note on the Short Ending of Matthew," *Harvard Theological Review* 81 (1988): 117-20.

Society of Biblical Literature, for permission to reprint George Howard, "The Textual Nature of an Old Hebrew Version of Matthew," *Journal of Biblical Literature* 105 (1986): 49-63; and idem, "The Textual Nature of Shem-Tob's Hebrew Matthew," *Journal of Biblical Literature* 108 (1989): 239-57.

E. J. Brill (Leiden), for permission to reprint George Howard, "A Note on Codex Sinaiticus and Shem-Tob's Hebrew Matthew," *Novum Testamentum* 34 (1992): 46-47.

Sheffield Academic Press, for permission to reprint George Howard, "A Note on Shem-Tob's Hebrew Matthew and the Gospel of John," *Journal for the Study of the New Testament* 47 (1992): 117-26.

University of Georgia
1 April 1995

George Howard

Introduction

A complete Hebrew Text of Matthew appeared in the body of a fourteenth-century Jewish polemical treatise entitled *Even Bohan* (אֵבֶן בֹּחַן, "The Touchstone"). The author, Shem-Tob ben-Isaac ben-Shaprut (sometimes called Ibn Shaprut), was born in Tudela in Castile in the middle of the fourteenth century. He later settled in Tarazona in Aragon where as a physician he practiced medicine. There he completed the *Even Bohan* in 1380. He revised his work several times—in 1385, around 1400, and even later—by adding another five books or sections to the original twelve.¹ Most manuscripts contain either fifteen or sixteen chapters, not always arranged in the same order. Of the original books, usually the first deals with the principles of the Jewish faith, the next nine deal with passages in the Bible that were disputed by Jews and Christians, the eleventh discusses haggadic sections in the Talmud used by Christians or Jewish proselytes to Christianity, and the twelfth (sometimes thirteenth) contains the entire Gospel of Matthew in Hebrew, with polemical comments by Shem-Tob interspersed throughout the text.

Part one of the present volume contains the Hebrew text of Matthew found in Shem-Tob's treatise. A critical apparatus, noting manuscript variation, accompanies the text, and an English translation appears on facing pages. The polemical comments of Shem-Tob have been eliminated so that the gospel text may run continuously from beginning to end without interruption.

Part two contains an analysis of Shem-Tob's Hebrew Matthew, including its place within the traditional Hebrew/Aramaic-Matthew tradition, and a literary, textual, and theological profile.

¹For a discussion of these later additions see Alexander Marx, "The Polemical Manuscripts in the Library of the Jewish Theological Seminary of America," in *Studies in Jewish Bibliography and Related Subjects in Memory of Abraham Solomon Freidus (1867-1923)* (New York: The Alexander Kohut Memorial Foundation, 1929) 247-78, esp. 265-70; W. Horbury, "The Revision of Shem Tob Ibn Shaprut's *Eben Bohan*," *Sefarad* 43 (1983): 221-37; W. Horbury, Review of *The Gospel of Matthew according to a Primitive Hebrew Text*, *JTS* 43 (1992): 166-69.

Witnesses Used in This Edition²

Ms. Add. no. 26964. British Library, London. (Serves as the printed text for 1:1–23:22.)

A Ms. Heb. 28. Bibliotheek der Rijksuniversiteit, Leiden.

B Ms. Mich. 119. Bodleian Library, Oxford.

C Ms. Opp. Add. 4° 72. Bodleian Library, Oxford.

D Ms. 2426 (Marx 16). Library of the Jewish Theological Seminary of America, New York, (Serves as the printed text for 23:23–end.)

E Ms. 2279 (Marx 18). Library of the Jewish Theological Seminary of America, New York.

F Ms. 2209 (Marx 19). Library of the Jewish Theological Seminary of America, New York.

G Ms. 2234 (Marx 15). Library of the Jewish Theological Seminary of America, New York.

H Ms. Mich. 137. Bodleian Library, Oxford.

All the manuscripts date between the fifteenth and seventeenth centuries and are written in various types of script. The best manuscript of the lot is the British Library Ms. Add. 26964. Although this copy is incomplete, covering Matt 1:1–23:22, the excellent quality of its text demanded that it be printed. Manuscript C is an almost exact replica of the British Library ms., including breaking off at 23:22. It is written, however, in very small letters and is sometimes difficult to read.

Another manuscript of good quality belongs to the Jewish Theological Seminary of America, catalogued #2426 (noted as #16 by Marx in "The Polemical Manuscripts in the Library of the Jewish Theological Seminary of America," 252). It serves as the printed text for Matt 23:23–28:20. In the apparatus, it is noted as ms. D. Manuscript A, from Leiden, is of fair quality, but has received considerable revision with respect to improvements in grammar and assimilation to the Greek and Latin texts. Manuscript B, from the Bodleian Library, is of good quality, but is difficult to read. Because of the type of pen and ink used by the scribe, the letters often run together and are sometimes indistinguishable. Manuscripts E and F are virtually identical and are of mediocre quality. Manuscript G is the poorest in quality of all the texts I have used. It is written in a sloppy hand by a scribe who had little qualms in omitting and adding material. Manuscript H is only fragmentary, containing: 1:18b–19; 2:1, 13, 16–18; 3:16; 4:1; 5:27, 28, 31–34, 38–40, 43–44; 6:5, 19–20; 7:6, 24–28; 9:10–13, 32–38; 11:11–15,

²For a more complete list of manuscripts, see Pinchas E. Lapide, "Der 'Prüfstein' aus Spanien," *Sefarad* 34 (1974): 230.

25–28; 12:1, 15–18, 22–29, 31–32, 46–47; 13:53–57; 14:28; 15:1–6, 10b–11, 20b; 16:13–20; 17:1–3; 19:16–18; 21:1–2, 18–19, 23–27; 22:23–24, 29–33; 23:16–18; 24:20, 27–28, 34–35; 26:1, 26–27, 31, 36–37; 27:15; 28:18.

Interrelationships among the Witnesses

I make no attempt to trace the history of the text through the various recensions of Shem-Tob's treatise, nor do I append a stemma of manuscripts. The individual Matthean texts, however, reveal certain relationships, and a brief discussion of these will perhaps be valuable.

Generally, the nine manuscripts may be divided into three groups. Group I consists of British Library Ms. Add. no. 26964 and ms. C. With few exceptions, these two writings are virtually identical. Both are carefully copied and show minimal tendency toward scribal error and assimilation to the canonical Greek and Latin.

Group II consists of A B H. Containing some differences, these mss. are clearly related in text form. They are characterized by careful copying with few scribal errors. They also show a tendency for assimilation to the Greek and Latin. B is the best of this group, showing less assimilation than A. H is only fragmentary (see above).

Group III consists of D E F G. Mss. E and F are virtually identical, with D and G often reading with them. The latter two also have many individual differences. This group is characterized by some scribal error and some assimilation to the Greek and Latin. They are, however, less assimilated to the Greek and Latin than Group II. D is by far the best of this group, G by far the worst.

Text and Apparatus

The present edition does not aim at producing an eclectic text of Shem-Tob's Hebrew Matthew. Until a more complete evaluation of the Shem-Tob tradition is available, the printing of an individual manuscript will serve for a working text. The printed text comes from British Library Ms. Add. no. 26964 and ms. D, as explained above, including the errors and inconsistencies in spelling and grammar of each of these manuscripts. Periods and question marks have been added editorially to the printed Hebrew. In a few instances, where the base text contains a lacuna, the text of another manuscript has been selected to fill the gap. In each instance, the supplementary text has been placed within parentheses (for examples see 3:10a; 18:2b–5a).

Variant readings are noted in a critical apparatus. Except for plenary, or non-plenary vocalization and a few illegible scribbles, the notation of all variants is complete. The limited number of manuscripts used in the apparatus, of course,

gives only a sampling of variation that occurs in the manuscript tradition as a whole.

The Translation

The translation attempts to be faithful to the Hebrew without being awkward or wooden. The rough style of the Hebrew, however, is often reflected by the English. Occasionally its sense is unclear (15:5; 16:21; 17:3) because the Hebrew is unclear. Proper names are usually given their common English spellings except where a different pronunciation is distinctly indicated by the Hebrew. In some instances, a variant reading has been translated rather than the printed text. This occurs where it is necessary for the sense of the text. These renderings are placed within parentheses. In many instances the printed text is translated, in spite of difficulties, in order to preserve a disparity between the Hebrew and the Greek. In no sense is the translation a thoroughgoing eclectic rendering of the manuscript tradition.

Abbreviations and Notations

- () 1. Notes an occasional reading in the Hebrew text supplied from another manuscript because of a lacuna.
- 2. Notes a variant reading in the translation where the variant is a substitution or an addition.
- [] Notes an editorial addition in the translation.

Part One

Text and Translation

The Hebrew Text

Translation

MT 1:1-13]

[MT 1:1-13

פרק ראשון

- ¹אלה תולדות יש"ו בן דוד בן אברהם.
²אברהם הוליד את יצחק ויצחק הוליד את יעקב יעקב הוליד את יהודה ואחיו.
³יהודה הוליד את פרץ וזרח מתמר פרץ הוליד את חצרון חצרון הוליד את רם.
⁴רם הוליד את עמינדב ועמינדב הוליד את נחשון ונחשון הוליד את שלמון.
⁵שלמון הוליד את בועז מרחב הזונה בועז הוליד את עובד מרות ועובד הוליד את ישי.
⁶ישי הוליד את דוד דוד הוליד את אשת שלמה מאשת אוריה.
⁷שלמה הוליד את רחבעם רחבעם הוליד את אביה אביה הוליד את אסא.
⁸אסא הוליד את יהושפט יהושפט הוליד את יורם יורם הוליד את עוזיה.
⁹עוזיה הוליד את חזקיה.
¹⁰חזקיה הוליד את מנשה מנשה הוליד את אמון אמון הוליד את יאשיהו.
¹¹יאשיהו הוליד את יכניה ואחיו בגלות בבל.
¹²יכניה הוליד את שאלתיאל שאלתיאל הוליד את זרובבל.
¹³זרובבל הוליד את אביהוד ואביהוד הוליד את.

Chapter 1

- ¹ These are the generations of Jesus the son of David the son of Abraham.
² Abraham begot Isaac and Isaac begot Jacob; Jacob begot Judah and his brothers.
³ Judah begot Perez and Zerah from Tamar; Perez begot Hezron; Hezron begot Ram.
⁴ Ram begot Amminadab; Amminadab begot Nahshon; Nahshon begot Salmon.
⁵ Salmon begot Boaz from Rahab the harlot; Boaz begot Obed from Ruth and Obed begot Jesse.
⁶ Jesse begot David; David begot (Solomon) from the wife of Uriah.
⁷ Solomon begot Rehoboam; Rehoboam begot Abia; Abia begot Asa.
⁸ Asa begot Jehoshaphat; Jehoshaphat begot Joram; Joram begot Uzziah.
⁹ Uzziah begot (Jotham, Jotham begot Ahaz, Ahaz begot) Hezekiah.
¹⁰ Hezekiah begot Manasseh; Manasseh begot Amon; Amon begot Josiah.
¹¹ Josiah begot Jeconiah and his brothers in the Babylonian exile.
¹² (After the Babylonian exile) Jeconiah begot Shealtiel; Shealtiel begot Zerubbabel.
¹³ Zerubbabel begot Abihud; Abihud begot (Eliakim; Eliakim begot Azor.

¹¹ omit C [בן דוד]

¹² BEF יודא [יהודה] | DEFG יצחק [ויצחק]

¹³ EF חצרון [חצרון] | BDEFG יודא [יהודה]

¹⁴ omit A [שלמון] | ABDG נחשון [ונחשון] | EFG עמינדב [ועמינדב] | ABDG רם [ורם]

¹⁵ ABCDEFG עובד [ועובד] | omit ABDEFG [הזונה] | omit A [שלמון הוליד את]

¹⁶ F מבת שבע אשת [מאשת] | ABCDG את שלמה [את אשת שלמה] | A המלך + [י-דוד]

¹⁷ EF עוזיהו [עוזיה] | EF יורם [יורם] | B יושפט [י-הושפט]

¹⁸ ADG יותם [יותם] | ADG את אחז אחז הוליד את + [את]

¹⁹ EF יאשיהו, A יאשיהו [יאשיה] | G ישיהו + [את] | omit EF [את]

²⁰ omit EF [ואחיו] . . . בכל | A יכניה [יכניה] | EF יאשיהו, A יאשיהו [יאשיה]

²¹ A שלתיאל [שאלתיאל] | A יכניה [יכניה] | ADG ואחר גלות בבל + [Beginning]

²² DG אליקים [אליקים] | ADG אביהוד [אביהוד] | ABDEFG אביהוד [אביהוד]

¹⁴אקים ואקים הוליד את אליהוד.

¹⁵ואליהוד הוליד את אלעזר ואלעזר הוליד את מתן ומתן הוליד

את יעקב.

¹⁶ויעקב הוליד את יוסף. הוא יוסף איש מר"ים הנקרא משיח ובלעז קריסטוס.

¹⁷(וכל תולדות מאברהם עד דוד תולדות י"ד ומדוד עד גלות בבל תולדות י"ד ומגלות בבל עד יש"ו תולדות י"ד).

פרק שני

¹⁸ולידת מיש"ו היה בזה האופן) ויהי כאשר היתה אמו ארוסה ליוסף קודם שידע אותה נמצאת מעוברת מרוח הקדש.

¹⁹ויוסף איש צדיק היה ולא רצה לישב עמה ולא לגלותה להביאה לבושה ולא לאוסרה למות אבל היה רוצה לכסות עליה.

²⁰ובחשבו בזה הדבר בלבו והנה מלאך נראה אליו בחלום ואמר יוסף בן דוד אל תירא לקחת אשתך מר"ים שמרוח הקדוש היא מעוברת.

²¹ותלד בן ותקרא שמו ישו"ע כי הוא יושיע את עמי מעונותם.

²²כל זה לגמור מה שנכתב מאת הנביא על פי ה'.

²³הנה העלמה הרה ותלד בן וקראת שמו עמנואל שר"ל עמנו אלקים.

²⁴ויקץ יוסף משנתו ויעש ככל אשר צוה אותו מלאך ה' ויקח את אשתו.

²⁵ולא ידע אותה עד שילדה בנה הבכור ויקרא את שמו ישו"ע.

פרק שלישי

ויהי כאשר נולד יש"ו בבית לחם יהודה בימי הורודוס המלך והנה

חוזים בכוכבים באים ממזרח לירושלם.

²לאמר איה מלך היהודים הנולד. ראינו סבבו במזרח ובמתנות

חשובות באו להשתחוות לו.

¹⁴ Beginning] + אק אק DG | אק אק ABDEFG | אק omit E, ¹⁵ אק אק (supralineas) A

¹⁶ אק אק ABDEFG | אק אק ABDEFG | אק אק ABDEFG | אק אק ABDEFG

¹⁷ אק אק ABDEFG | אק אק ABCDEFG | אק אק ABCDEFG | אק אק ABCDEFG

¹⁸ אק אק ABDEFG | אק אק ABDEFG

¹⁹ Vs. 17 found only in mss DG

²⁰ A מאורסה [ארוסה] G ישו [מיש] DG found only in mss DG

²¹ 2 1 AH | צדיק היה ABDEFGH | אישה [איש] A

²² BCDEFG | לאמר [ואמר] omit A | אלי [הנה] ABEFG

²³ A מעונותי [מעונותם] A עמו [עמי] A

²⁴ G השם [ה'] AB ה' על פי הנביא [הנביא על פי ה'] A

²⁵ A אלים [אלקים] G

²⁶ G אלוהים [ה'] F המלאך [מלאך ה'] omit G | יוסף [יוסף] A

²⁷ omit BDEFG

²⁸ A מאגוש + [הנה] BDEFG | יוסף [יהודה] A

²⁹ D כוכבו, BCDEFG כוכבו, A כוכבים [סבבו] G אשר + [הנולד] A

³⁰ A ובאנו במתנות חשובות [ובמתנות חשובות באו]

¹⁴ Azor begot Zadok; Zadok begot) Achim; Achim begot Elihud.

¹⁵ Elihud begot Eleazar; Eleazar begot Mattan; Mattan begot Jacob.

¹⁶ Jacob begot Joseph. This Joseph was the husband of Mary (the mother of Jesus) who is called the Messiah, that is, Christ.

¹⁷ (So all the generations from Abraham unto David were fourteen generations and from David unto the Babylonian exile were fourteen generations and from the Babylonian exile unto Jesus were fourteen generations.

¹⁸ The birth of Jesus was in this way:) It came to pass when his mother was betrothed to Joseph, before he knew her, she was found pregnant by the Holy Spirit.

¹⁹ Joseph was a righteous man and did not wish to dwell with her nor to expose her by bringing her to shame or to bind her over to death. He rather wished to conceal her.

²⁰ While he thought on this matter in his heart, behold an angel appeared unto him in a dream and said: Joseph son of David do not fear to take your wife Mary because she is pregnant by the Holy Spirit.

²¹ She will bear a son and you will call his name Jesus because he will save my people from their sins.

²² All this was to complete what was written by the prophet according to the Lord:

²³ Behold the young woman is conceiving and will bear a son and you will call his name Emmanuel, that is, God with us.

²⁴ Then Joseph awoke from his sleep, did according to all which the angel of the Lord commanded him, and took his wife.

²⁵ But he did not know her until she bore her firstborn son and he called his name Jesus.

Chapter 2

¹ It came to pass when Jesus was born in Bethlehem of Judah in the days of Herod the king, behold astrologers came from the East to Jerusalem

² saying: Where is the king of the Jews who has been born. We have seen (his star) in the East and (we) have come with important gifts to worship him.

יִשְׁמַע הַהִירֹדוֹס הַמֶּלֶךְ וַיִּבְהַל וְכָל יוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם עִמּוֹ.
וַיִּקְבֹּץ כָּל גְּדוּלּוֹ וַיִּבְקֹשׁ מֵהֶם אִם הָיוּ יוֹדְעִים בְּאִיזָה מָקוֹם נֹולֵד
הַמָּשִׁיחַ.

וַיַּעֲנוּ אֵלָיו כְּבִית לֶחֶם יְהוּדָה כְּכָתִיב עַל פִּי הַנְּבִיא
וְאַתָּה בֵּית לֶחֶם יְהוּדָה אֶפְרַתָּה אֶרֶץ יְהוּדָה הֵן אַתָּה צַעִיר בְּאַלְפֵי
יְהוּדָה מִמֶּךָ לִי יֵצֵא לִהְיוֹת מוֹשֵׁל בְּיִשְׂרָאֵל.
אֲזַ קְרָא הַמֶּלֶךְ הַהִירֹדוֹס לְקוֹסְמִים בְּסַתֵּר וַיִּשְׁאַל מֵהֶם הֵיטֵב
זֶמֶן רֵאִית הַכּוֹכֵב לָהֶם.

וַיִּשְׁלַח לְבֵית לֶחֶם וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם לְכוּ וּשְׁאַלוּ הֵיטֵב כַּעַד הַיֵּלֵד
וּבְמוֹצָאכֶם אוֹתוֹ הִגִּידוּ לִי וְגַם אֲנִי אֶבֶא אֵלָיו לְהִשְׁתַּחֲוֹת.
וַיִּשְׁמְעוּ אֶל הַמֶּלֶךְ וַיֵּלְכוּ וְהִנֵּה הַכּוֹכֵב אֲשֶׁר רָאוּ בְּמִזְרַח הַזֶּרֶחַ לִפְנֵיהֶם
עַד בּוֹאֵם אֶל הַמָּקוֹם. וְכַאֲשֶׁר כָּאוּ בֵּית לֶחֶם עֲמַד נֶגֶד הַמָּקוֹם אֲשֶׁר
שֵׁם הַיֵּלֵד.

וַיְהִי כַּאֲשֶׁר רָאוּ אֶת הַכּוֹכֵב שִׂמְחוּ שִׂמְחָה גְּדוּלָּה עַד מָאֵד.
וַיִּכְיָאוּ אֶל הַבֵּית וַיִּמְצְאוּהוּ וְאֵת מֶרְ"ם אֲמוֹ וַיִּכְרְעוּ לִפְנֵי וַיִּשְׁתַּחֲוּ לוֹ
וַיִּפְתְּחוּ אֶת אֲמַתְחוֹתֵיהֶם וַיִּבְיָאוּ אֵלָיו מִנְחַת זֶהָב וְלִבְנָה וּמוֹר
בִּלְעֻז מִיִּרְאָה.

וַיִּצְווּ בַּחֲלוֹם לְבָלְתִּי שׁוֹב אֶל הַהִירֹדוֹס מִהַמְּלָאךְ אָמַר לָהֶם וַיִּפְנוּ דֶּרֶךְ
אֶרֶצָם בְּדֶרֶךְ אַחֶרֶת.

פֶּרֶק רְבִיעִי

הִמָּה הַזֹּלָכִים וְהִנֵּה מֶלֶאךָ ה' נִרְאָה אֶל יוֹסֵף קוֹם וְקַח אֶת הַנֶּעֱר וְאֵת
אֲמוֹ וּבְרַח לְמִצְרַיִם וְשֵׁם תַּעֲמֹד עַד אֲמַרִי אֵלֶיךָ כִּי הַהִירֹדוֹס יִבְקֹשׁ
אֶת הַנֶּעֱר לְהָרוֹג.
וַיִּקַּח אֶת הַנֶּעֱר וְאֵת אֲמוֹ.

²³ A וישמע [וישמע]

²⁴ B, גדלים וחכמים וסופרים, A, גדולי החכמים והסופרים [גדוליו] | omit G | כל

F, גדוליהם החכמים, E, גדוליהם החכמים והסופרים, D, גדולי החכמים והסופרים

G יולד ישו, ABDEF יולד [נולד] | G | החכמים והסופרים

²⁵ BCDEFG דכתיב, A, דכתיב [ככתיב] | BDEFG יודא [יהודה]

²⁶ omit D | להיות | ABDEFG אין [הן] | BDEFG יודא [יִהְיֶה] | DEFG יודא, AB, omit AB, [יהודה]

²⁷ omit EF | להם | נראה read [ראית] | D מהם הטיב, A, הטב מהם [מהם היטב] | EF 2 | [המלך הורודוס]

²⁸ A אלי [לי] | F הנולד [הילד] | A הטב [היטב] | AF להם [אליהם] | F יודא + [לבית לחם]

G להשתחוות לו [אליו להשתחוות]

²⁹ F, לו, E, אליו [אל המלך]

³⁰ אליו | B לפניו [לו] | C וימצאוהו, ABDEFG, וימצאוהו | BCG ויבאו, ADEF, ויבאו [ויביאו]

³¹ omit EF | בלעז מירא | ABDG לעז [בלעז] | EF לו

³² ABDEFG מהמלאך לבילתי שוב אל הורודוס [לבילתי] . . . להם

ABDEFG ויפנו דרך אחרת ללכת אל ארצם [ויפנו] . . . אחרת

³³ DG לפי שעתיד + | אליך | DGH לאמר + | יוסף | EF ליוסף [אל יוסף] | DGH בחלום + | נראה

G להרוג את ישו הנער, ABCDEF 3 2 1 | [את הנער להרוג]

³⁴ DG בלילה וילך למצרים, A, בלילה וירד מצרימה + | אמו | D^(max) G | ויקם + [Beginning]

³ Herod the king heard and was dismayed
and all the inhabitants of Jerusalem with him.

⁴ So he gathered all his nobles and inquired from them if they knew
where the Messiah would be born.

⁵ They answered him: In Bethlehem Judah,
as it is written according to the prophet:

⁶ You Bethlehem Judah, Ephrathah, land of Judah, behold you are
insignificant among the clans of Judah; from you shall come forth to
me one to be ruler in Israel.

⁷ Then King Herod called the magicians in secret and asked them well
concerning the time the star (appeared) to them.

⁸ He sent them to Bethlehem and said unto them: Go and inquire well
concerning the child and when you find him inform me. I also will go
to him to worship.

⁹ They harkened unto the king and went, and behold the star which they
saw in the East was going before them until they came to the place.
When they entered Bethlehem it stopped before the place
where the child was.

¹⁰ When they saw the star they rejoiced with exceedingly great joy.

¹¹ They (came) into the house, found him and his mother Mary, knelt
before him, worshipped him, opened their sacks, and brought to him
gifts of gold, frankincense, and myrrh, that is, mira.

¹² Then they were commanded in a dream by the angel who spoke to them
not to return to Herod; so they returned to their land by another route.

¹³ As they were going, behold the angel of the Lord appeared unto Joseph
(saying:) Arise, take the boy and his mother, flee to Egypt and stay there
until I tell you, because Herod will seek the boy to kill him.

¹⁴ So he took the boy and his mother

¹⁵ ויהי שם עד מת הורוד'וס לגמור מה שנאמר על פי הנביא וממצרים קראתי לבני.

פרק חמישי

¹⁶ ואז ראה הורודוס שראו אותו הקוסמים וירע אליו מאד ויתעצב אל לבו ויצו וישלח לכל שריו להרוג לכל הילדים אשר בבית לחם וגבוליה הנולדים מזמן אשר אמרו לו הקוסמים שנולד הנער.

¹⁷ ואז נשלם הדבר מה שאמר ירמיה הנביא

¹⁸ ויקול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה וכו.

¹⁹ ויהי כאשר מת הורוד'וס המלך ומלאך ה' נראה בחלום אל יוסף במצרים.

²⁰ ולאמר קום קח את הנער ואת אמו ולך אל א"י כי מתו המבקשים את הנער להמית.

²¹ וייקם ויקח את הנער ואת אמו וישוּבו אל א"י.

²² וישמע כי הורקנוס שמו ארגי'לאס מלך ביהודה תחת הורודוס

אביו. וירא ללכת שם ויזרוהו המלאך בחלום ויפן אל ארץ הגלגל.

²³ ויבא וישכון בעיר הנקראת נאזרית לקיים מה שאמר הנביא נאזרת יקרא.

פרק ששי

¹ בימים ההם בא יוחנן המטביל דורש במדבר יהודה.

² ואמר חזרו בתשובה שמלכות שמים קרובה לבא.

³ לקיים מה שנאמר ע"י ישעיהו הנביא קול קורא במדבר פנו

דרך ה' ישרו בערבה מסילה לאלקינן.

⁴ והנה יוחנן היה לבוש מצמר הגמלים ועור שחור אזור במתניו

ומזונו הארבה ודבש היערים.

^{2:15} G | פי | D וישב | ויהי ^{2:16}

D | את כל | לכל | 2 1 ADEFG | ויצו וישלח | DGH | שלענו | שראו ^{2:17}

G | משני שנים ולמטה הנולדים | DH, + | משני שנים ולמטה כפי הזמן | מזמן

^{2:18} omit ABDEFGH | והנביא | omit FH | מה ^{2:19}

A | מאנה להנחם על בניה כי איננו | בניה | omit F | רחל | . . . | בניה | omit G | נהי ^{2:20}

^{2:21} omit ABDEFG | המלך ^{2:22}

A, 3 2 1 BDG, 3 1 EF | להרוג את הנער | את הנער להמית ^{2:23}

ABDEFG | לא | א"י | אל א"י ^{2:24}

^{2:25} | המלאך | | יאר | וירא | BF, omit D | בידא | ביהודה | B | בלעז | A, לעז | שמו | DG | ונשמע | וישמע ^{2:26}

B | הגליל | הגלגל | A | לאמר | | בחלום | | ומזונו מהמלאך | +

^{2:27} | נזרות | A, נזרת | נאזרת | | A | כי | + | והנביא | | CDG | נאזרת, EF | נזרת, B, נזרת, EF

^{2:28} | יודא | BCDEFG | יודא | יהודה ^{2:29}

^{2:30} | ישרו | . . . | לאלקינן | | omit ABDEFG | והנביא | A | מא' | מה שנאמר ע"י ^{2:31}

^{2:32} | הגמלים | | G | צמר גמלים | מצמר הגמלים | ABDG | מלכוש | + | לבוש | | EF | והנה יוחנן | והנה יוחנן היה ^{2:33}

^{2:34} | על בשרו ואזור | + | ABDEF, ואזור | +

¹⁵ and was there until Herod died, to fulfill

what was spoken by the prophet: Out of Egypt I called my son.

¹⁶ Then Herod saw that the magicians had (mocked) him and was very displeased. Being grieved at heart, he commanded that word be sent to all his princes to kill all the male children who were in Bethlehem and its borders who had been born from the time when the magicians spoke to him concerning the birth of the boy.

¹⁷ Then was fulfilled that which Jeremiah the prophet spoke:

¹⁸ A voice was heard in Rama, lamentation and bitter weeping, Rachel weeping for her children, etc.

¹⁹ It came to pass when King Herod died, the angel of the Lord appeared in a dream to Joseph in Egypt

²⁰ saying: Arise, take the boy and his mother and go to the land of Israel, because those who were seeking the boy to kill him are dead.

²¹ So he arose, took the boy and his mother, and they returned to the land of Israel.

²² Then he heard that Horcanus, his name is Argelaus, reigned in Judah in the place of Herod his father, and he feared to go there. So the angel urged him in a dream that he should turn unto the land of Gilgal.

²³ He came and dwelt in a city called Nazareth in order to fulfill what the prophet said: He shall be called Nazareth.

Chapter 3

¹ In those days came John the Baptizer preaching in the wilderness of Judah.

² He said: Turn in repentance, for the kingdom of heaven is about to come,

³ to fulfill what was said by Isaiah the prophet: A voice of one crying, in the desert prepare the way of the Lord, make straight in the wilderness a path for our God.

⁴ Behold John was clothed with the hair of camels and black leather girded his loins and his food was locust and the honey of the forest.

⁵אז יצאו אליו מירושלם ומכל יהודה ומכל המלכות סביבות הירדן
⁶ואז מתוודים חטאתם וטובלים בירדן על מאמרו.

פרק שביעי

⁷וירא כי רבים מהפרושים בלעז פאריזיא' ומן הפרושים באו
לטבילתו ויאמר להם לברוח מן הקצף לעתיד לבא מהאל.
⁸עשו פרי תשובה השלמה.

⁹ואל תאמרו בלבבכם אבינו אברהם. אמן אני אומר לכם שיוכל
אלקים להקים את בנו אברהם מן האבנים האלה.

¹⁰(וכבר הגיע הגרון לשרש העץ אשר לא יעשה פרי טוב יכרת
ובאש ישרף. וישאלו לו החבורות א"כ מה נעשה. ויען להם יוחנן
מי שיש לו שתי כתנות יתן הא' למי שאין לו. ויבאו העם
להטביל.) וישאלוהו רבים מה נעשה ויען להם תצטערו לשום
איש ולא תענשום ותשמחו בחלקיכם. וכל העם היו חושבים
ומדמים בלבם נמול יוחנן הוא יש"ו.

¹¹וייוחנן ענה לכולם באמת הנני מטביל אתכם בימי תשובה ואחר יבא
חזק ממני שאיני ראוי להתיר שרוך נעלו. והוא יטביל אתכם באש
רוח הקדוש.

¹²אשר בידו מזרה לזרות את גרנו ויאסוף הדגן לאוצרו והתבן ע"כ.

פרק שמיני

¹³אז בא יש"ו מהגליל את הירדן להטביל מיוחנן.

¹⁴וייוחנן היה מספק להטבילו ויאמר אני ראוי להטביל מידך ואתה
בא אלי.

¹⁵ויען יש"ו ויאמר לו הנח שכן אנו חייבים להשלים כל צדקה ואז
הטבילוהו.

FG מלכות, A הממלכות (המלכות) BDG יודא [יהודה] EF מיהודה ומירושלם ומכל יהודה ³⁵
B פי + [על] G ומתוודים [מתוודים] omit ABDEFG [ואז] ³⁶

ABDEFG הצדיקים [הפרושים] ADEFG פאריזיאוש [פאריזיא] ADEFG לעז [בלעז] ³⁷

DG, אלהם זרע תנינים מי למד להם, A אלהם שרש פתנים מי הורה להם
G מן האל [מהאל] ABDEFG העתיד [לעתיד] EF אלהם שרש פתנים מידא

ABDEFG שלמה [השלמה] DG זאת + [עשו] ³⁸

BDEFG האלקים, A האלהים [אלקים] ³⁹

כרתי + [לא] DG ושרש [לשרש] ABDEFG [וכבר] . . . להטביל ⁴⁰

יוחנן + [להם] EFG רבינו, omit AB, [רבים] omit A, [העם] D פגנות [כתנות] B שני [שתי] A

ABDEFG בחלקכם [בחלקיכם] G ותר + [תענשום] A תצטערו [תצטערו] BDEFG יוחנן לא, A

ABDEFG אם באולי יוחנן הוא ישו [יוחנן] . . . ישו, omit ABDEF [נמול]

ABCDEF הוא [והוא] EF אחר, + ABDG, אחרי + [יבא] DEF במי [בימי] EF אמר [ענה] ⁴¹

ABDEFG ישרוף באש אשר לא תכבה + [והתבן] D ביד [כידו] ⁴²

B אל [את] ⁴³

A על ידיך [מידך] EF להטביל [להטביל] ⁴⁴

BC יוחנן, + ADEFG הטבילוהו יוחנן [הטבילוהו] ABDEFG אליו [לו] ⁴⁵

⁵ Then they came out to him from Jerusalem, from
all Judah, and from all the kingdom round about the Jordan,

⁶ and at that time were confessing their sin and were baptizing in the
Jordan because of his word.

⁷ He saw that many of the Pharisees, that is, Pharisei, and (Sadducees)
came to his baptism and he said to them: (Offspring of serpents, who
taught you) to flee from the wrath to come from God?

⁸ Produce the fruit of perfect repentance.

⁹ Do not say in your heart: Abraham is our father. Truly I say to you that
God is able to raise up his son Abraham from these stones.

¹⁰ (Already the axe has reached the root of the tree; the one which does not
produce good fruit will be cut down and burned in the fire. The crowds
asked him: if so what shall we do? John answered them: He who has
two shirts let him give one to him who has none. So the people came to
be baptized.) Many asked him: What shall we do? And he answered
them: Be anxious for (no) man and do not chastise them, and be pleased
with your lot. And all the people were thinking and reckoning in their
circumcised heart: John is Jesus.

¹¹ John answered all of them: Behold I truly baptize you in the days of re-
pentance, but another comes mightier than I, the thong of whose
sandal I am not worthy to unfasten. He will baptize you with the fire
of the Holy Spirit.

¹² His winnowing fork is in his hand to fan his threshing floor and he will
gather the grain into his granary and the straw (he will burn with fire
which is not quenched).

¹³ Then came Jesus from Galilee (to) the Jordan to be baptized by John.

¹⁴ But John was doubtful about baptizing him and said: I should be bap-
tized by you, and you come to me?

¹⁵ Jesus answered and said to him: Permit it, because we are obliged to
fulfill all righteousness; then (John baptized him).

¹⁶ וימִיד שעלה מן המים נפתחו לו השמים וירא רוח אלקים יורדת
כיונה ושרתה עליו.

¹⁷ והנה קול מן השמים אומר זה בני אהובי מאד מאד נאהב וחפצי בו.

פרק תשיעי

¹ ואז לוקח יש"י ברוח הקדוש למדבר להתנסות מהשטן.

² ויצום מ" יום וארבעים לילה ואח"כ נרעב.

³ מקרב המנסה ואמר לו אם בן אלקים אתה אמור שהאבנים האלה
ישבו לחם.

⁴ ויען אליו יש"י ויאמר לו כתוב כי לא על הלחם לבדו וגו'.

⁵ ואז לקח אותו השטן בעיר הקדוש ויעמידהו על מקום היותר גבוה
שבכל המקדש

⁶ ואמר אליו אם אלקים אתה דלג למטה וכ' כי מלאכיו יצוה לך
לשמרך בכל דרכיך וגו'.

⁷ ויען אליו יש"י שנית לא תנסה את ה' אלקיך.

⁸ וישא אותו השטן בהר גבוה מאד ויראהו כל ממלכות הארץ וכבודם
ויאמר לו כל אלה אתן לך אם תפרע אלי.

¹⁰ ואז ענה לו יש"י לך השטן בלעז שאטאנאס שכן כתיב את ה'
אתפלל ואותו לבדו תעבוד.

¹¹ ואז עזב אותו השטן והנה מלאכים קרבו אליו וישרפוהו.

פרק עשירי

¹² ויהי בימים ההם וישמע יש"י כי נמסר יוחנן במאסר וילך אל
הגלגל.

¹³ ויעבור את נאזרל וישכון בכפר נחום ראיתה לעז מאריטמה בקצה
ארץ זבולון

A אלים [אלקים] G דמות + [ויאר] G מהשמים [מן השמים] EF עלה [שעלה] 3:16

G מאהב [נאהב] ABDEFG מהשמים [מן השמים] 3:17

B הקדוש [הקדוש]

A האלו [האלה] G אלוה, A אלהים [אלקים] DEF omit [לו] ABDEFG ויקרב [מקרב]

ABEFG יחיה האדם + [לבדו] ABCDEF הוא + [כתוב] omit G [לו כתוב] A [לך] [לו] 4:4

D יחיה האדם כי על כל מוצא פי ה'

G שבכית [שבכל]

[לשמרך . . . דרכיך] ABDEFG וכתוב וכ' G בן אלוה, ABDEF בן אלים [אלקים] EF לו [אליו] 4:6

BDEF על כפים ישאונך וכ' A על כפים ישאונך פן תיגף באבן רגליך + [דברך] omit G

A אלהיך [אלקיך] BEF שם + [את] BDEFG ג"כ כתיב + A, כן כתיב + [שנית] G ויאמר [ויען] 4:7

G את + [ויראהו] 4:8

BDEFG תכרע, A תכרע ותשתחוהו [תפרע] 4:9

ADEFG התפלל [אתפלל] DFG שטאנש, B שאטאנש, AC שאטאנאס [שאטאנאס] ADEFG לעז [בלעז] 4:10

ABDEFG וישרתהו [וישרפוהו] 4:11

B הגליל, A omit [אל הגלגל] F המלך + [במאסר] 4:12

G נאזרתאל, F בנזרת, C נאזרל, BD נאזרל, A נאזרל [נאזרל] omit F [את] 4:13

[וישכון] FG, D רמתה, B רמתה, A ברמתה [ראיתה] A ויבא וישכן [וישכון]

G ראמטה מראטאנה F מרטימה, C מארטמה, B מארטמה, AD מרא טימא [מאריטמה]

¹⁶ Immediately when he came up from the water,
the heavens were opened to him and he saw the Spirit of God coming
down like a dove and it dwelt upon him.

¹⁷ Then behold a voice from heaven was saying: This is my son, my
beloved, he is loved very very much and my pleasure is in him.

Chapter 4

¹ Then Jesus was taken by the Holy Spirit into the wilderness to be
tempted by Satan.

² He fasted forty days and forty nights and afterwards was hungry.

³ The tempter drew near and said to him: if you are the Son of God say
that these stones should turn into bread.

⁴ Jesus answered and said to him: It is written: not by bread alone, etc.

⁵ Then Satan took him to the holy city, placed him on the highest point
in all the temple

⁶ and said to him: If you are God, jump down, for it is written: he has
commanded his angels in regard to you to keep you in all your ways,
etc.

⁷ Jesus answered him again: You shall not tempt the Lord your God.

⁸ So Satan took him to an exceedingly high mountain, showed him all
the kingdoms of the earth and their glory

⁹ and said to him: All these things I will give to you if you bare your
head to me.

¹⁰ Then Jesus answered him: Go Satan, that is, Satanas, for it is written:
I will pray to the Lord and him only you will serve.

¹¹ Then Satan left him and behold angels drew near to him and (minis-
tered) to him.

¹² It came to pass in those days Jesus heard that John had been delivered
up into prison, so he went into Gilgal.

¹³ He passed by Nazareth and dwelt in Capernaum-Raithah, that is,
Maritima, on the outskirts of the Land of Zebulun,

¹⁴לקיים מה שאמר ישעיהו הנביא

¹⁵ארצה וכולון וארצה נפתלי דרך הים עבר את הירדן גליל הגוים.

¹⁶העם ההולכים בחושך ראו אור גדול יושבי בארץ צלמות אור נגה עליהם.

פרק י"א

¹⁷מכאן ואילך התחיל יש"ו לדרוש ולדבר חזרו בתשובה שמלכות שמים קרובה.

¹⁸וילך יש"ו על שפת הים הגליל וירא שני אחים שמעון שיקרא סימ"ון ונקרא פִּיטְרוֹס וְאַנְדִּירָא וְאַחֵי מַכְמֻרוֹתֵיהֶם בים שהיו דייגים.

¹⁹ויאמר להם לכו אחרי ואעשה אתכם מדייגים אנשים.

²⁰ויעזבו מכמרותיהם באותה שעה וילכו אחריו.

²¹ויט משם וירא שני אחים אחרים יעקב ויוחנן אחים בני זבדיאל בלעז וְכָאֵן אוֹ וְאַבְיָה וְאַחֵיהֶם בְּאִנְיָה מְכִינִים מַכְמֻרוֹתֵיהֶם ויקרא אותם.

²²וימהרו ויניחו מכמרותיהם ואת אביהם וילכו אחריו.

פרק י"ב

²³ויסב יש"ו אל ארץ הגליל ללמד קהלותם ומבשר להם זבד טוב לעז מאוֹנֶג יִלְיִי מַמְלֻכּוֹת שָׁמַיִם וּמִרְפָּא כָּל חוֹלִים וְכָל מְדוּה בָּעָם.

²⁴וילך שמועתו בכל ארץ סור"יא וישאו אליו כל החולים מכל מיני חלאים משונים אחוזים השדים והנבעתים מרוח רעה והמתרעשים וירפא אותם.

²⁵וילכו אחריו רבות מִקַּפְּוֹלֵי וְהַגְלִיל מִירוֹשֶׁלַם וְיוּדֵאָ וְעֵבֶר הַיַּרְדֵּן.

¹⁴omit FG | הנביא | ABEF ישעיהו | ישעיהו

¹⁵omit AEF | את

¹⁸ | BG שימון | omit A, סימון | CDEFG שנקרא, B הנקרא, omit A, שיקרא | ADEFG ים | הים | מכמרותיהם | BCDEFG ואנדיריא, A ואנדיריאש | ואנדיריא | BDEFG פיטרוס, A פאטרוס | פיטרוס | BDG מכמרותיהם

¹⁹ | BDEF מאנשים, AG מהאנשים | אנשים | ADEFG דייגים | מדייגים | A אלהם | להם

²¹ | EF זבדו, BC זבדאו, A זבדיאוש | זבדאו | DG לעז או, ACEF לעז | בלעז | omit G | בני | עמהם + | באניה | EF אביה עמהם, ABDG אביהם | ואביהם | C זבדיא, B זבדיאל, ADEFG זבדאל | ABDG

²² | G וינחורו וינחורו וינחורו + | וימהרו

²³ | לעז | AB דבר | להם זבד | DG omit | להם | AB קהילותם | קהלותם | DG על, A כל | אל | חולי, AEF חלי | חולים | F אואנגיליזאר DEG אואנגיליזאר A אואנגילונטאר | מאוֹנֶג יִלְיִי | BG בלעז | BDG

²⁴ | B וירפא | וירפא | B וכל | מכל

²⁵ | G הגליל, A ומהגליל | והגליל | A מקאפולי | מקפולי | ABCDEFG חרבות + | אחריו | A ומעבר | ועבר | EFG ויהודה, A ומיהודה | יודא | G וירושלם AB ומירושלם

¹⁴ in order to fulfill that which Isaiah the Prophet said:

¹⁵ Land of Zebulun and land of Naphtali, the way of the Sea, beyond the Jordan, Galilee of the gentiles.

¹⁶ The people who walk in darkness have seen a great light; those who dwell in the land of deep darkness a light has shined upon them.

¹⁷ Henceforth Jesus began to preach and to say: Repent for the kingdom of heaven is near.

¹⁸ Jesus went along the shore of the sea of Galilee and saw two brothers, Shimon, who is called Simon, also called Petros, and Andrea his brother casting their nets into the sea because they were fishermen.

¹⁹ He said to them come after me and I will make you fish for men.

²⁰ So they left their nets in that hour and went after him.

²¹ He turned from there and saw two other brothers, James and John, brothers who were sons of Zebedeel, that is, Zabadao and Zabadah, and their father in a boat setting up their nets and he called them.

²² They hastened and left their nets and their father and followed after him.

²³ Then Jesus went around the land of Galilee teaching their assemblies and preaching to them the good gift, that is, mavangeleo, of the kingdom of heaven and healing all the sick and every disease among the people.

²⁴ So a report about him went into all the land Syria and they brought unto him all those who were sick from various kinds of diseases, those possessed by demons, those who were terrified by an evil spirit and those who shook, and he healed them.

²⁵ Many followed him from Kapoli and Galilee, from Jerusalem, Juda, and across the Jordan.

פרק י"ג

¹ ויהי אחרי זה בעת ההיא וירא החבורות ויעל ההר וישב.
 ויקריבו לו תלמידיו
² ויפתח פיו וידבר אליהם לאמר.
³ (אשרי שפלי רוח שלהם מלכות שמים.)
⁴ אשרי החוכים שינוחמו.
⁵ (אשרי הענוים שהם ירשו ארץ.)
⁸ אשרי זכי הלב והמה יראו אלקים.
⁹ אשרי רודפי שלום שבני אלקים יקראו.
¹⁰ אשרי הנרדפים לצדק שלהם מלכות שמים.
¹¹ אשריכם כאשר ירדפו ויגדפו אתכם ויאמרו אליכם כל רע בעדי
 ויכזבו.
¹² שישו ושמחו ששכרכם רב מאד בשמים שכן רדפו הנביאים

פרק י"ד.

¹³ בעת ההיא אמר יש"ו לתלמידיו מלח אתם בעולם אם המלח יבטל
 טעמו במה יומלח ואינו שוה כלום אלא שיושלך בחוץ להיות
 מרמס רגלים.
¹⁴ מאור אתם בעולם. עיר בנויה על ההר לא תוכל להסתר.
¹⁵ לא ידליקו נר להשים אותו במקום נסתר שלא תאיר רק משימים
 אותו על המנורה להאיר לכל בני הבית.
¹⁶ כן יאיר מאורכם לפני כל אדם להראותם מעשיכם הטובים
 המשובחות ומכבדות לאביכם שבשמים.
¹⁷ בעת ההיא אמר יש"ו לתלמידיו אל תחשבו שבאתי להפר תורה
 אלא להשלים.
¹⁸ באמת אני אומר לכם כי עד שמים וארץ אות אחת ונקודה אחת לא
 תבטל מהתורה או מהנביאים שהכל יתקיים.

¹ ABDEFG ויקריבו ויקריבו

² omit EF (לאמר)

³ Whole vs] omit Brit. Lib. ms BCDEFG; text = A

⁴ vs 4] omit G; placed after vs 5 A | הברכים (החוכים)

⁵ vs 5] omit Brit. Lib. ms BCDEFG; text = A

⁶ vs 6] omit all mss

⁷ vs 7] omit all mss

⁸ vs 8] omit G | אלים (אלקים)

⁹ vs 9] omit G | אלים (אלקים)

¹⁰ vs 10] omit G | ששכרכם (ששכרכם) EF, כי שכרכם (ששכרכם) G ושאו (ושמחו) A

¹¹ vs 11] omit G | אלים (אלקים)

¹² vs 12] omit G | אלים (אלקים)

¹³ vs 13] omit G | אלים (אלקים)

¹⁴ vs 14] omit G | אלים (אלקים)

¹⁵ vs 15] omit G | אלים (אלקים)

¹⁶ vs 16] omit G | אלים (אלקים)

¹⁷ vs 17] omit G | אלים (אלקים)

¹⁸ vs 18] omit G | אלים (אלקים)

Chapter 5

- ¹ It came to pass after this when he saw the crowds that he went upon the mountain and sat down. Then his disciples (came to) him
² and he opened his mouth and spoke to them saying:
³ (Blessed are the humble of spirit for theirs is the kingdom of heaven.)
⁴ Blessed are those who wait for they shall be comforted.
⁵ (Blessed are the meek for they shall inherit the earth.)
⁸ Blessed are the innocent of heart for they shall see God.
⁹ Blessed are those who pursue peace for they shall be called sons of God.
¹⁰ Blessed are those who are persecuted for righteousness for theirs is the kingdom of heaven.
¹¹ Blessed are you when they persecute and revile you and say against you all kinds of evil for my sake, but speak falsely.
¹² Rejoice and be glad for your reward is very great in heaven, for thus they persecuted the prophets.
¹³ At that time Jesus said to his disciples: You are salt in the world. If the salt is neutralized in regard to its taste with what will it be salted? It is fit for nothing but to be cast outside to be trampled under foot.
¹⁴ You are light in the world. A city built upon a hill cannot be hidden.
¹⁵ They do not light a lamp to place it in a hidden place where it cannot shine; but they place it upon a lamp stand so that it might shine for all in the house.
¹⁶ Thus let your light shine before every man to show them your good deeds which are praised and glorified before your father who is in heaven.
¹⁷ At that time Jesus said to his disciples: Do not think that I came to annul the Torah, but to fulfill it.
¹⁸ Truly I say to you that until heaven and earth (depart) not one letter or dot shall be abolished from the Torah or the Prophets, because all will be fulfilled.

[MT 5:19-30]

¹⁹ואשר יעבור מאמר א' מהמצוות אלו אשר אלמד אחרים בן הבל יקרא מלכות שמים והמקיים והמלמד גדול יקרא במלכות שמים.

פרק ט"ו

²⁰בעת ההיא אמר יש"ו לתלמידיו באמת אני אומר לכם אם לא תגדל צדקתכם יותר מהפרושים והחכמים לא תבואו במלכות שמים.
²¹הלא שמעתם מה שנאמר לקדמונים לא תרצח ואשר ירצח חייב הוא משפט מות.

²²ואני אומר לכם שהמכעיס לחבירו חייב הוא למשפט ואשר יקרא לאחיו פחות יחייב במשפט בהקהל ואשר יקראוהו שוטה חייב לאש גהנם.

²³ואם תקריב קרבנך למזבח ותזכיר שהיה לך עם חברך דין והוא מתרעם ממך מאיזה דבר

²⁴הנח קרבניך שם לפני המזבח ולך לרצותו קודם ואחר כך הקרב קרבניך.

פרק ט"ז

²⁵אז אמר יש"ו לתלמידיו ראה שתמהר לרצות שונאך בלכתך עמו בדרך פן ימסור אותך לשופט וזה השופט ימסורך לעבד לתת אותך לבית הסוהר.

²⁶באמת אני אומר לך לא תצא משם עד תנתן פרוטה אחרונה.

פרק י"ז

²⁷עוד אמר להם שמעתם מה שנאמר לקדמונים לא תנאף.

²⁸ואני אומר לכם שכל הרואה אשה ויחמוד אותה כבר נאף עמה בלבה.

²⁹ואם יסיתך עיניך הימין נקר אותה ותשליכה ממך.

³⁰וכן אם יסיתך ידך חתוך אותה. טוב לך שתפסיד אחד מאבריך מכל גופך בגהנם.

D כן קטן [בן הבל | ABDEFG וילמד | אשר אלמד | ABCDEFG ממצוות | מהמצוות | A קטן + | א] ¹⁹
| ABDEFG במלכות | מלכות |
למשפט | במשפט | BEF חייב הוא ADG חייב | יחייב | A במשפט | למשפט | EF את חברו | לחבירו ²²
ABCEFG יקראוהו | ABEF
ABDEFG 1 2 3 | עם | חברך | דין | ותזכיר | ותזכיר ²³
EF הקרבת | הקרב | omit ABDEFG | כך | A 1 2 | לרצותו | קודם | ABDEFG קרבנך | קרבניך ²⁴
A לשונאך | שונאך | B ויאזר ADEFG יאות | יאות | ראה ²⁵
G האחרונה | אחרונה | EF שחתן | ABDG תנתן | תנתן ²⁶
omit D | לקדמונים ²⁷
BDEFG בלבו | בלבה | ABDEFG לאשה | אשה | EF אני | ואני ²⁸
B ותשליכו, A וישליכו | ותשליכה | AB אותו | אותה | AD עיניך | עיניך | EF הסיתך | יסיתך ²⁹
C כל, ABDEFG משיאבד כל | מכל | CEF מאיברך, B מאיברך | מאיברך ³⁰

MT 5:19-30]

¹⁹ He who shall transgress one word of these commandments (and shall teach) others, shall be called a vain person (in the) kingdom of heaven; but whoever upholds and teaches [them] shall be called great in the kingdom of heaven.

²⁰ At that time Jesus said to his disciples: Truly I say to you, if your righteousness is not greater than the Pharisees and the sages, you shall not enter into the kingdom of heaven.

²¹ Have you not heard what was said to those of old: You shall not murder and whoever murders is guilty of a judgment of death?

²² But I say to you, he who angers his companion is guilty of judgment; he who calls his brother inferior shall be guilty of judgment before the congregation; (he) who calls him a fool is guilty of the fire of Gehenna.

²³ If you should offer your gift at the altar and remember that you have a quarrel with your companion and he is complaining about you because of this matter,

²⁴ leave your gifts there before the altar and go to appease him first and afterwards offer your gifts.

²⁵ Then Jesus said to his disciples: See that you hasten to appease your enemy while you are walking with him in the way lest he deliver you to the judge and this judge delivers you to the servant to put you into the prison.

²⁶ Truly I say to you, you will not come out from there until the last piece of money is given.

²⁷ Again he said to them: You have heard what was said to those of long ago: You shall not commit adultery.

²⁸ But I say to you that everyone who sees a woman and covets her has already committed adultery with her in (his) heart.

²⁹ If your right (eye) seduces you, put it out and cast it from you.

³⁰ Also, if your hand seduces you, cut it off. It is better for you to suffer the loss of one of your limbs than all your body in Gehenna.

פרק י"ח

³¹ עוד אמר יש"י לתלמידיו שמעתם מה שנאמר לקדמונים שכל העוזב אשתו ושלח לתת לה גט כריתות ובלעז לִיבִי"ל רִיפּוּדִיּוֹ.
³² ואני אומר לכם שכל העוזב אשתו יש לו לתת לה גט כריתות כי אם על דבר נאוף הוא הנואף והלוקח אותה ינאף.

פרק י"ט

³³ עוד שמעתם מה שנאמר לקדמונים לא תשבעו בשמי לשקר ותשיב לה" שבועתך.
³⁴ ואני אומר לכם לבלתי השבע בשום עניין לשוא לא בשמים שכסא אלקים היא.
³⁵ ולא בארץ שהדום רגליו הוא לא בשמים שעיר אלקים היא.
³⁶ ולא בראשך שלא תוכל לעשות שער א" לבן או שחור.
³⁷ אבל יהיו דבריכם הן הן וגם לא לא. כל הנוסף על זה הוא רע.
³⁸ ועוד שמעתם מה שנאמר בתורה עין תחת עין שן תחת שן.
³⁹ ואני אומר לכם לבלתי שלם רע תחת רע אבל המכה בלחך הימין הכן לו השמאל.
⁴⁰ ואשר ירצה לחלוק עמך במשפט ולגזול כתניך עוזב אליו מעילך.
⁴¹ ואשר ישאל אותך לילך עמו אלף פסיעות לך עמו אלפיים.
⁴² השואל ממך תן לו והרוצה ללות ממך אל תמנע.

פרק כ'

⁴³ עוד אמר יש"י לתלמידיו שמעתם מה שנאמר לקדמונים ואהבת לאוהבך ותשנא לשונאך.
⁴⁴ ואני אומר לכם אהבו אויביכם ועשו טובה לשונאכם ומכעיסכם והתפללו בשביל רודפיכם ולוחציכם

³¹ omit A | לה | omit DG | לתת | CDG | ישלח, AEFH | יש לו | ושלח | DEFG | לקדמים | לקדמונים |
 BE | בלעז, ADG | לעז | ובלעז | F | (hap) vs 31 | כריתות | vs 32 | כריתות | vs 32 |
 E | ריפודאיו, A | די ריפוג' | ריפודיו | H | omit | ובלעז | . . . | ריפודיו
³² omit A | אם | . . . | יש | . . . | כריתות | GH | כל | שכל | | omit F (hap. see vs 31) | ואני | . . . | כריתות |
 DGH
³³ EF | שבועתכם | שבועתך | EF | ולא | לא | B | אמר | עוד |
 ABDEFGH | הם | והיא | G | אלהים, A | אלים | אלקים |
³⁴ BDEFG | היא | והוא | G | שאדום | שהדום | BD | לא | ולא |
 A | (hap) D | omit | בשמים | . . . | הוא |
³⁵ G | כי לא | שלא | D | (hap. see vs 35) | ABEFG | לא | ולא |
³⁶ ADEF, omit BG | וגם | A | דברכם | דבריכם | D | לא | בירושלים | שער | אלקים | היא | + [Beginning |
 D | הזה | זה | BEF | לא | לא | לא |
³⁷ EF | (hap) | omit | שן | תחת | H | עוד | ועוד |
 G | תן | והכן | DGH | (hap) | omit | רע | תחת | ABDEFGH | המכה | המכה |
 H | אותה, B | לו | אליו | EF | כתנך, CDGH, B | כתנך, A | כתנך | כתנך | C | ואם | ואשר |
 ABDG | ללכת | לילך | ABDEFG | יאנוס | יאנוס |
⁴¹ BDEFG | ועשו | . . . | ולוחציכם | A | לאויביכם | אויביכם | B | אני | ואני |
 A | ולוחציכם | ולוחציכם | A | רודפיכם | רודפיכם | A | בעד | בשביל | H | לשונאיכם

- ³¹ Again Jesus said to his disciples:
 You have heard what was said to those of long ago that everyone who leaves his wife and divorces [her] is to give her a bill of divorce, that is, libela repudio.
³² And I say to you that everyone who leaves his wife is to give her a bill of divorce. But concerning adultery, he is the one who commits adultery and he who takes her commits adultery.
³³ Again you have heard what was said to those of long ago: You shall not swear by my name falsely, but you shall return to the Lord your oath.
³⁴ But I say to you not to swear in vain in any matter, neither by heaven because it is the throne of God,
³⁵ nor by earth because it is the footstool of his feet, nor by (Jerusalem) because it is the city of God,
³⁶ nor by your head for you are not able to make one hair white or black.
³⁷ But let your words be yes yes or no no. Everything in addition to this is evil.
³⁸ Again you have heard what is said in the Torah: An eye for an eye, a tooth for a tooth.
³⁹ But I say to you, do not repay evil for evil; but he who smites your right cheek provide for him the left.
⁴⁰ He who wishes to oppose you in judgment and to rob your shirt, leave to him your garment.
⁴¹ He who asks you to go with him a thousand steps, go with him two thousand.
⁴² To him who asks from you give and from him who wishes to borrow from you do not hold back.
⁴³ Again Jesus said to his disciples: You have heard what was said to those of long ago that you shall love the one who loves you and hate the one who hates you.
⁴⁴ But I say to you, love your enemies and do good to the one who hates you and vexes you and pray for those who persecute you and oppress you,

⁴⁵ למען תהיו בני אביכם שבשמים שמזריח שמשו על טובים ורעים וממטיר על רשעים וצדיקים.

⁴⁶ אם תאהבו אוהביכם איזה שכר לכם?

הלא עזי פנים אוהבים אוהביהם?

⁴⁸ היו אתם תמיהים כאשר תם אביכם.

¹ השמרו פן תעשו צדקתכם לפני האדם להלל אתכם ואם תעשו לא יהיה לכם שכר מאת אביכם שבשמים.

פרק כ"א

² עוד אמר להם יש"ו כאשר תעשו צדקה לא תרצו להעביר כרוז

וחצוצרות לפניכם כמו החנפים בלעז איפוקראטים

שעושים צדקתם ברחובות ובשווקים בעד שיראו אותם בני

אדם. אמן אני אומר לכם שכבר קבלו שכרם.

³ ואתם כאשר תעשו צדקה אל ידע שמאלך מה יעשה ימיןך

⁴ להיות מתנך בסתר ואביך הרואה הנסתר ישלם לך.

פרק כ"ב

⁵ בעת ההיא אמר יש"ו לתלמידיו בשעה שתתפללו אל תרימו קול

ואל תהיו כחנפים העצבים האוהבים להתפלל בבתי כנסיות

ובמקצוע חצרות ומתפללים בגבוהות שישמעו וישבחו בני אדם.

אמן אני אומר לכם שכבר קבלו שכרם.

⁶ ואתה בהתפללך בא למשכבך וסגור דלתך בעדך והתפלל לאביך

בסתר ואביך הרואה בסתר ישלם לך.

⁷ ואתם כאשר תתפללו אל תרבו דברים כמו שהמינים חושבים

שברוב דברים ישמעו.

⁸ ואתם אל תראו שאביכם שבשמים יודע דבריכם קודם שתשאלו ממנו?

⁴⁵ Beginning] למען תהיו בני אביכם שבשמים ועשו טוב +

BDEFG | לשונאיכם ומכעיסכם והתפללו בשביל רודפיכם ולוחציכם

A הממטיר [וממטיר] G הרעים ועל הטובים [טובים ורעים]

A אוהבהם [אוהבים] G את + [אוהבים] A יהיה + [שכר] AC אוהבהם [אוהבים]

⁴⁸ vs 47] omit all mss

¹ ABCDEFG תמיהים [תמיהים]

² B על פני, A לעיני [לפני]

³ איפוקריטיש, A איפוקריטאש [איפוקראטים] A לעז [בלעז] G ואתם שמעתם, ABDEF ואתם [ישו]

BDG, האדם [אדם] ABC(?)DEFG שיכבדו [שיראו] EF איפוקרט, BDG

⁴ ABDEF מתנך [מתנך]

⁵ שיראו אותם [שישמעו וישבחו] ABD ובמקצועי [ובמקצוע] EF יהושע [ישו]

⁶ ABEF, DG האדם [אדם] DG ושיראו אותו, ABEF

⁷ G שבשמים + [לאביך] A [בעדך] B [דלתך] B [למשכבך] B

⁸ A ישמיעו [ישמעו]

⁸ EF [התפללו] + [קודם] A [דברכם] [דברכם] DG [תראו] להם [תראו] EF

EF ותשאלו

⁴⁵ in order that you might be sons of your father who is in heaven who causes his sun to shine on the good and evil and causes it to rain on the bad and the just.

⁴⁶ If you love those who love you what is your reward? Do not the impudent love those who love them?

⁴⁸ Be you (perfect) as your father is perfect.

Chapter 6

¹ Beware lest you do your righteousness before men that they might praise you; if you do, you will have no reward from your father who is in heaven.

² Again Jesus said to them: When you do righteousness do not wish to make a proclamation or [sound] trumpets before you as the hypocrites, that is, ipocrates, who do their righteousness in the streets and in the marketplaces in order that men might see them. Truly I say to you, they have received their reward already.

³ But you when you do righteousness, let not your left hand know what your right hand is doing,

⁴ in order that your gift might be in secret and your father who sees hidden things will reward you.

⁵ At that time Jesus said to his disciples: When you pray do not raise your voice and do not be like the sad hypocrites who love to pray in the synagogues and in the corner of the courtyards and pray with haughty speech that men might hear and praise them. Truly I say to you, they have received their reward already.

⁶ But you, when you pray, go to your couch, close your doors upon you, and pray to your father in secret, and your father who sees in secret will reward you.

⁷ So you, when you pray, do not multiply words as the heretics who think that by the multitude of words they will make them heard.

⁸ Do you not see that your father who is in heaven knows your words before you ask from him?

⁹ וכן תתפללו אבינו יתקדש שמך

¹⁰ ויתברך מלכותך רצונך יהיה עשוי בשמים ובארץ.

¹¹ ותתן לחמנו תמידית.

¹² ומחול לנו חטאתינו כאשר אנחנו מוחלים לחוטאים לנו

¹³ ואל תביאנו לידי נסיון ושמרינו מכל רע אמן.

¹⁴ אם תמחול לבני אדם עונותיהם ימחול אביכם שבשמים עונותיכם.

¹⁵ ואם לא תמחול להם לא ימחול לכם עונותיכם לכם.

פרק כ"ג

¹⁶ עוד אמר להם וכאשר תצומו אל תהיו כחנפים העצבים שמראים

עצמם עצבים ומשנים פניהם להראות צמותם לבני אדם אמן אני

אומר לכם שכבר קבלו שכרם.

¹⁷ ואתם בצומכם רחצו ראשיכם

¹⁸ שלא תראו מתענים לבני אדם אלא אביך שהוא בסתר ואביך שהוא

בסתר ישלם לך.

פרק כ"ד

¹⁹ עוד אמר להם אל תרבו לצבור אוצרות בארץ כדי שיאכלנו רקב

ותולעה או יחפרו הגנבים ויגנבום.

²⁰ עשו לכם אוצרות בשמים במקום שרימה ותולעה לא יאכלם

ובמקום שהגנבים לא יחפרו ויגנבו.

²¹ באותו מקום שיהיה אוצר שם.

²² וניר גופך עיעיך אם עיניך לנוכח יביטו כל גופך יחשוך.

²³ ואם האור שבך מחשיך כל דרכיך יהיו חשוכים.

⁹ EF התקדש [יתקדש] omit DG | שמך | A שבשמים + [אבינו]

¹⁰ D עשוי [עשוי]

¹¹ B, לחמינו תמידית תן היום לנו, A, לחמנו תמידית תן היום לנו [ותתן] . . . תמידית

¹² omit G | EF לחמנו תמידית תן היום לנו, D לחמינו תמידית תן היום לנו

G היום לנו + [תמידית] C לחמינו [לחמנו]

¹³ omit ABDEFG | לנו

¹⁴ ADE ושמרינו [ושמרינו] B תביאנו [תביאנו]

G לכם [אביכם] . . . עונותיכם | ABDEFG תמחול [תמחול]

¹⁵ omit G | EF, omit ABD, את [לכם] | G [להם]

¹⁶ D ולמשנים [ומשנים] B עצובים [עצבים] EF כאשר [וכאשר] A [אמר]

A את + [קבלו] DE צומתם, ABFG

¹⁷ C בצומכם [בצומכם]

¹⁸ F הוא [שהוא] A הוא + [בסתר] ABDEFG [אביך]

¹⁹ omit H | לכם

²⁰ BDEFG יהיה לך, A יהא לייך + [שם] A המקום [מקום]

²¹ ABCDEFG כל גופך יזהיר [כל] . . . יחשוך | G ועיניך, A, omit EF, עיניך [ועיניך] AB וניר [וניר]

²² [מחשיך] | C ואם לאו כל גופך יחשיך + ABDEFG, ואם עיניך כהו כל גופך יחשיך + [Beginning]

²³ ABDEFG מחשכים יהיו כל דרכיך [כל] . . . חשוכים | ABCDEFG יחשיך

⁹ But thus you shall pray: Our father, may your name be sanctified;

¹⁰ may your kingdom be blessed; may your will be done in heaven and on earth.

¹¹ Give our bread continually.

¹² Forgive us our sins as we forgive those who sin against us,

¹³ and do not lead us into the power of temptation but keep us from all evil, amen.

¹⁴ If you forgive men their sins your father who is in heaven will forgive your sins.

¹⁵ But if you do not forgive them he will not forgive you your sins.

¹⁶ Again he said to them: When you fast do not be as the sad hypocrites who make themselves appear sad and who change their faces to show their fasting before men; truly I say to you, they have received their reward already.

¹⁷ But you when you fast, wash your heads

¹⁸ that you might not appear to men to be fasting, but (to) your father who is in secret, and your father who is in secret will reward you.

¹⁹ Again he said to them: Do not keep on heaping up treasures on earth so that decay and the grub devour it or thieves dig through and steal them.

²⁰ Make for yourselves treasures in heaven where the worm and the grub do not devour them and where thieves do not dig through and steal.

²¹ In the place where your treasure is (there will be your heart).

²² The lamp of your body is your eyes. If your eyes look straight ahead your body shall not be dark.

²³ (If your eyes grow dim your whole body will become dark;) and if the light which is in you becomes dark, all your ways will be dark.

פרק כ"ה

²⁴ בעת ההיא אמר יש"ו לתלמידיו לא יוכל איש לעבוד לשני אדונים כי אם האחד ישנא והא' יאהב או לאחד יכבד ולאחד יבוז לא תוכלו לעבוד האל והעולם.
²⁵ לכן אני אומר לכם שלא תדאגו למאכל לנפשותיכם ולא במלבוש לגופכם שהנפש יקרה מהמזון והגוף מהמלבוש.
²⁶ הסתכלו בעוף השמים אשר לא יורעו ולא יקצורו ולא יאספו אוצרות ואביכם העליון מכלכל אתכם הלא אתם יקרים מהם?
²⁷ מי בכם מהדואגים שיוכל להוסיף בקומתו אמה אחת?
²⁸ א"כ על מה תדאגו בלבוש ראו חבצלת השרון לעז גיליון החומש.
²⁹ ואני אומר לכם שהמלך שלמה בכל כבודו לא היה מלובש כמוהו.
³⁰ ואם תבן הנשאר בקמות לעז פיון אשר היום לחה ומחר יבשה ומשימים אותה בתנור האל מלביש אותה כ"ש אנחנו מקטני אמנה.
³¹ וא"כ שהאל יחשוב מכם אל תדאגו לומר מה נאכל ומה נשתה שכל אלה הגופים מבקשים. ויודע אביכם שכל אלה אתם צריכים.
³² בקשו קודם מלכות אלקים וצדקתו וכל אלה הדברים ינתנו לכם.
³³ אל תדאגו ליום מחר שיום מחר ידאגו ממנו די לו ליום בצרתו.
³⁴

פרק כ"ו

¹ אל תדינו פן תדונו.
² באיזה דין תדונו ובאיזה מדה תמודו ימודד לכם.
³ ולמה תראו קש בעין וזולתך ולא תראה קורה שבעיניך?
⁴ ואיך תאמר לזולתך כתר לי זעיר ואוציא קש מעיניך הנזה הקרה בעיניך.
⁵ ההנף תוציא קודם הקורה מעיניך ואח"כ תוציא הקש מעין וזולתך.

G באל, את A, + (האל) B לא + יכבד | D או לאחד ולאחד | A את + [לעבוד] ^{6:24}
 EF לגופותיכם, omit B, (לגופכם) A בלבוש [במלבוש] A לא [שלא] EF באמת [לכן] ^{6:25}
 A מהלבוש
 ABDEFG אואם [אתכם] G באוצרות, ABDEF לאוצרות [אוצרות] DG יחסה [יאספו] ^{6:26}
 G אחד [אחת] EF על קומתו [בקומתו] EF בהם [בכם] ^{6:27}
 ABDFG בהגולה אינה טווה ואורגת [החומש] DG, omit EF גיליון, BC גיליון, A ליריו [גיליון] ^{6:28}
 ADEFG כמה [כמהו] B ואני [ואני] ^{6:29}
 ABDEFG קטני [מקטני] ABDEFG אתם [אתם] ^{6:30}
 G אלהים, A אלים [אלקים] DG בקיימו [בקשו] ^{6:31}
 ADEF ידאג [ידאגו] ABDEFG לכן + [Beginning] ^{6:32}
 DG תדונו [תדינו] ^{7:1}
 ABCDEFG ימודד [ימודד] E באיזה [ובאיזה] omit B (hap) . . . תדונו ^{7:2}
 C קודם [קורה] BEF תראה [תראו] ^{7:3}
 ABDEFG והנה [הנה] EF לרעך [לזולתך] ^{7:4}
 DEFG ואחר [ואח"כ] DEFG שבעיניך [מעניך] AD, הוצא [תוציא] ^{7:5}
 G מוולתך [וולתך] omit G [הקש מעין]

- ²⁴ At that time Jesus said to his disciples:
 No one is able to serve two masters except he hates the one and loves the other, or he honors the one and despises the other; you cannot serve God and the world.
²⁵ Therefore I say to you: do not be anxious for the food for your souls nor for the clothing for your body, because the soul is more precious than food and the body than clothing.
²⁶ Behold the birds of the sky which sow not nor reap nor gather into barns, but your exalted Father feeds (them). Are you not more precious than they?
²⁷ Who among you of those who are anxious is able to add to his height one cubit?
²⁸ If this is the case, why are you anxious for clothes? Behold the lilies of Sharon, that is, "Gilyon," (in growing they neither spin nor weave).
²⁹ But I say to you that King Solomon in all his glory was not clothed like these.
³⁰ If God clothes the straw which is left in the standing grain, that is, penon, which is fresh today and tomorrow is dried up and is placed into the oven, so much the more [will he clothe] (you) who are little of faith.
³¹ If God so thinks of you, do not be anxious saying what shall we eat and what shall we drink,
³² because all these things the bodies seek. But your Father knows that you need all these things.
³³ Seek first the kingdom of God and his righteousness and all these things will be given to you.
³⁴ Do not be anxious for tomorrow because tomorrow will be anxious for itself. Sufficient for itself is today with its trouble.

Chapter 7

- ¹ Judge not lest you be judged.
² With what judgment you judge and with what measure you use, it will be measured to you.
³ Why do you see the straw in the eye of the other person but not see the beam in your own eyes?
⁴ How is it that you say to the other person: Wait for me a while and I will cast the straw out of your eyes, (and) behold the beam is in your own eyes?
⁵ Hypocrite, first cast the beam out of your eyes and afterwards you will cast the straw out of the eye of your fellowman.

פרק כ"ז

⁶ עוד אמר להם אל תתנו בשר קדש לכלבים ואל תשימו פניכם לפני חזיר פן יכרסמנו אותה לעיניכם ויחזרו אותה לקרוע אתכם.
⁷ שאלו מהאל וינתן לכם בקשו ותמצאו דפקו ויפתחו לכם.
⁸ כל השואל יקבל ולאשר יבקש ימצא ולקורא יפתח.
⁹ מי בכם שיבקש בנו ממנו לפרוס לחם ויתן לו אבן?
¹⁰ או אם יבקש דג ויתן נחש?
¹¹ ואם אתם עם היותכם רעים תבואו לתת מתנות טובות לפניכם כ"ש אביכם שבשמים שיתן רוחו הטוב למבקשיו.
¹² וכל מה שתרצו שיעשו לכם בני אדם עשו להם זאת התורה ודברי הנביאים.

פרק כ"ח

¹³ בזמן ההוא אמר יש"ו לתלמידיו באו בשער הצר ששער האבדון רחב ומצולה ורבים הולכים בה.
¹⁴ יכמה השער צר וכבד הדרך המשייר לחיים ומעטים המוצאים אותה.

פרק כ"ט

¹⁵ עוד אמר להם הזהרו מנביאי השקר הבאים לכם במלבושי צמר דומים לצאן שמתוכם זאבים טורפים.
¹⁶ ובמעשיהם תכירוהם הילקוט אדם מן הקוצים ענבים ומן הברקונים תאנים?
¹⁷ ישכל עץ טוב יעשה פרי טוב וכל עץ רע יעשה פרי רע.
¹⁸ ויעץ הטוב לא יוכל לעשות פרי רע ועץ רע לא יוכל לעשות פרי טוב.

^{7:6} | BDGH פנינים, AEF פנינים | BD קדש | A ישו + | להם
 | H אותם, omit EF | יכרסמו אותה | ADGH יכרסמו | H החזירים, חזיר
 | ADEF | אותה | C לעינים, A ברגלהם | לעינים
^{7:7} A ויתן | וינתן
^{7:8} B ולקורא | G יקבלו | יקבל
^{7:9} ABDEFG לו + | לפרוס
^{7:10} A לו + | ויתן
^{7:11} ABDEFG הטובה | הטוב | BDEFG לבנים, A לבנים | DG תבואו, AEF תבואו | תבואו
^{7:12} EF וספרי | ודברי
^{7:13} EF והבית | ורבים | DEFG מצלה, A ומסילה | ומצולה | EF הזה | הצר | G באו | באו
^{7:14} BDEF המיישר, AG המשייר | ABDEFG וכמה כבד | וכבד | ABDEFG 2 | השער צר
^{7:15} ABDEFG שבתוכם | שבתוכם | ABDEFG הצמר | צמר
^{7:16} G בין | מן
^{7:17} omit D | פרי רע
^{7:18} G הרע | רע | EF והעץ | והעץ | omit C | והעץ הטוב . . . רע

- ⁶ Again he said to them:
 Do not give holy flesh to dogs nor place your (pearls) before swine lest (they) chew (them) before you and turn to rend you.
⁷ Ask from God and it will be given to you, seek and you will find, knock and it will be opened to you.
⁸ Everyone who asks will receive, by the one who seeks it will be found, and to the one who calls it will be opened.
⁹ Who is there among you whose son asks him for a piece of bread and he gives him a stone?
¹⁰ Or if he should ask for a fish, he gives (him) a snake?
¹¹ But if you being evil come to place good gifts before yourselves, so much the more your father who is in heaven will give his good spirit to those who seek him.
¹² Everything you wish that men should do to you, do to them; this is the Torah and the words of the prophets.
¹³ At that time Jesus said to his disciples: Enter in the narrow gate because the gate of destruction is wide and deep and many are going through it.
¹⁴ How narrow is the gate and grievous the way (that leads straight) to life and few are those who find it.
¹⁵ Again he said to them: Beware of false prophets who come to you in wool clothing like sheep, but inside are tearing wolves.
¹⁶ By their deeds you will know them. Does a man gather grapes from thorns or figs from briars?
¹⁷ Every good tree makes good fruit and every bad tree makes bad fruit.
¹⁸ The good tree cannot make bad fruit nor can the bad tree make good fruit.

¹⁹ ויכל עץ אשר לא יעשה פרי טוב כאשר ישרף.

²⁰ לכן כפריים ר"ל במעשיהם תכירום.

²¹ שכל האומר אלי אדוני לא יבא במלכות שמים אבל העושה רצון אבי שבשמים יכנס במלכות שמים.

²² רבים אומרים אלי ביום ההוא אדוני הלא בשמך נבאנו

ובשמך שדים הוצאתנו ואותות רבות על שמך עשינו?

²³ ואז אמר להם מעולם לא ידעתי אתכם סורו ממני כל פועלי און.

פרק שלשים

²⁴ עוד אמר להם כל השומע דברים אלו ועושה אותם דומה לאיש

חכם שבנה בית בסלע.

²⁵ וירד הגשם עליו והרוחות מקישות אותו ולא יפול לפי שיסודו אבן.

²⁶ וכל השומע דברי אלה ולא יעשה דומה לאיש שוטה אשר בנה

ביתו על החול.

²⁷ וירדו גשמים ויבואו זרמים ויפילוהו נופל מפלה גדולה.

²⁸ ובעוד שיש"ו היה מדבר דברים אלו כל העם היו תמהים מרוב

טוב הנהגתו.

²⁹ לפי שהיה דורש להם בכח גדול שלא כשאר החכמים.

פרק ל"א

¹ ויהי כאשר ירד יש"ו מן ההר וחבורות רבות אחריו.

² והנה מצורע אחד בא וישתחוה לו לאמר אדוני אם תוכל לרפאת אלי.

³ ויש"ו את ידו ויגע בו לאמר רוצה אני שתטהר ובאותה

שעה נטהר המצורע מצרעתו.

BD ישרוף | ישרף | BDEFG באש, omit A, כאשר 7:19

A בפריים יכירום | כפריים 7:20

G אבי + [2 במלכות] DEFG כל + [אבל] | B (hap) omit B, אבל . . . שמים | G אומר | האומר 7:21

G שבשמים, omit A, [שמים] 7:22

הוצאתנו | הוצאתנו | C omit C, [שדים] | EF נבחרו | נבאנו | EF לי | אלי | ABDEFG יאמרו | אומרים 7:23

ABDEFG

7:23 אמר | אמר | ABDEFG

7:24 ביתו | בית | ABCDEFGH

7:25 בו | אותו | AH

7:26 יעשה | יעשה | EF

7:27 ABCDEFG, ונפל | נופל | H ויפילוהו | ויפילוהו | H ויבואו זרמים | ACDEFG ויבואו | ויבואו | omit H

BD האלו, AH האלה | אלו | AH הדברים | דברים | EF שהיה מדבר | ישו | שישו | היה מדבר 7:28

ABCDEFG מגדל | מרוב | C omit C, [העם היו] | H 1 2 3 | כל העם היו

7:29 A 2 | דורש להם | ABDEFG שהוא + | לפי 7:29

G מההר | מן ההר | A הנוצרי + | ישו 8:1

B לרפאות | לרפאת | A חרצה + | אם | D וישתחוה | וישתחוה | omit B, אחד 8:2

BDEFG ממנו ונטהר +, A ונטהר | המצורע | DEF באותה | ובאותה | omit G, אני 8:3

¹⁹ Every tree which does not make good fruit (is burned in the fire).

²⁰ Therefore it is according to fruits, that is, by their deeds, you will know them.

²¹ Because not everyone who says unto me, Lord, will enter the kingdom of heaven but the one who does the will of my Father who is in heaven will enter the kingdom of heaven.

²² Many will say to me in that day, Lord, Lord, did we not prophesy in your name and in your name cast out demons and do many signs in your name.

²³ Then I will say to them: I never knew you. Depart from me all you workers of iniquity.

²⁴ Again he said to them: Everyone who hears these words and does them is like a wise man who built (his) house on a rock.

²⁵ The rain came down against it and the winds beat it and it did not fall because its foundation was a rock.

²⁶ Everyone who hears these my words and does not do them is like a foolish man who built his house upon the sand.

²⁷ The rains came down, the floods came and fell against it, (and it fell) with a great fall.

²⁸ While Jesus was speaking these words all the people were greatly astonished at his conduct,

²⁹ because he was preaching to them with great power, not as the rest of the sages.

Chapter 8

¹ It came to pass when Jesus came down from the mountain that a great crowd [came] after him.

² Then behold a leper came and worshipped him saying: Lord, are you able to heal me?

³ Jesus stretched forth his hand and touched him saying: I wish that you be cleansed, and in that hour the leper was cleansed from his leprosy.

MT 8:4-16]

- ⁴ Then Jesus said to him:
Be careful lest you tell any man, but go to the priest to offer your gifts as Moses commanded in your law.
- ⁵ It came to pass when he entered into Capernaum-hamartha that a captain of hundreds came to him and implored him,
- ⁶ saying, Lord, my son lies in my house with the sickness of contraction, that is, (paralatiko) and he is weak with the illness.
- ⁷ Jesus said to (him): I will go and heal him.
- ⁸ The captain of hundreds answered and said to him: Lord (I) am not worthy that you should come under my roof; only make the decision that he might be healed.
- ⁹ I am a sinful man and I have authority under the Pharisees and [I have] horses and riders and I say to one of them go and he goes, come and he comes, and to my servants do this and they do it.
- ¹⁰ Jesus heard and was amazed and said to those who were following him: truly I say to you, I have not found a great faith in Israel (like this).
- ¹¹ (I say) to you that many will come from the East and from the West and will rest with Abraham, Isaac and Jacob in the kingdom of heaven;
- ¹² but, the sons of the kingdom (will be cast) into the darkness of Gehenna; there will be weeping and (gnashing) of teeth.
- ¹³ Then Jesus said to the captain of hundreds: Go; as you have believed, it will be done to you. So the lad was healed at that time.
- ¹⁴ At that time, Jesus went into the house of Peter and behold his mother-in-law was lying sick with a fever.
- ¹⁵ He touched her hand, and the fever left her. Then she arose and ministered to him.
- ¹⁶ At the time of evening they brought to him those seized by demons and (he) healed them by his word alone and he healed every sickness,

[MT 8:4-16]

וַיֹּאמֶר אֵלָיו יֵשׁוּעַ הַשְׁמַר לְךָ פֶּן תִּגִּיד לָאָדָם וְלֹךְ לַכֹּהֵן לְהִקְרִיב
קִרְבָּנֶיךָ כְּאֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה בְּתוֹרַתְכֶם.

פרק ל"ב

- ⁴ וַיְהִי כְּבֹאוֹ בְּכֹפֶר נְחוּם הַמֶּרְתָּה וַיָּבֹא אֵלָיו שֵׁר הַמַּאֲוֹת וַיִּתְחַנֵּן לוֹ
⁵ לֵאמֹר אֲדוֹנִי בְּנִי שׁוֹכֵב בְּבֵיתִי מִחֻלִּי הַכּוּוֹץ בִּלְעָז פִּיכָא לְשִׁינָה
וּמִתְחַלְחֵל מִהַמְחַלָּה.
⁶ וַיֹּאמֶר אֵלָיו יֵשׁוּעַ אֲנִי אֵלֶיךָ וְאַרְפָּאָהוּ.
⁷ וַיַּעַן שֵׁר הַמַּאֲוֹת וַיֹּאמֶר לוֹ אֲדוֹי אֵינְךָ רֹאִי שֶׁתְּבֹא תַּחַת גִּגִּי אֶלֶּא
שֶׁתְּגֻזֹּר אֹמֶר וִירְפָא.
⁸ וַאֲנִי אָדָם חוֹטָא וַיֵּשׁ לִי מִמְשַׁלַּת תַּחַת יָדֵי פִירוּשִׁים וּפְרָשִׁים וּרְכֻבִּים
וְאֹמֶר אֲנִי לֹא מֵהֶם לֹךְ וּלְךָ בָּא וַיָּבֹא וּלְעַבְדִּי עָשׂוּ זֶה וַיַּעֲשׂוּ.
⁹ וַיִּשְׁמַע יֵשׁוּעַ וַיִּתְמָה וּלְבָאִים אַחֲרָיו אָמַר אֲמֵן אֲנִי אֹמֵר לָכֶם לֹא
מִצְאָתִי אֲמוֹנָה גְּדוּלָּה בִּישְׂרָאֵל.
¹⁰ כִּי הָאֹמֵר אֲנִי לָכֶם שִׁבּוּאוֹ רַבִּים מִמִּזְרַח וּמִמְעַרֵב וַיִּנּוּחוּ
עִם אֲבֵרָהֶם וְעִם יִצְחָק וְעִם יַעֲקֹב בְּמַלְכוּת שָׁמַיִם
¹¹ וּבְנֵי הַמַּלְכוּת יֵשׁ לָנוּ בְּמַחֲשָׁכִי גֵהִנָּם וְשֵׁם יְהוָה כִּכִּי וְתַחֲזֹק שְׁנָיִם.
¹² וַיֹּאמֶר יֵשׁוּעַ לְשֵׁר הַמַּאֲוֹת לֹךְ וְכֹאשֶׁר הָאֲמֵנָה יַעֲשֶׂה לְךָ.
¹³ וְנִרְפָּא הַנֶּעֱר בַּעַת הַהִיא.

פרק ל"ג

- ¹⁴ בַּעַת הַהִיא בָּא יֵשׁוּעַ לְבֵית פִּיטִירֹס וְהִנֵּה חוֹתְנָתוֹ שׁוֹכֶבֶת מִקְדַּחַת.
¹⁵ וַיִּגַּע לִידָה וַיַּעֲזֹבָה הַקְּדַחַת. וְתָקַם וַתִּשְׁרַתְהוּ.
¹⁶ וַיְהִי לַעַת הָעֶרֶב וַיָּבֹאוּ אֵלָיו אַחֲוָי הַשְּׂדִים וִירְפָאוֹם כְּמֹאמְרוֹ
לְבַד וְכָל הַחֻלִּי רִיפָא

ABDEFG קרבנך [קרבניך] ABDEFG הקריב [להקריב] ⁴
AEF הרמתה [המרתה] ACDG כבואו [כבואו] ⁵
A פראלטיקו [פראלטיקו] ACDEFG לעז [בלעז] A הכיווץ [הכווץ] G הק + [מחולי] ⁶
EF פראלטיקו [פראלטיקו] DG¹⁰ פראלטיקו, B, ⁷
ABCDEFGL אליו [אליו] ⁸
ABDEFG איני [אינך] G omit [לי] G אליו + [ויען] ⁹
omit A [מהם] ABDEF פירשים [פירושם] . . . ורכבים [תחת] ¹⁰
omit BEF [זה] EF ולאחד, ABD ולאחר + [וילך] ¹¹
omit AG [גדולה] 2 1 A [אמן] G omit [אמן] G ויאמר [ישו ויתמה] ¹²
ABDEFG כמו בזה + [בישראל] ¹³
EFG עם יעקב [ועם יעקב] A, ויצחק [ועם יצחק] ABDEFG אומר [כי האומר] ¹⁴
omit EF [במלכות שמים] ¹⁵
ABDEFG וחירוק [וחחוק] B יהי [יהיה] EF גהנם, BDG גיהנם [גהינם] ABDEFG יושלכו [יש לנו] ¹⁶
G הילד [הנער] G וירפא [ונרפא] G עלך [לך] B והאמנת [האמנה] B כאשר אמרת [וכאשר] ¹⁷
ABDEFG פטרו [פיטרוס] A אמר [בא] ¹⁸
ADEFG ושרתם [ותשרתהו] EF ויניחנה [ויניחה] ¹⁹
ABDEFG החולים [החולי] AEFG וירפאם [וירפאם] A רבים + [השדים] G והיה [ויהי] ²⁰
omit EF [ירפא]

¹⁷לגמור מה שנאמר ע"י ישעיה הנביא ז"ל אכן חליינו הוא נשא ומכאובינו הוא סבלם.

פרק ל"ד

¹⁸ויהי אחרי זאת וירא יש"ו חבורות רבות סביבותיו ויצוה ללכת עבר הים.

¹⁹ויקרב חכם א' ויאמר לו אדו' אלך אחריו בכל מקום שתלך.

²⁰ויען אליו יש"ו לשועלים חורים ולעוף קנים ולכן אדם בן הבתולה אין מקום להכניס ראשו.

²¹וה' מתלמדי אמר לו עזוב אותי שאלך ואקבור את אבי.

²²ויאמר לו יש"ו בא אחרי ועזוב המתים לקבור מתיהם.

פרק ל"ה

²³ויהי כאשר באו יש"ו באניה ויבואו תלמידיו אחריו.

²⁴ויהי סער גדול בים והגלים הולכים מאד והאניה חשבה להשבר.

²⁵ויקרב אליו תלמידיו ויבקשו ממנו לאמר אדונינו הושיענו

פן נאבד.

²⁶ויאמר אליהם למה תתראו מקטני אמנה. ויקם ויצו לים ולרוחות שינוחו ומיד נחו.

²⁷והאנשים אשר שם שראו תמהו ויאמרו מי הוא זה שהרוחות והים עושה רצונו.

פרק ל"ו

²⁸ויהי כאשר עבר הים ויעבור עבר הים במלכות גארגיזאני נקראים בלעז ג'יניטרך"ארוס ויפגעו בו שנים אחוזי שדים יוצאים מהקברים משתגעים עד שלא יוכל איש לעבור בדרך ההיא.

C חילנו [חליינו] omit A [הנביא ז"ל] ABDEFG על פי ע"י ¹⁷

EF ויקרא אדם [ויקרב חכם] ¹⁹

G ולעופות [ולעוף] ²⁰

omit A [שאלך] ABDEF מתלמדי [מתלמדי] ²¹

B המתים [מתיהם] A את + [ועזוב] G א"ל [ואמר לו] ²²

ABCDEFG בא [באו] ²³

G והוא [והאניה] ABDEFG נכנסים באניה [הולכים מאד] omit EF [בים] ²⁴

ABDEFG ויקיצוהו [ויבקשו ממנו] ²⁵

omit A [ויקם] ABDEFG קטני [מקטני] ABDEFG תראו [תתראו] A להם [אליהם] ²⁶

A, שהים והרוחות [שהרוחות והים] A ואמרו [ויאמרו] ABDEFG [שראו] G [אשר שם] ²⁷

ABDEFG עושים [עושה] G אשר הים והרוחות

BE, omit G [נקראים] ABCDEFG גדרי [גארגיזאני] ABCDEFG לים [הים] EF מעבר [עבר] ²⁸

EF, גיניטראים C, גיניטראים B, גיניטראים A, גיניטראים [גיניטראים] A לעז [בלעז] G

[איש] G מהשדים [שדים] EFG אחוזים [אחוזי] AEF שני [שנים] G גיניטראים D, גיניטראים

omit C [ההיא] BG

¹⁷ to complete what was said by Isaiah the prophet, of blessed memory:

Surely our sicknesses he bore and our pains he suffered.

¹⁸ It came to pass after this Jesus saw many crowds around him and he commanded to go across the sea.

¹⁹ Then a sage came to him and said to him: Master I will follow you wherever you go.

²⁰ Jesus answered him: The foxes have holes and the birds have nests, but the Son of Man, the son of the virgin, has no place to enter his head.

²¹ One of his disciples said to him: allow me to go and bury my father.

²² Jesus said to him: Follow me and let the dead bury their dead.

²³ It came to pass when Jesus entered a boat, his disciples followed him.

²⁴ A great storm came on the sea, and the waves were coming on excessively, and the boat was thought to be breaking up.

²⁵ His disciples came to him and begged him saying: O our master save us lest we perish.

²⁶ He said to them: Why do you look at one another, O you little of faith? He arose and commanded the sea and the winds that they should be quiet and immediately they became quiet.

²⁷ When the men who were there saw, they marveled and said: Who is this that the winds and the sea do his will?

²⁸ It came to pass when he crossed over the sea and passed by the region beyond the sea into the realm of the (Gaderi), that is, Ginitraros, there met him two demon-possessed men coming out of the tombs, raging until no man could pass by that way.

MT 8:29-9:8]

- ²⁹ They cried out to him saying:
What is between you and us, Jesus son of God? Have you come before the time to grieve us and to destroy us? Jesus said to them: Come out from there, evil host.
- ³⁰ There near them were herds of many swine feeding.
- ³¹ So the demons entreated him: Since we have to go out from here, grant us authority to go into these swine.
- ³² He said to them: Go. The demons went out from the men and entered the swine, and all the herd went in sudden haste, slipped off into the sea and died in the water.
- ³³ Those who were feeding [them] feared, fled, and told everything in the city. So the whole city was frightened.
- ³⁴ They went out to meet Jesus. They saw them and entreated him not to pass over into their border.

Chapter 9

- ¹ Then Jesus entered a boat; they set sail and returned to his city.
- ² They brought to him one who was sick with contractions, that is, paralitico, lying upon his bed. Jesus saw their faith and said to the sick man: Have courage my son. It is by the faith of God that your sins have been forgiven.
- ³ Some of the sages were saying in their heart: This one blasphemes.
- ⁴ Jesus saw their thoughts and said to them: Why do you think evil in your heart?
- ⁵ (Which) is easier to say: your sins are forgiven, or, rise walk?
- ⁶ But to inform you that the Son of Man is able to forgive sins on earth, then he said to the sick man: Arise and take your bed and walk.
- ⁷ He arose and went to his house.
- ⁸ The crowds saw, feared exceedingly, and praised God who had given power to men to do such things.

[MT 8:29-9:8

- ²⁹ ויצעקו אליו לאמר מה לך עמנו יש"ו בן אלקים באת קודם הזמן לצערנו וגם להשמידנו? ויש"ו אמר להם צאו משם מחנות רעות.
- ³⁰ ושם קרוב מהם עדרי חזירים רבים רועים.
- ³¹ ויפגעו בו השדים יען יש לנו לצאת מכאן תן לנו רשות לבא באלו החזירים.
- ³² ויאמר להם לכו. ויצאו השדים מהאנשים ויבאו בחזירים וילכו כל העדר כבהלה ונשמטו בים ומתו במים.
- ³³ ויפחדו הרועים ויברחו ויגידו בעיר הכל. ותהום כל העיר.
- ³⁴ ויצאו לקראת יש"ו. ויראו אותם ויחלו פניו לבלתי עבור בגבולם.

פרק ל"ז

- ¹ ואז יש"ו בא באניה וישוטו וישוכו לעירו.
- ² ויקרבו לפניו חולה א' מכוון בלעז פארא' לטיקו וישכב על מטתו.
- וירא יש"ו אמונתם ויאמר לחולה תתחזק בני. באמונת האל כי נמחל עונותיך.
- ³ וקצת החכמים אומרים בלבם זהו מגדף.
- ⁴ וירא יש"ו מחשבותם ויאמר אליהם למה תחשבו רעה בלבבכם.
- ⁵ זהו קל לאמר נמחל עונות או קום לך?
- ⁶ רק להודיעכם שבן אדם יכול למחול עונות בארץ אז אמר לחולה קום וקח מיטתך ולך.
- ⁷ ויקם וילך אל ביתו.
- ⁸ ויראו החבורות ויראו מאד ויהללו לאל אשר נתן יכולת לבני אדם לעשות כאלה.

[לצערנו | B ולהשמידנו וגם להשמידנו | A אלים | אלקים | A השדים + | אליו] ²⁹
 G להשמידנו ולצערנו [לצערנו וגם להשמידנו | omit EF | עמנו] B לצערנו
 G מחני, A עדר | עדרי | G להם | מהם] ³⁰
 G להכנס | לבא | G מבני אדם, D מבנין | מכאן] ³¹
 G מבני אדם, B מהאנשים השדים האלו | השדים מהאנשים | omit (hap) EF | ויאמר . . . בחזירים] ³²
 EF וילך, ABCD וילך | וילכו] ³³
 ABDG ותהם | ותהם] ³⁴
 ABDEFG אותו | אותם] ³⁵
 CD וישוטו | וישוטו | A וישב | וישוכו | A בא + | בא] ¹
 A, פראליטיקו | פאראליטיקו | ADEFG לעז | בלעז | B מקמץ, A מכיוון | מכיוון | B חולי | חולה] ²
 ABDEFG התחזק | התחזק | ABDEFG מושכב | וישכב | EF פליטיקו, DG פליטיקו, C פראליטיקו
 BEF זה | זהו | G מהחכמים, A חכמים | החכמים] ³
 omit D | בלבבכם] ⁴
 ABDEFG וילך | וילך | ABG נחמלו | נחמל | G קל | קל | EFG זה, A איזהו | זהו] ⁵
 B וילך | וילך | EF ישו + | אמר | ABDEFG 3 1 2 | למחול עונות בארץ | BDEFG אדם + | יכול] ⁶
 G וילך החולה לביתו | ויקם . . . ביתו] ⁷
 B האדם | אדם] ⁸

פרק ל"ח

⁹ ויהי כאשר עבר יש"ו משם וירא איש אחד יושב על שלחן החלוק מתתיה שמו בלעז מאט' יא' ויאמר לו לך אחרי ויקם וילך אחריו.
¹⁰ ויוליכוהו לביתו לאכול. ויהי בעת אכלו והנה פריצים רבים ורשעים בשלחן והנה סועדים עם יש"ו ותלמידיו.
¹¹ ויראו הפרושים ויאמרו לתלמידיו למה רבכם יושב ואוכל עם הפריצים והרשעים.
¹² וישמע יש"ו ויאמר בבריאם אינם צריכים רפואה כי אם החולה.
¹³ ולכו ולמדו הכתוב כי חסד חפצתי ולא זבח ולא באתי להשיב הצדיקים כי אם הרשעים.

פרק ל"ט

¹⁴ אז קרבו אליו תלמידי יוחנן ויאמרו לו למה אנו והפרושים מתענים הרבה פעמים ותלמידך אינם מתענים.
¹⁵ ויען להם יש"ו ויאמר לא יוכלו חבירי החתן לקבוצת ולהתענות בהיותו עמם. יבואו ימים וילקח מהם החתן ויצומו.
¹⁶ לא יאבד איש חתיכת מלבוש חדש במלבוש ישן לחוזק החתיכה משוך מהמלבוש הבלויה ויקרע יותר.
¹⁷ ולא ישימו יין חדש בכלים ישנים פן ישברו הכלים וישפוך היין והכלים יאבדו. רק חדש בכלי חדש ושניהם ישמרו.

פרק ארבעים

¹⁸ ויהי בדברו אליהם ויקרב שר אחד וישתחוה לו לאמר אדוני בתי אתה עתה מתה. בא נא ושים ידך עליה והחיה.
¹⁹ ויקם יש"ו וילך הוא ותלמידיו עמו.
²⁰ והנה אשה אחת שופעת דם שנים עשרה שנה בא אחריה ותגע בציצית בגדו.

BDEF מאטיב, A מטיב [מאטיא] | ADEFG לעז [בלעז] | A מתחיא [מתתיה] | 2 1 ABDEFG [ישו משם] ⁹
 G מאטי, C מאטי ¹⁰
 ABDEFG [ויוליכוהו] | ABDEFGH [וסועדים] | והנה סועדים | omit H [ותלמידיו] ¹¹
 G ופריצים + [הפרושים] ¹²
 ABCDEFG [החולים] | BDGH [לרפואה] | A, לרופא [רפואה] | ABDEFGH [בבריאם] ¹³
 A לא [יכלא] ¹⁴
 A ותלמידך [ותלמידך] | B omit [פעמים] | G omit [והפרושים] | G והפרושים + [יוחנן] ¹⁵
 G יבא [יבואו] | B של + [חבירי] ¹⁶
 ABDEFG [משוך] | ABDEFG [החדשה] + [החתיכה] | ABDEFG [שחוק] [לחזק] | A יחבר [יאבד] ¹⁷
 A אות [יותר] | G הישן, A הבלה [הבלויה] | G במלבוש, EF המלבוש [מהמלבוש] ¹⁸
 AEF בכלים חדשים [בכלי חדש] | ABDEFG יין + [רק] ¹⁹
 ADE, 2 1 [עתה מתה] | ADEFG omit [אתה] | B omit [אדו] | EF אלף + [שר] ²⁰
 G אותה + [החיה] | C omit [מתה] | G מתה ועתה, F מתה עתה שנה, B מה עתה ²¹
 ADEF בציצית [בציצית] | AD באה [בא] | A omit [אחת] ²²

- ⁹ It came to pass when Jesus passed on from there, he saw a man sitting at the table of exchange; Matthew was his name, that is, Matyeo, and he said to him: Follow me. So he arose and followed him.
¹⁰ (He) brought him to his house to eat. It came to pass while he was eating, that behold many violent and evil men were at the table and behold they were dining with Jesus and his disciples.
¹¹ The Pharisees saw [this] and said to his disciples: Why does your teacher sit and eat with violent and evil men?
¹² Jesus heard [this] and said: The healthy have no need (for) healing, but the sick.
¹³ Go and learn that which is written: I desire kindness and not sacrifice; I have not come to restore the righteous but the wicked.
¹⁴ Then the disciples of John came to him and said to him: Why do we and the Pharisees fast often but your disciple(s) do not fast?
¹⁵ Jesus answered them and said: The friends of the bridegroom cannot weep and fast while he is with them. The days will come when the bridegroom will be taken from them; then they will fast.
¹⁶ No man wastes a piece of new garment on an old garment (because) the force of the piece (stretches) the worn out garment and it tears more.
¹⁷ Nor do they put new wine into old vessels lest the vessels break, and the wine spills out and the vessels perish. But new (wine) is for new vessels and both of them are preserved.
¹⁸ It came to pass when he had spoken to them, a captain approached and bowed down to him saying: Master, my daughter just died. Please come and place your hand upon her and restore her to life.
¹⁹ Jesus arose and went, he and his disciples with him.
²⁰ Behold a woman with a flow of blood for twelve years came behind him and touched the fringe of his garment.

²¹ ואומרת בלבבה אם אגע בלבושו לבד ארפא מיד.

²² וישב פניו ויאמר אליה התחזקי בתי בש"ית שאמונתך רפאך.

באותה שעה נרפאת

²³ ויהי כבואו בית השר וירא אנשים רבים בוכים.

²⁴ ויאמר אליהם צאו כולכם חוצה ואל תבכו שהנערה ישנה ולא מתה. ויהי כמצחק בעיניהם. ואומרים הלא אנו רואים שהיא מתה.

²⁵ ובהוציאם אותם החוצה בא אליה יש"ו ויגע בידה ותקם הנערה.

²⁶ ותצא שמועה זאת בכל הארץ ההיא.

פרק מ"א

²⁷ ויעבור משם יש"ו והנה שני עורים רצים אחריו וצועקים

אליו חנינו בן דוד.

²⁸ ויהי הבית ויקרבו אליו העורים. ויאמר

²⁹ אמונתכם תרפא אתכם.

³⁰ ותפקחנה עיני שניהם מיד ויראו. ויצום לאמר השמרו

פן יודע הדבר.

³¹ והם יצאו ויגלוהו בכל הארץ ההיא.

פרק מ"ב

³² ויצא משם יש"ו ויביאו לפניו איש אלם והשד בתוכו.

³³ ויוציא את השד וידבר האלם. ויפלאו החבורות ויאמרו

לא נראה כזה בישראל.

³⁴ ויאמרו הפרושים באמת בשם השדים מוציא השדים.

³⁵ ויסב כל הערים והמגדלים מלמד בבתי כנסיות

ומבשר בשורות ומרפא כל חולי וכל מדוה.

B בלעד | לבד | EF בלבה, A בליבה | בלבבה | ABDEFG אומרת | ואומרת ²¹
 | E התחזקי | התחזקי | EF בתי + | אליה | G omit | פניו | ABDEFG ויסב | וישב ²²
 | ABCDEFG ובתאותה | באותה | F שאמונתך | BDEF בש, A באל | כשית | G 2 1
 F נתרפאת | נרפאת
 G ונשים + | אנשים | A בבית | בית | G כבא, D כבוא | כבואו ²³
 G שאומרים, ABDEF אורים | ואומרים | G והיה | ויהי | G omit | להם | אליהם ²⁴
 EF בה | בידה ²⁵
 G הזאת | זאת | G השמועה | שמועה ²⁶
 G חוננו | BDEF חנו, A חוננו חוננו | חנינו ²⁷
 DEFG כבואו +, AB כבואו + | ויהי ²⁸
 EF לכם + | השמרו | A לומר | לאמר | A ענהם | עיני שניהם ²⁹
 B omit | בכל . . . | ההיא ³⁰
 A אליו | לפניו ³¹
 G omit | את | EF omit | כזה ³²
 A omit | באמת ³³
 A חלים | חולי | G אל +, ABDEFH את + | ויסב ³⁵

²¹ She was saying in her heart:

If only I touch his garment, I will immediately be healed.

²² He turned and said to her: Courage my daughter, through God, blessed be He, your healing is because of your faith. In that very hour she was healed.

²³ It came to pass when he entered the house of the captain, he saw many people weeping.

²⁴ He said to them: Go outside all of you and stop weeping because the girl is asleep and not dead. But in their eyes he was as one who jests. They were saying: Have we not seen that she is dead?

²⁵ When he had put them outside, Jesus went to her, touched her hand, and the girl arose.

²⁶ This report went out in all that land.

²⁷ Jesus passed on from there, and behold two blind men were running after him and crying out to him: Have mercy on us, Son of David.

²⁸ He came to the house, and the blind men drew near to him. He said:

²⁹ Your faith will heal you.

³⁰ The eyes of the two men were immediately opened and they saw. He commanded them saying: Be careful lest the matter be made known.

³¹ As for them, they went out and made him known in all that land.

³² Jesus went out from there, and they brought before him a dumb man who was demon possessed.

³³ He cast out the demon so that the dumb man spoke. The crowds were amazed and said: We have not seen it like this in Israel.

³⁴ The Pharisees said: Truly in the name of demons he casts out demons.

³⁵ He went around all the cities and towers teaching in the synagogues and preaching the good tidings and healing every illness and every sickness.

MT 9:36-10:9]

- ³⁶ Jesus saw the crowds and had pity on them because they were weary and lying [around] like sheep without a shepherd.
³⁷ Then he said to his disciples: The standing grain is much but the reapers are few.
³⁸ Entreat now the Lord of the standing grain that he send many reapers to harvest his grain.

Chapter 10

- ¹ Then Jesus called his twelve disciples and gave them power over every unclean spirit to cast them out from man and to heal every sickness and every plague.
² These are the names of the twelve apostles, called Apostolos: Simon, called Petros, and Andrea his brother,
³ Philipos, and Bortolameos, and James, called Jimi, and John, his brother, sons of Zebedee, Thomas and Matthew, that is Matio, who by reputation was a lender of [money] for interest, James Aluphei and Tereos,
⁴ Simon the Canaanite, that is, Simon Cananayos, and Juda Ascareyotah, who after this betrayed him.
⁵ These twelve Jesus sent; he commanded them saying: To the lands of the Gentiles do not go and into the cities of the Samaritans do not enter.
⁶ Go to the sheep who have strayed from the house of Israel.
⁷ Preach to them that the kingdom of heaven will be fulfilled.
⁸ Heal the sick, restore life to the dead, (cleanse) the lepers, and cast out demons from men. Do not take wages. Freely you received, freely you shall give.
⁹ Do not heap up silver and gold; nor (have) wealth in your purse,

[MT 9:36-10:9]

³⁶ וירא יש"ו החבורות ויחמול עליהם שהיו יגיעים
 ושוכבים כצאן אשר אין להם רועה.
³⁷ אז אמר לתלמידיו הקמה מרובה והקוצרים מעטים.
³⁸ חלו נא פני בעל הקמה וישלח הקוצרים רבים לקצור קומתו.

פרק מ"ג

¹ אז קרא יש"ו ליי"ב תלמידיו ויתן להם יכולת על כל רוח טומאה
 להוציא מהאדם ולרפאת כל חולי וכל נגע.
² ואלה שמות יי"ב השלוחים נקראו אפוסט' ולוס סימ'ון
 נקרא פיטר'וס ואנדר'יא אחיו
³ פיליפ'וס ובורתולומיאוס יעקב נקרא גאי'מי ויוחנן
 אחיו בני זבדיאל טומא'ס ומתתיה הוא מאט'יא מלוה בריבית
 בפרסום ויעקב אלופיאי וטריא'וס
⁴ שמעון כנעני לעז סימ'ון קאנא'נאיוס ויוד'א אסקארי'וסקה
 אשר אחר זה מסרהו.
⁵ אלה שנים עשר שלח יש"ו ויצו אליהם לאמר בארצות הגוים
 אל תלכו ובערי השמרונים אל תבואו.
⁶ לכו לצאן אשר נדחו מבית ישראל.
⁷ ובשרו להם שתתקיים מלכות שמים.
⁸ רפאו החולים והחיו המתים והנה טהרתם המצורעים והוציאו
 השדים מבני אדם. ואל תקבלו שכר. חנם קבלתם ובחנם תתנו.
⁹ אל תצברו כסף וזהב ולא ממון בכיסכם

^{9:36} ADEFGH יגיעים יגיעים

^{9:37} A מועטים מעטים

^{9:38} AEFH קמתו קומתו | A הרבה רבים | G קוצרים (הקוצרים) | A שישלח (וישלח) | G אל (בעל הקמה)

^{10:1} G מאדם מהאדם

^{10:2} G אפוסטולוש D אפוסטוליס B אפוסטולוס A אפוסטולאש (אפוסטולוס)

A ואנדריאש (ואנדריאה) | DG פיטרש B פטרוס A פיטרו (פיטרוס) | ABDG שימון (סימון) | B ואנדריאש
 + (marg of Brit. Lib. ms) | אחיו | omit EF | נקרא . . . אחיו

A ובירטולומיאש (ובירטולומיאוס) | omit EF | פיליפוס . . . נקרא | ADG פיליפוש (פיליפוס)

EF גאימי | G וברטולומיאש D ובירטולומיאש C ובירטולומיאוס B ובירטולומיאש
 C מאטיו ABDEF מאטיב (מאטיא) | AEG טומאש (טומאס) | G זבדיאל DEF זבדיאל

G וטריאש BDEF וטריאש A וטריאש (וטריאוס) | DEF בריבית (בריבית)
 EF קאנאניאוס | BCD קאנאניוס A קאנאניאש (קאנאניאוס) | ABEFG שימון (סימון) | B בלעז (לעז)

אסקריוטא B איסקריוטו A אישכריוטא (אסקאריוטא) | EF וידא A ויהודה (יהודה) | G כנאניאוס
 B מסרהו (מסרהו) | omit B | G אסקריאטי EF איסקריוטא D אסקריאטי C

G אלה + (תבואו) | A שנים שנים + (ישו) | omit G

^{10:6} G (לכן)

^{10:7} ABDEFG שתתקרב (שתתקיים)

^{10:8} G תקבל (תקבלו) | ABDEFG וטהרו (והנה טהרתם) | A מתים (המתים) | A חולים (החולים)
 EF הלמדו

^{10:9} A בכסכים (בכיסכם) | G ואל (אל)

MT 10:10-22]

- ¹⁰ nor changes of clothes, nor shoes, nor a staff in your hand. The workman is worthy to receive enough for his food.
- ¹¹ In every city and in every tower that you enter (ask) who is the good man among them and there remain until you go out.
- ¹² When you enter into the house, give to them a shalom saying: Shalom to this house; shalom to all who dwell in it.
- ¹³ If that house should be worthy, your shalom will come upon it, but if it is not worthy, your shalom will return to you.
- ¹⁴ [When] one does not receive you or listen to you, you shall go out from that house and (shake off) your feet from the dust.
- ¹⁵ Truly I say unto you, it will be better for Sodom and Gomorrah in that day than for that city.
- ¹⁶ Behold I send you like sheep in the midst of wolves. Be as crafty as serpents and humble as doves.
- ¹⁷ Beware of men. They will not deliver you up in their congregations and houses of assembly,
- ¹⁸ but to governors and kings. You will be able to bear witness on my behalf to them and to the Gentiles.
- ¹⁹ When they seize you, do not consider what you will say, because in the hour that you are in need an answer will come to you.
- ²⁰ It will not be you who speak, but the Holy Spirit of my Father will speak through you.
- ²¹ Brother will deliver up brother to death and a father his son; the sons will rise up against (their) fathers and lead them unto death.
- ²² You will become a derision and a fright to all the nations because of my name. Whoever endures, however, until the time of the end will be saved.

[MT 10:10-22

- ¹⁰ ולא חליפות שמלות ולא מנעלים ולא מקל בידכם. ראוי הפועל לקבל די אכילתו.
- ¹¹ ובכל עיר ובכל מגדל אשר תבואו מי האיש הטוב שבתוכם ושם תנוחו עד שתצאו.
- ¹² ובבואכם אל הבית תנו להם שלום לאמר שלום בזאת הבית שלום לכל היושבים בתוכה.
- ¹³ ואם תהיה הבית ההיא ראוי תבא שלומכם עליה ואם לא תהיה ראוי תשוב שלומכם לכם.
- ¹⁴ ואשר לא יקבל אתכם ואשר לא ישמע אליכם תצאו מן הבית ההיא והעתקם רגליכם מן העפר.
- ¹⁵ אמן אני דובר אליכם יותר טוב יהיה אל סדום ואל עמורה ביום ההוא מן העיר ההיא.

פרק מ"ד

- ¹⁶ הנני שולח אתכם כצאן בין הזאבים תהיו ערומים כנחשים ועניים כיונים.
- ¹⁷ הזהרו בבני אדם. לא ימסרו אתכם בקהלותם ובבתי כנסיותם ולפחות ולמלכים. תוכלון בעדי להעיד להם ולגוים.
- ¹⁸ כאשר יתפשו אתכם אם תחשבו מה שתאמרו שבשעה שתצטרכו יבא לכם מענה.
- ²⁰ אינכם המדברים כי אם רוח קדשו של אבי הוא הדובר בכם.
- ²¹ ימסור האח את אחיו למות והאב לבנו ויקומו הבנים על האבות ויובילו אותם עד למות.
- ²² ותהיו ללעג וזעוה לכל העמים על שמי אכן מי שיסבול עד עת קץ יושע.

10:10 DG לקבלו [לקבל] omit DEF

10:11 G שאלו את, ABDEF שאלו + [תבואו] G ועיר ובכל מקום ומקום + [עיר] omit G

10:12 ABDEF לה [להם]

10:13 G וא"ל [ואם לא תהיה ראוי] omit A [היא] G והיה [ואם]

10:14 [היא] G מן העיר או מהבית ההיא [מן הבית ההיא] A חוצה + [תצאו] ABDEF אליכם [אחכם]

G מהעפר [מן העפר] G ותעזרו, ABDEF ונעזרו [והעתקם] ADEF או העיר ההיא +

10:15 3 4 5 1 2 G [ביום ההוא מן העיר היא] AG לכם [אליכם]

10:16 [הואכים] ABDEF בקרב [בין] ABDEF כמו הצאן [כצאן] EF לכם [אחכם] EF הנה [הנני]

10:17 ABDEF ועניים [ועניים] A זאבים

G שלא [לא] A בקהילותם [בקהלותם]

10:18 EG תוכלו [תוכלון] C ולמלאכים [ולמלכים] EF 2 1 [ולפחות ולמלכים]

10:19 AG שתצרכו [שתצטרכו] ABDEF אל [אם] G תתפשו [יתפשו]

10:20 EF הקדש [קדשו] EFG מדברים [המדברים]

10:21 G יובילו [ויובילו] C הבנים, ABDEF אבותם [האבות] G יקומו [ויקומו] G באח [האח]

10:22 omit G [שמי]

פרק מ"ה

²³ עוד אמר יש"ו לתלמידיו כאשר ירדפו אתכם בעיר הזאת ברחו
לאחרת אמן אני אומר לכם לא תשלימו לכם ערי ישראל עד כי
יבא בן אדם.

²⁴ אין תלמיד גדול מרבו ולא העבד גדול מאדוניו.

²⁵ די לתלמיד להיות כרבו ולעבד כאדוניו. אם לבעל הבית
יקראו בעל זכוב כ"ש לבני ביתו.

²⁶ אל תראו מהם שאין דבר שלא יראה ולא נעלם.

²⁷ אני אומר לכם כחשך אמרו אותו באור.

²⁸ ואל תפחדו מהורגי שאין בידם להרוג הנפשות רק פחדו לאשר
יכולת בידו לאבד הנפש והגוף בגהינם.

²⁹ הלא שני צפורים אבדו בפרוטה אחת ולא תפול אחת מהם על
הארץ כי אם ברצון אביכם שבשמים?

³⁰ הלא שערות ראשיכם כלם ספורים?

³¹ אל תראו שטובים מצפורים אדם.

³² המשבח אותי בפני אדם אשבחנו לפני אבי שבשמים.

פרק מ"ו

³⁴ באותה שעה אמר יש"ו לתלמידיו אל תחשבו שבאתי לשים בארץ
אלא חרב.

³⁵ באתי להפריד האדם הבן מאביו והבת מאמה.

³⁶ והאויבים להיות אהובים.

³⁷ האהוב אביו ואמו יותר ממני איני ראוי לו.

³⁹ האהוב את נפשו יאבדיה האובד אותי בשבילי ימצאנה.

ABDEF האדם [אדם] | ABDEF omit [כי] | ABDEFG לסכוב [לכם] | G לכם + [ברחו]

ABDEFG התלמיד [תלמיד]

G קראו [יקראו]

G יודע + ABDEF, שלא יודע + [נעלם]

G (אחור) + לאון ספרו אותו (omit G) בשער + [באור] | ABDEFG אשר + [Beginning]

ABDEFG ואשר (DG) תשמעו

BDG בגיהנם [בגהינם] | F וגוף [והגוף] | DG הגויות, BEF הגויות, A הגויות + [מהורגי]

EF האל ית + [ברצון] | EF לארץ [על הארץ] | G לא ולא | ABDEFG ימכרו [אבדו]

G (?) [אביכם שבשמים]

A ראשכם [ראשיכם] | E שער [שערות]

ABCDEFG אתם [אדם] | BCDEFG מצפורים, A מצפורים [שטובים] | D שמונים [שטובים]

G בפני [לפני] | C לפני, A בני + [בפני]

All mss omit vs 33 except A which reads:

ואשר יכחש בי לפני בני אדם אכחש בן לפני אבי שבשמים

EFG שלום + ABD, לשום שלום [לשים]

ABDEFG אוהבים [אהובים] | DG שהיו [להיות]

AD אינו ראוי לי [איני ראוי לו]

All mss omit vs 38

G omit [בשבילי ימצאנה] | AEF אותה [אותי] | ABDEFG יאבדנה [יאבדיה] | DG האב והבן [האהוב]

²³ Again Jesus said to his disciples:

When they pursue you in this city flee to another; truly I say to you, you will not have completed for yourselves the cities of Israel before the Son of Man comes.

²⁴ No disciple is greater than his teacher, nor is the servant greater than his master.

²⁵ It is sufficient for the disciple to be like his teacher, and for the servant to be like his master. If they call the master of the house Baalzebub, so much the more the sons of his house.

²⁶ Do not fear them, because there is nothing which will not be seen, nor hidden (which will not be made known).

²⁷ (That which) I say to you in darkness, say it in the light; (that which you hear by the ear, tell it in the gate).

²⁸ Do not fear those who kill (bodies) who have no power to kill souls; but fear the one who has power to destroy the soul and the body in Gehenna.

²⁹ Are not two sparrows (sold) for a small coin and not one of them will fall to the earth except by the will of your Father who is heaven?

³⁰ Are not all the hairs of your head numbered?

³¹ Do not fear, because (you) are better than the sparrows.

³² He who praises me before man I will praise before my Father who is in heaven.

³⁴ In that hour Jesus said to his disciples: Do not think I have come to put (peace) on the earth, but a sword.

³⁵ I have come to separate mankind, the son from his father and the daughter from her mother.

³⁶ The enemy is to be loved ones.

³⁷ He who loves his father and his mother more than me, I am not suitable for him.

³⁹ He who loves his life will lose it, he who loses (it) for my sake will find it.

[MT 10:40-11:12]

⁴⁰המקבל אתכם יקבל אותי והמקבל אותי יקבל את אשר שלחני.
⁴¹המקבל נביא לשם נביא יקבל שכר הנביא והמקבל צדיק לשם צדיק יקבל שכר הצדיק.
⁴²והנותן כלי א' של מים קרים לאחד מתלמידי הקטנים לשם תלמידי אמן אני אומר לכם שלא יאבד שכרו.

פרק מ"ז

ויהי בכלות יש"ו לצוות לשנים עשר תלמידיו ויעבור משם ויצום ללמד ולהוכיח בעריהם.
²וישמע יוחנן בהיותו תפוס מעשה יש"ו וישלח שנים מתלמידיו לומר לו האתה הוא מי שעתיד לבא או נקוה אחר.
³ויען להם יש"ו לכו והגידו ליוחנן את אשר ראיתם ואשר שמעתם העורים רואים ופסחים הולכים והמצורעים נטהרים והחרשים שומעים והחיים מתים והענוים מתפשרים.
⁴ואשרי אשר לא יהיה נבון כי.
⁵ויהי המה הולכים ויחל יש"ו לדבר אל החבורות מיוחנן.
⁶לראות מה יצאתם במדבר קנה מושלכת ברוח?
⁷או מה יצאתם לראות? התחשבו שיוחנן אדם לבוש בגדים רבים? הנה לובשי הבגדים רבים בבתי המלכים.
⁸א"כ מה יצאתם לראות נביא? באמת אני אומר לכם שזה גדול מנביא.
⁹וזה שנכתב בעדו הנני שולח מלאכי ופנה דרך לפני.

פרק מ"ח

¹¹עוד אמר יש"ו לתלמידיו באמת אני דובר לכם בכל ילדי הנשים לא קם גדול מיוחנן המטביל.
¹²מימיו עד עתה מלכות שמים עשוקה קורעים אותה.

omit G [המקבל . . . אותי ⁴⁰]A לא [שלא ⁴²]D ויצא [ויצום ^{11:1}]EF (?) עשר + [שנים ^{11:2}]A אתה [האתה ^{11:3}]omit A [את ^{11:4}]ABDEF והמתים חיים [והחיים מתים | EF מטהרים [נטהרים | F הפסחים BDE והפסחים [ופסחים ^{11:5}]EF מתפשרים [מתפשרים ^{11:6}]EFG ואשר לא יהיה נכון כי [ואשר . . . בי ^{11:6}]A לראות + [יצאתם | B ביוחנן [מיוחנן | A את [אל | A ויהי המה הולכים ^{11:7}]A, omit G הרבים [רבים | ADEFG לובש [לבוש | D omit A [אדם ^{11:8}]omit G [לפני | E, omit F את (?) הנביא [מלאכי . . . לפני | AE לכם + [שולח | A זה [זהו ^{11:9}]AH אומר [דובר ^{11:11}]BDEFGH והנבילים, A, והנבילים + [עשוקה | G ועד [עד ^{11:12}]

MT 10:40-11:12]

⁴⁰ He who receives you, receives me

and he who receives me, receives the one who sent me.

⁴¹ He who receives a prophet in the name of a prophet, will receive the reward of the prophet; he who receives a righteous one in the name of a righteous one, will receive the reward of the righteous one.⁴² He who gives a vessel of cold water to one of my little disciples in the name of my disciple, truly I say to you that he will not lose his reward.

Chapter 11

¹ It came to pass when Jesus finished commanding his twelve disciples that he passed on from there and commanded them to teach and reprove in their [own] cities.² John, when he was in captivity, heard of the work of Jesus and sent two of his disciples³ saying to him: Are you the one who is to come or should we expect another.⁴ Jesus answered them: Go and tell John that which you have seen and that which you have heard:⁵ the blind see, the lame walk, the lepers are cleansed, the deaf hear, the dead are revived and the poor are acquitted.⁶ Blessed is he who is not perplexed in me.⁷ It came to pass as they were going that Jesus began to speak to the crowds about John: You went out into the wilderness to see what? A reed cast about by the wind?⁸ Or what did you go out to see? Do you think that John was a man clothed in noble garments? Behold those who wear noble garments are in king's houses.⁹ If so, what did you go out to see, a prophet? Truly I say to you that this one is greater than a prophet.¹⁰ This is he about whom it is written: Behold I am sending my messenger and he will make the way clear before me.¹¹ Again Jesus said to his disciples: Truly I say to you, among all those born of women none has arisen greater than John the Baptizer.¹² From his days until now the kingdom of heaven has been oppressed (and senseless persons) have been rending it.

¹³שכל הנביאים והתורה דברו על יוחנן.
¹⁴ואם תרצו לקבלו הוא אליה העתיד לבא.
¹⁵למי אזנים לשמוע ישמע.

פרק מ"ט

¹⁶עוד אמר יש"ו זה הדור אדמהו לנערים היושבים בשוק
 קוראים זה לזה
¹⁷ואומרים שדנו ולא דקדקתם ספרנו לכם ולא בכיתם.
¹⁸כי בא יוחנן ואינו אוכל ושותה ואומרים עליו שהוא אחוז
 משדים.
¹⁹ובן האדם בא לאכול ולשתות ואומר עליו שהוא זולל וסובא
 ואוהב לפריצים וחוטאים והסכלים שופטים לחכמים.

פרק חמשים

²⁰אז התחיל יש"ו לקלל הנערים שנעשו מאותותיו ולא חזרו
 בתשובה.
²¹אי לך בורזואים ואי לך בית שידה שאם בצור וסדום לעז
 טיראו דייטיר או סדומה נעשו האותות שנעשו בכם היו
 חזרות בתשובה בזמן ההוא בשק ואפר.
²²אמן אני אומר לכם יותר קל יהיה לצור וסדום אכן.
²³ואתה כפר נחום אם לשמים תעלה? משם תורד. שאם בסדום נעשו
 מאותות שנעשו בך אולי תשאר. עד שאול תורד.
²⁴אמן אני אומר לך שיותר קל יהיה לארץ סדום ליום הדין ממך.

פרק נ"א

²⁵בעת ההיא נתרוםם יש"ו ואומר אני ישתבח אני בורא שמים
 והארץ שהסתרת דברים אלה מהחכמים והנבונים
 וגלית אותם לעניים.

H דוברים, D דברי [דברו] + A כולה + [והתורה] DGH לכל [שכל] 11:13
 ABDG אליהו [אליה] B (?) מלכות שמים + [לקבלו] 11:14
 DEFG אדמה [אדמה] 11:16
 ABCDEF ספרנו [ספרנו] D מדתם, ABEFG רקדתם [דקדקתם] ABDEFG שרנו לכם [שדנו] 11:17
 EF השדים, A מהשדים [משדים] 11:18
 ABEFG ואומרים [ואומר] AG אדם [האדם] 11:19
 BDEFG בהם + A בהן + [שנעשו] ABCDEFG הערים [הנערים] G אתחיל [התחיל] 11:20
 שידה [שידה] DG בת [בית] G כורזואים, D כורזואים, BEF כורזואים [בורזואים] 11:21
 A, טיר וסדומה [טיראו] . . . סדומה B בלעז [לעז] G וצדון [וסדום] EF בפור [כצור] ADG
 EF טיר או שדומה, BDG טיר או שדומה 11:22
 EF מכך, B מכאן, ADG, מכך [אכן] AB ולסדום [וסדום] 11:23
 A היום הזה [שאול תורד] B תוריד [תורד] A עד שאול [משם] 11:24
 F להיות, omit E, יהיה . . . קדום [יהיה] ABDG תהיה [יהיה] G omit [קל] 11:25
 אבי [אני] A ישתבח [ישתבח] ABCDEF omit [אני] G ברוח הקדש, + ABDE ברוח + [ישו] 11:26
 וגילתם [וגלית אותם] A מן החכמים [מהחכמים] FG וארץ [והארץ] ABCDEF השמים [שמים] AEF
 ADEFG לעניים [לעניים] B וגליתו, 11:27

- ¹³ For all the prophets and the law spoke concerning John.
¹⁴ If you wish to receive it, he is Elijah who is going to come.
¹⁵ He who has ears to hear, let him hear.
¹⁶ Again Jesus said: I will liken this generation to lads who sit in the market place calling to one another,
¹⁷ saying: (We sang to you), and you did not (dance; we wailed) to you, and you did not weep.
¹⁸ Because John came neither eating nor drinking, and they say concerning him: He is possessed of demons.
¹⁹ But the Son of Man came eating and drinking, and one says concerning him: He is a glutton, a drunkard, and a friend to violent men and sinners. So fools judge the wise.
²⁰ Then Jesus began to curse (the cities in which) his signs were done, for they did not turn in repentance.
²¹ Woe to you (Corozim) and woe to you Beth Saida, for if in Tyre and Sodom, that is, Tirao deter or Sidomah, the signs had been done which were done in you, they would have turned in repentance at that time in sack cloth and ashes.
²² Truly I say to you, it shall be easier for Tyre and Sodom (than for you).
²³ You Capernaum, will you ascend to heaven? From there you will be brought down. Because if in Sodom the signs which were done in you had been done, perhaps she would have remained. Unto Sheol you will be brought down.
²⁴ Truly I say to you that it shall be easier for the land of Sodom in the day of judgment than for you.
²⁵ At that time Jesus raised himself up and said: Be praised (my Father) creator of heaven and earth, because you have hidden these words from the wise and prudent and have revealed them to the humble.

²⁶אמנם כי כן ישר לפניך אבי.

²⁷הכל נתון לי מאת אבי. ואין מכיר את הבן אלא האב בלבד ולאב אין מכיר אלא הבן ולאשר ירצה הבן לגלותו.

²⁸בואו אליו כל היגיעים ונושאי העמל ואני אעזור אתכם לשאת עולכם.

²⁹צאו עולי עולכם ולמדו ממני ותכירו כי עני אני וטוב ובר הלבב ותמצאו מרגוע לנפשותיכם
³⁰רק ומשאי קל.

פרק נ"ב

¹בעת ההיא עבר יש"ו בקמות ביום השבת ותלמידיו רעבים התחילו לעקור השבולים ולפרוך אותם בין ידיהם ולאכול אותם.

²ויראו הפרושים ויאמרו אליו הנה תלמידך עושים דבר שאינו נכון לעשות ביום השבת.

³ויען להם יש"ו ולא קראתם מה שעשה דוד כשהיה רעב ואנשיו בבית האלקים שאכלו מלחם הפנים בלעז פא"ן סאג"ך שאינו נאכל אלא לכהנים בלבד.

⁴וגם בתורה לא קראתם שהכהנים בבית המקדש מחללים לפעמים השבתות ואין להם חטא?

⁵אמן אני אומר לכם שמקדש גדול ממנו הוא.

⁶אילו ידעתם מהו חסד חפצתי ולא זבה לא הייתם מחייבים התמימים.

⁷שבן אדם אדון השבת.

פרק נ"ג

¹ויהי לקצת הימים ויעבור משם יש"ו ויבא בבתי כנסיותם.

¹¹⁻²⁶אמנם ABDEFGH | אבי | H רצוי A, | יש | H | אבי | ABDEFGH | אמנם

¹¹⁻²⁷כי אם | אלה | GH | את | G מאת + מאת | H מאבי | מאת אבי | B נתן | נתון | H כל | הכל | H
H ולמי שירצה | ולאשר ירצה | EF | ירצה | H כי אם | אלה | C, | לבד | בלבד | H

¹¹⁻²⁸DG | לשנות | לשאת | AB | אלי | אליו | H | לכו | בואו

¹¹⁻²⁹לבב | הלבב | BDEFG | עליכם, A, | עלכם | עולכם | | C (hap) | צאו . . . | עולכם | AB | שאו | צאו

¹¹⁻³⁰A | רד | רק | BDEFG | שועלי + A, | ושועלי + [Beginning] | B

¹²⁻¹C | התחיל | התחילו | B | תלמידיו | ותלמידיו

¹²⁻²F, | הנון | נכון | | A | הנה | F | הפרושים | הפרושים | F | אותם | + | ויראו

¹²⁻³A | הוא | + | רעב | ABDG | עשה | שעשה | B | לא | ולא

¹²⁻⁴A | שאגראס | שאגרס | סאגרה | | G | פאן | סאגרה | ABDEF | לעז | בלעז | A | האלים | האלקים

¹²⁻⁵EF | שגראש | שאגראס

¹²⁻⁶EF | השבת | השבתות

¹²⁻⁷A, | הוא | + | G

¹²⁻⁸ABDEFG | זבה | זבה | G | כי, B, | מהוא | מהו

¹²⁻⁹EF | השמים | השבת | EF | האדם | אדם

¹²⁻¹⁰A, | כנסיותם | כנסיותם | D

²⁶ Truly this is because it was upright before you, my Father.

²⁷ All has been given to me from my Father. There is none who knows the son, but the Father alone, and the Father no one knows, but the son and to whomever the son wishes to reveal him.

²⁸ Come unto me all you who are weary and who are enduring labor, and I will help you to bear your yoke.

²⁹ (Take) my yoke as your yoke and learn of me that I am humble and good and pure of heart and you shall find rest for your souls,

³⁰ (because my yoke is soft) and my burden light.

Chapter 12

¹ At that time Jesus passed through the standing grain on the Sabbath day, and his disciples being hungry began to pluck the ears and to crush them between their hands and to eat them.

² The Pharisees saw it and said to him: Behold your disciples are doing that which is not proper to do on the Sabbath day.

³ Jesus answered them: Have you not read what David did when he was hungry and his men

⁴ in the house of God when they ate from the bread of the Presence, that is, paan sagrah, which is not to be eaten except by the priests alone?

⁵ Also in the Torah have you not read that the priests in the Temple sometimes profane the Sabbaths and are without sin?

⁶ Truly I say to you that the temple is greater than this.

⁷ If you had known what this is: I desire kindness and not (sacrifice), you would not have convicted the innocent.

⁸ For the Son of Man is lord of the Sabbath.

⁹ It came to pass at the end of the days that Jesus passed on from there and entered into their Synagogues.

[MT 12:10-25]

¹⁰ ושם אדם וידו יבשה וישאלוהו לאמר אם מותר בשבת לרפאתו.
¹¹ ויאמר להם מי בכם שיש לו צאן אחת ותפול בשוחה ביום השבת ולא יקימנה.
¹² כ"ש האדם שהוא טוב ממנה. לפיכך מותר לעשות ויש לאדם לעשות יותר טוב בשבת.
¹³ אז אמר לאיש נטה ירך. ויט ידו ותשב כמו האחרת.
¹⁴ ואז נוסדו הפרושים וינכלו אליו להמיתו.

פרק נ"ד

¹⁵ ויהי אחרי זאת וידע יש"ו ויט משם וילכו אחריו חולים רבים וירפא את כולם.
¹⁶ ויצום לאמר לכל יגלוהו
¹⁷ לקיים מה שנאמר ע"י ישעה
¹⁸ הן נערי אשר בחרתי בחירי רצתה נפשי אתן רוחי עליו ומשפט לגוים יגיד.
¹⁹ ולא ירהה ולא ירוץ ולא ישמע אחד בחוץ.
²⁰ קנה רצון לא ישבור ופשתה כהה לא יכבנה עד ישים לנצח משפט
²¹ ולשמו גוים ייחלו.

פרק נ"ה

²² אז הובא לפניו אדם אחד עור ואלם והשד בתוכו וירפא אותו.
 וראו
²³ ונפלאו החבורות ויאמרו הלא זה בן דוד.
²⁴ וישכימו הפירושים וישמעו ויאמרו זה אינו מוציא השדים אלא בבעל זכוב בעל השדים.
²⁵ וידע מחשבותם יש"ו ויאמר אליהם במשל כל מלכות שביניכם מחלוקת תשומם וכן כל עיר ובית שתפול מחלוקת בתוכם לא יתקיים.

^{12:10} EF וישאלוהו A, וישאלוהו [וישאלוהו]

^{12:11} EF וישב [ותשב]

^{12:14} omit D [אליו] EF ויתנכלו [וינכלו]

^{12:15} H והוא רפא [וירפא] H ועבר [ויט] H 2 I H [וידע ישו] EF כן [זאת]

^{12:16} H יפרסמוהו, DG יגלוהו [יגלוהו] H, שלא G, לא EF, לבלתי [לכל] H [לאמר]

^{12:17} CDEFGH ישעיה, AB ישעה [ישעה] H בעבור שיתקיים [לקיים]

^{12:18} EF משפט [ומשפט] DEFH עבדי [נערי]

^{12:19} ABCDEF קולו + [בחוץ] G יכבה, A ירהה [ירעה]

^{12:20} 2 I C [ישים לנצח] ABDEFG ישליך [ישים]

^{12:22} ABDEFGH וראה [וראו] H [אחד] G לפני ישו [לפניו]

^{12:24} ABDEFGH [וישמעו] omit ABDEFGH [וישמעו] וישכימו [וישכימו]

^{12:25} DEFH

A או בית [ובית] DEFH שביניהם, A שכניהם [שביניהם] 2 I ABDEFGH [מחשבותם ישו]

A בנהם [בתוכם] E מחלוקתם, F מחלוקתם [מחלוקת]

MT 12:10-25]

¹⁰ A man was there with a withered hand; so they asked him saying: Is it permissible to heal him on the Sabbath?
¹¹ He said to them: Who among you has a sheep that falls into a pit on the Sabbath day and does not raise it up?
¹² So much the more is man better than that. Therefore it is permissible and [necessary] for man to do better on the Sabbath.
¹³ Then he said to the man: Stretch out your hand. He stretched out his hand, and it returned as the other.
¹⁴ Then the Pharisees took counsel and plotted to put him to death.
¹⁵ It came to pass after this that Jesus knew it; so he turned aside from there. Many sick followed him and he healed all of them.
¹⁶ He commanded them saying not to reveal him,
¹⁷ in order to establish what was spoken by Isaiah:
¹⁸ Behold my servant whom I have selected, my chosen one with whom my soul is pleased; I will put my spirit upon him, and he will declare justice to the nations.
¹⁹ He will not fear nor will he run nor shall one hear (his voice) in the street.
²⁰ A crushed reed he will not break and a dim wick he will not quench until he establishes justice forever,
²¹ and in his name the Gentiles hope.
²² Then there was brought to him a blind and dumb man who was demon possessed; he healed him. The crowds saw [it]
²³ and marveled and said: Is this not the Son of David?
²⁴ The Pharisees were quick to hear [this] and said: This one does not cast out demons except by Baalzebub, the lord of demons.
²⁵ Jesus knew their thoughts and said to them in a parable: Every kingdom among you divided shall be made desolate, and so every city or house upon which division shall fall shall not stand.

26 ואת השטן מוציא שטן אחר מחלוקת ביניכם | השטן | שטן | A ואם | ואת | BDEFGH
 27 ואם אני מוציא השדים בבעל זכוב בנים שלכם למה לא הוציאם
 ולזה יהיו הם שופטיכם.

28 ואם אני מוציא השדים ברוח אלקים באמת בא קץ מלכות.
 29 ואיך יוכל איש לבא בבית גבור לקחת את כליו אם לא יקשור
 אותו תחילה? ואח"כ ישלול בביתו.

פרק נ"ו

30 מי שאינו עמדי לנגדי. הוא מה שלא יתחבר עמי יכפור בפועל.
 31 כן אני אומר לכם שכל חטא וגדוף ימחל לבני אדם וגדוף
 הרוח לא ימחל.

32 וכל האומר דבר נגד בן האדם ימחל לו. וכל האומר דבר נגד רוח
 הקדוש לא ימחל לו לא בעה"ז ולא בעה"ב.

33 עשו עץ טוב כפרי טוב או עץ רע כפרי רע שהאמת מן הפרי
 יודע העץ.

34 משפחת פתנים איד תוכלו לדבר טובות בהיותכם רעים? והלא
 הפה מתעוררת הלב מדברת.

35 אדם טוב מאוצר לב טוב יוציא טוב ואדם רע מאוצר לב רע
 ווציא רע.

36 אומר אני לכם שמכל הדברים אשר ידבר האדם חייב לתת חשבון
 ליום הדין.

37 על פי דברך תהיה נשפט ועל פי מעשיך תתחייב.

פרק נ"ז

38 בעת ההיא בא ליש"ו קצת פירושים וחכמים לאמר נרצה לראות
 אות מהשמים בעבורך.

12:26 BDEFGH ביניהם, A בנהם | ביניכם | C השטן | שטן | A ואם | ואת | 12:26

G תוציאם, ADEFGH הוציאם | הוציאם | F לא | GH omit | בנים | 12:27

G באמת מלכות שמים | אלקים | . . . מלכות | A אלים | אלקים | EF omit | ברוח אלקים | 12:28

EF אלקים + קץ | D omit | באמת . . . מלכות | H אלקים באמת מלכות אלקים |

B אלקים ומלכותו, A אלים + מלכות

ABDEFGH ביתו | כביתו | ABDGH ואחר | ואח"כ | 12:29

DG במעל, ABEG בי | בפועל | EF מתחבר | יתחבר | EF שאינו | שלא | BDG מי, AEF ומי | מה | 12:30

DG ימחול | ימחל | B ימחול | ימחל | ABEG על כן | כן | 12:31

ABD הקדוש | הקדוש | EF הדוח | רוח הקדוש | H אדם | האדם | 12:32

D על | עץ | 12:33

A מהתעוררות | מתעוררת | הלב | B מדבר | מדברת | A ואם | בהיותכם | 12:34

ABDG, + לב | EF

C דבר | ידבר | 12:36

A | הפירושים | פירושים | A מקצת | קצת | ABDEFG באו | בא | D ההוא | והיא | 12:38

F משמים | מהשמים | B נרצו | נרצה | ADEF

26 (If) Satan casts out another satan, there will be
 division among (them); how will his kingdom stand?

27 If I cast out demons by Baalzebub, why do your sons not cast them out?
 Therefore, they will be your judges.

28 But if I cast out demons by the Spirit of God truly the end of [his]
 kingdom has come.

29 How shall a man be able to enter the house of the strong man to take
 his goods unless he bind him first? Then he shall plunder his house.

30 Whoever is not with me is against me. (Whoever) does not join himself
 to me denies (me).

31 (Therefore) I say to you that every sin and blasphemy will be forgiven
 the sons of men, but blasphemy of the Spirit shall not be forgiven.

32 Everyone who says a word against the Son of Man, it shall be forgiven
 him. But everyone who says a word against the Holy Spirit, it shall not
 be forgiven him either in this world or in the world to come.

33 Make the tree good according to good fruit, or the tree bad according to
 bad fruit; because the truth is: from the fruit the tree will be known.

34 Family of vipers, how can you speak good things when you are evil?
 Surely the mouth awakens, the heart speaks.

35 A good man from the treasure of a good heart brings forth good; an
 evil man from the treasure of an evil heart brings forth evil.

36 I say to you that for all the words which a man shall speak he will be
 obliged to give an account on the day of judgment.

37 According to your words you will be judged and according to your
 deeds you will be convicted.

38 At that time, some of the Pharisees and sages came to Jesus saying:
 We wish to see a sign from heaven by you.

³⁹ ויאמר להם דור רע וחנף מבקש אות ואת לא ינתן לו אלא האות של יונה.

⁴⁰ שכאשר היה במעי הדגה ג' ימים וג' לילות כן יהיה בן אדם בבטן הארץ ג' ימים וג' לילות בקבר.

⁴¹ אנשי ננוה יקומו למשפט עם זה הדור וירשיעו אותו כי חזרו בתשובה לדברי יונה ואני גדול מיונה.

⁴² מלכת שבא בלעז ריזינה "די אישטריאה תקום למשפט עם זה הדור ותרשיעם שכאה מקצות הארץ לשמוע חכמת שלמה והנני גדול משלמה.

⁴³ וכיוצא רוח טומאה מהאדם הולך בציות מבקש מנוח ולא ימצא.

⁴⁴ אז אומר אשיב לביתי אשר יצאתי ממנו ובא ומוצא אותו ריק בטוח ונכון.

⁴⁵ אז יקח שבעה רוחות יותר רעים ממנו ובאים עמו ויושבים שם ויהיה אחרית האדם רע מראשיתו. כן יהיה לדור הרע הזה.

פרק נ"ח

⁴⁶ עודנו מדבר על כל החבורות והנה אמו ואחיו עומדים בחוץ מבקשים ממנו לדבר עמו.

⁴⁷ ויאמר לו אדם אחד הנה אמן ואחין מבקשים לראותך.

⁴⁸ ויען למגיד מי אחי ומי אמי.

⁴⁹ ויפרוש כפיו על תלמידיו ויאמרו אלו הם אמי ואחי.

⁵⁰ כל העושה רצון אבי שבשמים הוא אחי ואחיותי ואמי.

פרק נ"ט

¹ ביום ההוא יצא יש"ו מהבית וישב על שפת הים.

^{12:39} A הנביא + יונה | G לך, EF להם | לו ^{12:39}

^{12:40} נקבר | בקבר | F ימים + E ימים | לילות | BDEG האדם, A האדמה | אדם | G כשהיה | שכאשר היה ^{12:40} ABCDEFG

^{12:41} A לדבר | לדברי | EF הרע + | הדור | A נינוה | ננוה ^{12:41}

^{12:42} B, ראינה דאישטריאה, A ריינה די אישטוריאש | ריזינה די אישטריאה | ADEFG לעז | בלעז ^{12:42}

^{12:43} EF הרע + | הדור | G ראינה די אישטריאה, EF ראינה די אישטריאה, D ראינה די אישטריאה

^{12:44} F מאדם | מהאדם | BEF הטומאה | טומאה | AE וכיוצא | וכיוצא ^{12:44}

^{12:45} EF לבקש | מבקש | A לעז | פירליוקאש | שיקאש + | בציות

^{12:46} ABDEFG אשוב | אשיב | A אומר | אומר ^{12:46}

^{12:47} A ויהי | ויהיה | F יושבים | DG והולכים | ויושבים ^{12:47}

^{12:48} EF אחי | אמו ואחיו | ABDEFG עם | על ^{12:48} omit D (hap) . . . ממנו . . . עמו . . . מבקשים

^{12:49} omit D . . . ויאמר . . . מבקשים

^{12:50} A 2 | אחי . . . אמי | ABDEFG אליו + | למגיד ^{12:50}

^{12:51} BEF אליהם | אלו הם | ABCDEFG ויאמר | ויאמרו ^{12:51}

^{12:52} G אמי ואחי ואחיותי | אחי ואחיותי ^{12:52}

^{12:53} EF בעת ההיא | ביום ההוא ^{12:53}

³⁹ He said to them: An evil and wicked generation seeks a sign, but no sign will be given to it except the sign of Jonah.

⁴⁰ For as he was in the bowels of the fish three days and three nights, so will the Son of Man be in the belly of the earth, (buried) for three days and three nights.

⁴¹ The men of Nineveh will rise up in judgment with this generation and shall condemn it, because they turned in repentance at the words of Jonah and I am greater than Jonah.

⁴² The queen of Sheba, that is, Rezinah de Isteriah, will rise up in judgment with this generation and shall condemn it, because she came from the ends of the earth to hear the wisdom of Solomon, and behold I am greater than Solomon.

⁴³ When the unclean spirit goes out from the man, he goes through waterless places seeking rest, but does not find it.

⁴⁴ Then he says: I will return to my house from which I came out, and he goes and finds it empty, safe, and ready.

⁴⁵ Then he takes seven spirits more evil than himself, and they go with him and dwell there, and the latter state of the man is worse than his first. Thus it will be to this evil generation.

⁴⁶ While he was speaking to all the crowds, behold his mother and his brothers were standing outside seeking him to speak with him.

⁴⁷ A man said to him: Behold your mother and your brothers are seeking to see you.

⁴⁸ He answered the one who spoke (to him): Who are my brothers and who is my mother?

⁴⁹ He stretched out his hands to his disciples and said: These are my mother and brothers.

⁵⁰ Everyone who does the will of my Father who is in heaven is my brothers, my sisters, and my mother.

Chapter 13

¹ On that day Jesus went out of the house and sat on the shore of the sea.

² ויתחברו אליו חבורות עד שנצטרך לבא באניה וכל החבורה עומדת בחוץ.

³ וידבר להם דברים רבים במשלים ויאמר להם איש יוצא מביתו בבוקר לזרוע את זרעו.

⁴ ויזרעו נפל ממנו בדרך ואכל אותו העוף.

⁵ וממנה נפלה באבן שאין שם עובי עפר ובצמחו נתייבש לפי שאין שם עפר לרוב.

⁶ ובחום השמש עליו נשרף ונתייבש שאין לו שורש.

⁷ וממנו נפל בין הקוצים ויגדלוהו הקוצים ויעמדוהו.

⁸ וממנו נפל בארץ טובה ויעשה פרי ותבואה האחד מאה והשני ששים והשלישי שלשים.

⁹ למי אזנים לשמוע ישמע.

¹⁰ ויקרבו אליו תלמידיו ואמרו לו תלמידיו למה תדבר במשלים.

¹¹ ויאמר שלכם נתן מלכות שמים להכיר ולא להם.

¹² למי שיש לו ינתן עוד ולמי שאין לו מה שהוא חושב ילקח ממנו.

¹³ לזה אני מדבר במשלים שהם רואים ואינם רואים שומעים ואינם שומעים

¹⁴ לגמור מה שנאמר ע"י ישעיה הנביא לך ואמרת לעם הזה שמעו שמוע ואל תדעו וראו ראה ואל וכו'.

¹⁵ השמן לב העם הזה ואזניו הכבד ועיניו השע פן יראה בעיניו וכו'.

¹⁶ ואשרי עיניכם שרואות ואזניכם ששומעות.

¹⁷ אמן אני דובר לכם שנביאים רבים וצדיקים התאוו לראות מה שאתם רואים ולא ראו ולשמע מה שאתם שומעים ולא שמעו.

¹⁸ ואתם שמעו משל הזורע.

^{13:2} B בחוץ, A מבחוץ [בחוץ]

^{13:3} omit F | את | G לבקר [בבוקר] | EFG omit [רבים]

^{13:5} DG ממנו נפלה, AEF וממנו נפל [וממנה נפלה] = D^(max), ms G unclear

^{13:6} = D^(max), ms G unclear [ובחום] . . . ונתייבש

^{13:7} B, ויגדלוהו הקוצים ויעמדוהו ויגדלוהו הקוצים [ויגדלוהו] . . . ויעמדוהו | EF נפלה [נפל]

^{13:8} EF (hap) ויעמדוהו, DG ויגדלוהו הקוצים ויעמדוהו, C ויגדלוהו הקוצים ויעמדוהו

^{13:9} EF [ותבואה] ויעשו [ויעשה]

^{13:10} C אתה + [תדבר] | omit ABDEFG [תלמידיו]

^{13:11} G השמים [שמים]

^{13:12} ABDEFG שיש לו + [חושב] | ABDG לו + [ינתן]

^{13:14} AEF [ראה] | תבינו [תדעו] | A אל העם [לעם] | omit G [הנביא] . . . ואל | EF לקיים [לגמור]

^{13:15} D תבינו + ABDEFG [דעו] + [ואל] | A

^{13:16} omit AF [בעיניו] | G omit [אזניו] . . . בעיניו

^{13:17} EF ידאגו [התאוו]

² Crowds joined themselves to him until he needed to enter a boat; the whole crowd was standing (on the shore).

³ He spoke to them many things in parables and said to them: A man went forth from his house in the morning to sow his seed.

⁴ In his sowing some of it fell on the road, and the birds ate it.

⁵ Some of it fell among rocks where there was no density of soil, and when it sprang up it withered because there was not much soil there.

⁶ When the sun above it became warm, it was burned and dried up because it had no root.

⁷ Some of it fell among the thorns, and the thorns (grew and darkened it).

⁸ Some of it fell on good ground and made fruit and produce, the first a hundred, the second sixty and the third thirty.

⁹ Whoever has ears to hear let him hear.

¹⁰ Then his disciples drew near to him and his disciples said to him: Why do you speak in parables?

¹¹ He said: To you it has been given to know the kingdom of heaven, but not to them.

¹² Whoever has, it will be given (to him) again, but whoever has nothing, that which he thinks (he has) will be taken from him.

¹³ For this [reason] I speak in parables because they see but do not see, hear but do not hear,

¹⁴ in order to fulfill what was said through Isaiah the Prophet: Go and say to this people, hear but do not comprehend, see but do not (understand).

¹⁵ Make the heart of this people fat and make their ears heavy and blind their eyes, lest they should see with their eyes.

¹⁶ Blessed are your eyes that see and your ears that hear.

¹⁷ Truly I say to you that many prophets and righteous men desired to see what you see but did not see it, and to hear what you hear but did not hear it.

¹⁸ But hear you the parable of the sower.

¹⁹הזורע הוא בן אדם והזרע שנפל בדרך כל השומע מלכות שמים ולא יבין. יבא השטן ויחתוף מלכו כל מה שנזרע בו. וזהו הזרע שנפל על הדרך.

²⁰ואשר נפל על האבן הוא השומע דבר האל וקבלנו מיד בשמחה. ²¹והוא בלא שורש ומבוכה ובבא מעט צער וצרה להם השטן משכחו מלבם.

²²ואשר נפל בקוצים זה השומע את הדבר ובחמדתו לאסוף עושר השטן משכחו דבר האל ולא יעשה פרי.

²³ואשר נפל בארץ הטובה הוא השומע את הדבר ומבין ועושה פרי ר"ל ממעשים טובים. ויוציא מן הא"מ מאה ומן השני ששים ומן השלישי שלשים. הא"מ זהו מטהרת הלב וקדושת הגוף. ומהאחד ששים זהו מפרישות האשה. ומהשלישי שלשים זהו מקדושה בזיווג בגוף ובלב.

פרק ששים

²⁴וישם לפנייהם משל אחר. מלכות שמים דומה לאיש הזורע כשזרעו זרע טוב.

²⁵ויהי כאשר בני אדם ישנים בא שונאו ויזרע על החטים זון בלעז בריא"גה וילך.

²⁶ויהי כאשר גדלה העשב לעשות פרי וראה הזון.

²⁷ויקרכו עבדי בעל השדה אליו ויאמרו לו אדונינו הלא זרע טוב זרעת. ומאין היה הזון?

²⁸אמר להם שונאי עשו זה ויאמרו לו עבדיו נעקור הזון.

²⁹ויאמר להם לא פן תעקרו החטה.

³⁰אלא הניחו זה וזה ויגדל עד הקציר ובעת הקציר אמר לקוצרים לקטו הזון ראשונה וקשרו אותה חבילות חבילות לשרוף והחטה תנו באוצר.

שורע [שנזרע] EFG ויחתוף [ויחתוף] omit G [שמים] ADEF האדם [אדם] B משל + [Beginning] ^{13:19} EF זה, A, זהו [זהו] G

ABDEFG ויקבלנו [ויקבלנו] + [השומע] G אבן [האבן] ^{13:20} EF צרה וצער [צער וצרה] EF ומכוסה ABDG, ובמבוכה [ומבוכה] ^{13:21}

האל [אלהים] EF מלבם + [משכחו] omit G אל [את] A זהו [זה] EF אל הקוצים [בקוצים] ^{13:22} ABCDEFG

C, ומה"ב ומהאחד G השלישי [שלישי] omit ABDEFG [את] A זהו [זהו] ^{13:23} B omit B [בזיווג] EFG מקדושת [מקדושה] EF ומא, BDG, ומהאחד, A, ומהא [ומהשלישי] EF והא

ABDEFG כשדהו [כשזרעו] A ^{13:24} [שמים] + BEFG והוא [שמים] +

AEFG, ויראנה [ברייאנה] ADEFG לעז [בלעז] A החטה [החטים] AD האדם [אדם] A ויהיא [ויהי] ^{13:25} AEF omit AEF [יראנה] D ויראנה, C, בריאנה

^{13:26} G נראה, B, ונתראה [וראה] ^{13:27} A זרעתה [זרעת]

^{13:28} G כן [זה] ABDEFG עשה [עשו]

^{13:29} G A, לו [לא] FG להם [להם] ^{13:30}

ABDEFG את + [לקטו] G אמר, EF, אמר [אמר] C בעת [ובעת] B עת + [עד] D יגדל [ויגדל] ^{13:30} A אותה + [תנו] omit A [חבילות] ABDEFG אותו [אותה] EFG תחלה [ראשונה]

¹⁹ The Sower is the Son of Man

and the seed which fell on the road is every one who hears the kingdom of heaven and does not understand it. Satan comes and snatches away from his heart everything which was sown in it. This is the seed which fell on the road.

²⁰ That which fell upon the rocks is the one who hears the word of God and receives it immediately with joy.

²¹ But he is without root and is (in) confusion and when a little trouble and distress come to them, Satan causes [them] to forget from their heart.

²² That which fell among the thorns, this is the one who hears the word and in his desire to gather wealth, Satan causes him to forget the word of God, and he makes no fruit.

²³ That which fell into the good earth is the one who hears the word and understands it and makes fruit, that is, from good works. He brings forth from the first a hundred, from the second sixty, and from the third thirty. As for the hundred, this is the one purified of heart and sanctified of body. As for the sixty, this is the one separated from women. As for the thirty, this is the one sanctified in matrimony, in body and in heart.

²⁴ He set before them another parable. The kingdom of heaven is like a man who sows good seed (in his field).

²⁵ It came to pass when the men were sleeping, his enemy came and sowed tares over the wheat, that is, beriyagah, and he went away.

²⁶ It came to pass when the herb grew up to make fruit, he saw the tares.

²⁷ The servants of the master of the field drew near to him and said to him: Master did you not sow good seed? Then whence came the tares?

²⁸ He said to them: My enemy (did) this. His servants said to him: We will uproot the tares.

²⁹ He said to them: No, lest you uproot the wheat.

³⁰ But let them remain together and grow up until the harvest and in the time of the harvest I will say to the reapers: Gather the tares first and bind them into individual bundles for burning and the wheat put into the granary.

פרק ס"א

³¹ וישם לפניהם משל אחר. מלכות שמים דומה לגרגיר חרדל שיקח אותו אדם ויזרעהו בשדה.
³² והוא דק מכל זרעונים ובגדלו יגדל על כל העשבים ונעשה עץ גדול עד שעוף השמים יאצילו באנפא.
³³ וידבר להם משל אחר. מלכות שמים דומה לשאור שמביא אותו האלה בשלש סאים קמח ויחמיץ את כולו.
³⁴ כל המשלים האלה דבר יש"ו לחבורות ובלי משל לא היה דובר אליהם
³⁵ לקיים מה שנאמר ע"פ הנביא אפתחה במשל פי אביעה חדות מני קדם.

פרק ס"ב

³⁶ אז נפרד יש"ו מן החבורות ויבא אל הבית. ויקרבו אליו תלמידיו ובקשו ממנו לפרוש להם משל הזון.
³⁷ ויען להם ויאמר להם הזורע זרע טוב הוא האדם
³⁸ והשדה הוא העולם הזה ופרי הטוב הם הצדיקים והזון הם הרשעים.
³⁹ והשונא שזרע אותו הוא השטן והקמה אחרית העה"ב והקוצרים הם המלאכים.
⁴⁰ וכאשר לקטו הקוצרים הזון לשרוף כן יהיה באחרית הימים.
⁴¹ ישלח בן אדם את מלאכיו לעקור ממלכותו כל רשע וכל פועלי און.
⁴² וישליחו אותם במדורת אש ושם יהיה בכי וחריקת שיניים.
⁴³ אז יזהירו הצדיקים כשמש במלכות אביהם. למי אזנים לשמוע ישמע.

^{13:31} B ויזרעהו [ויזרעהו]
^{13:32} G עליו, ABDEF בענפיו [באנפא] G השבים + [כל] ABDEFG הזרעונים [זרעונים]
^{13:33} ABDEFG האשה [האלה] A שתביא [שמביא] ABDEFG ויאמר להם + [אחר]
^{13:34} ABDEF להם [אליהם] G אמר [דבר] ABCDEFG האלו [האלה]
^{13:35} B omit [אביעה] . . . קדם F אביעה [אביעה] D ישעיה + [פי]
^{13:36} ABDEFG ויבקשו [ויבקשו]
^{13:37} A בן + [הוא] omit ABCDEF [להם] omit G [ויען להם]
^{13:38} F אלו [הם] A וקוצרים [הקוצרים] ABDEFG [העולם] [העה"ב] A [הוא] omit
^{13:39} G להשליח אותו באש [לשרוף]
^{13:40} G omit [וכל פועלי און] ABD מלאכיו [ממלאכיו] ABDG האדם [אדם]
^{13:41} B וחריק [וחריקת] ABDEG האש [אש] G אותו [אותם] ABDEFG וישליחו [וישליחו]
^{13:42} G שן
^{13:43} A omit [לשמע] 13:43

- ³¹ He set before them another parable.
 The kingdom of heaven is like a grain of mustard which a man takes and sows in the field.
³² It is smaller than all garden herbs, but when it grows up it is greater than all herbs and is made into a great tree until the birds of heaven withdraw into (its branches).
³³ He spoke to them another parable. The kingdom of heaven is like leaven which (a woman puts) into three measures of flour and it leavens all of it.
³⁴ All of these parables Jesus spoke to the crowds and without a parable he did not speak to them,
³⁵ to fulfill what was said according to the prophet: I will open my mouth in parables; I will utter riddles from ancient times.
³⁶ Then Jesus was parted from the crowds and went into the house. His disciples came to him and asked him to explain for them the parable of the tares.
³⁷ He answered them and said to them: The one who sows good seed is man,
³⁸ the field is this world, the good fruit is the righteous, and the tares are the evil.
³⁹ The enemy who sowed it is Satan, the standing grain at the end is the world to come, and the reapers are the angels.
⁴⁰ As the reapers gather the tares to burn, so will it be at the end of the days.
⁴¹ The Son of Man will send his angels to uproot from his kingdom all evil and all who do iniquity.
⁴² They will (cast) them into the pyre of fire; there will be weeping and gnashing of teeth.
⁴³ Then the righteousness will shine like the sun in the kingdom of their father. Whoever has ears to hear let him hear.

פרק ס"ג

⁴⁴ עוד אמר יש"ו לתלמידיו מלכות שמים היא דומה לאדם המוציא מטמון אשר יסתירוהו ובשמחת הממון ימכור כל אשר לו ויקנה השדה בעדו.
⁴⁵ ועוד מלכות שמים דומה לאדם סוחר המבקש אבנים יקרות.
⁴⁶ וכאשר ימצא אחת טובה ימכור כל אשר לו ויקנה אותה.
⁴⁷ מלכות שמים דומה לרשת בתוך הים שכל מיני דגים נאספים בה.
⁴⁸ וכאשר תמלא יוציאוה לחוף ויוצאים הדייגים ובוחרים הטובים בכליהם והרעים משליכים חוצה.
⁴⁹ כן יהיה באחרית הימים יצאו המלאכים ויבדילו הרעים מתוך הצדיקים.
⁵⁰ וישליכו אותם במדורות אש שם יהיה כבי וחריקת שינים.
⁵¹ ויאמר להם הבנתם זה. ויאמרו כן.
⁵² לזאת כל חכם ידמה במלכות שמים לאדם אבי הטף המוציא מאוצרו דברים חדשים גם ישנים.

פרק ס"ד

⁵³ ויהי אחרי זאת כאשר כלה יש"ו הדברים האלה עבר משם.
⁵⁴ ובא לארצו והיה מלמד לאנשים בבתי כנסיות. והפרושים נפלאו ויאמרו בלבם מאין בה לזה החכמה וכח לעשות אלו הפעולות.
⁵⁵ אין בן זה הנפח ומרים? הלא ידעתם שכל אלו אמו מרים ואחיו ג' יוסף ושמעון ויהודה?
⁵⁶ ואחיותיו. הלא ידעתם שכל אלו עמנו? ומאין בא לזה כל אלה?
⁵⁷ והיו נבוכים בו. ויען להם יש"ו אין נביא שאין לו כבוד כ"א בארצו ועירו וביתו.
⁵⁸ ולא רצה לעשות שם שום אות למיעוט אמונתם.

^{13:44} A מה שיש [אשר] ABDEFG המוצא [המוציא] 2 I A, 2 B [היא דומה] 13:44 ABDEF יסתירוהו [יסתירוהו]

^{13:45} G את [אחת]

^{13:46} D הוא, ABEFG היא + [דומה] 13:46

^{13:47} DEFG הדגים [הדייגים] EF יוצאו [יוצאים] 13:47

^{13:48} G והם + [המלאכים] 13:48

^{13:49} AB וחריקות [וחריקת] BDG יהי [יהיה] ADEFG במדורות [במדורות] 13:49

^{13:50} A אליו + [ויאמרו] 13:50

^{13:51} EF כאלו [אלו] A זאת + [לזה] ABCDEFGH בא [בה] A כנסיותהם [כנסיות] 13:51

^{13:52} ABCDEGH שאמו [שכל אלו אמו] F מרים, DG אין שם אמו מרים [ומרים] 2 I ABDEFGH [בן זה] 13:52

^{13:53} 2 I 3 [יוסף ושמעון ויהודה] ABDEGH יוסף [יוסף] DH יאקומו, ABEFG גאימי [ג'] F שאמרו

BCDEGH ויחא [ויהודה] EF

^{13:54} ABDEFGH מאין [ומאין] D שמענו כל אלו [שכל אלו עמנו] 13:54

^{13:55} A אלא [כ"א] H בעירנו + BDEFG בעירו + [נביא] 13:55

^{13:56} omit EF [שום] 13:56

⁴⁴ Again Jesus said to his disciples:

The kingdom of heaven is like a man who finds a treasure which had been hidden and in gladness over the value he sells all which he has and buys the field for himself.

⁴⁵ Again the kingdom of heaven is like a certain merchant seeking precious stones.

⁴⁶ When he finds a good one, he sells all which he has and buys it.

⁴⁷ The kingdom of heaven is like a net in the midst of the sea in which are gathered all kinds of fish.

⁴⁸ When it is full, they draw it out, and the fishermen go forth and choose the good for their vessels and the bad they cast away.

⁴⁹ Thus it will be at the end of days; the angels will go forth and separate the evil from the midst of the righteous.

⁵⁰ Then they shall cast them into the pyre of fire; there shall be weeping and gnashing of teeth.

⁵¹ He said to them: Have you understood this? They said: Yes.

⁵² Every wise man in the kingdom of heaven, therefore, is like a certain father of children who brings forth from his treasure things new and old.

⁵³ It came to pass after this, when Jesus finished these words, he passed on from there.

⁵⁴ He came into his own country and was teaching the people in the synagogues. The Pharisees were amazed and said in their heart: Whence (came) to this one the wisdom and power to do these deeds?

⁵⁵ (Is this) not the son of the smith and Mary? Do you not know all these: his mother Mary, his three brothers: Joseph, Simon, and Judah,

⁵⁶ and his sisters? Do you not know all these who are with us? Whence came to this one all these things?

⁵⁷ So they were confused about him. Jesus answered them: A prophet is not without honor except in his own land, city and house.

⁵⁸ Then he did not wish to do there any sign because of their little faith.

פרק ס"ה

¹יבעת ההיא שמע הורוד'וס טיטרא'קה שמועות יש'ו.
²ויאמר לעבדיו הנה אני מאמין שאלו הפלאות עושה יוחנן המטביל.

³שהיה לפי שהורוד'וס תפש ליוחנן בימים ההם ויאסרוהו במאסר לפי שהיה מוכיחו שלא יקח לאורדיסא לאשה שהיתה אשת אחיו.
⁴והיה אומר לו יוחנן אינה ראויה לך.

⁵והנה הורוד'וס היה רוצה להורגו לולי יראת העם שלנביא היה ביניהם.

⁶ובמשתה יום הולד את הורודוס קרא לגדולי המלכות לאכול עמו ובעוד שהיו אוכלים היתה בתו מרקדת ביניהם וייטב להורודוס.

⁷וישבע לה שיתן לה את כל אשר תשאל ממנו.

⁸והנערה מיוסרת מיומה שאלה ראש יוחנן המטביל באגן א'.
⁹והמלך נעצב מאד בעד השבועה שעשה בפני הקרואים ויצו להעשות כן.

¹⁰וישלח לשחוט יוחנן בבית הסוהר.

¹¹ויביאו ראש יוחנן באגן ויתנוהו לנערה והנערה נתנה לאמה.

¹²ויבאו תלמידי יוחנן וישאו הגוף ויקברוהו והתלמידים הגידו הדבר ליש'ו.

¹³וכשמוע יש'ו נסע משם באניה וילך למדבר יהודה.

וכשמוע החבורות וילכו אחריו מכל המדינות.

¹⁴וכשיצאו ראה אחריו עם רב ויט אליו חסד וירפא כל מחלותם.

¹⁵ובעת ערב קרבו אליו תלמידיו ויאמרו לו זה המקום צר עובר.

עזוב החבורות שילכו במגדלים ויקחו הצורך אליהם.

¹⁶ויען להם יש'ו אינם צריכים לילך תנו להם לאכל.

EF טיטרוקה, D טיטראקה [טיטראקה] B הורודוס [הורודוס]

omit E [המטביל] DG הפעולות, A הנפלאות [הפלאות] D הנהי [הנהי] אני

G לאורדיסא, EF לאורדיסא, D לאורדיסא, AB לאורדיסא [לאורדיסא] AB EF שחיה [שהיה]

omit EF [הנה] AG לולא [לולי]

omit EF [הנה] AEF לפניהם [ביניהם] omit ABDEFG [את] ABDEFG הולדת [הולד]

omit ABDEFG [את] ABDEFG ונשבע [וישבע]

omit F [א'] omit F [המטביל] ABDEFG מאמה [מיומה]

omit F [שעשה] . . . הקרואים G זה + [בעד]

omit EF [לשחוט] ABDEFG ליוחנן [יוחנן]

A נתנהו [נתנה]

G תלמידיו [תלמידי יוחנן]

A הלכו [ויכלו] BCDG ידא [יהודה]

G כל + [אליו] A הצריך [הצורך] G ברגלים [במגדלים] ABCDEFG והעת + [צר]

A אתם + [להם]

Chapter 14

¹ At that time Herod the Tetrarch heard reports about Jesus.

² He said to his servants: Behold I believe that John the Baptizer is doing these miracles.

³ This happened because Herod had seized John in those days and had bound him in prison because he was reproving him that he should not take Herodias for a wife because she was the wife of his brother.

⁴ John was saying to him: She is not permissible to you.

⁵ Then behold Herod wished to kill him, except for fear of the people [who believed] he was a prophet among them.

⁶ On the feast of Herod's birthday, he called the nobles of the kingdom to eat with him, and while they were eating, his daughter danced among them and it was pleasing to Herod.

⁷ He swore to give her whatever she asked from him.

⁸ The girl, being instructed by (her mother), asked for the head of John the Baptizer in a bowl.

⁹ The king was very sad because of the oath which he had made before those invited. But he commanded to do so

¹⁰ and sent to kill John in prison.

¹¹ They brought the head of John in a bowl and gave it to the girl and the girl gave it to her mother.

¹² Then the disciples of John came and took the body and buried it and the disciples told the matter to Jesus.

¹³ When Jesus heard it, he departed from there in a boat and went into the wilderness of Judea. When the crowds heard they followed him from all the cities.

¹⁴ When they came out he saw behind him a numerous people; so he extended kindness to [them] and healed all of their diseases.

¹⁵ At evening time his disciples came to him and said to him:

This place is limited (and the time) is advancing. Let the crowds go into the towers that they might take the necessities for themselves.

¹⁶ Jesus answered them: They have no need to go; give them to eat.

³⁰ ובראותו חוזק הרוח פחד מאד ובהתחילו ליטבע צעק
ואמר אדו'הושיעני.

³¹ ומיד יש"י האריך ידו ולקחו ואמר לו אדם מאמונה מעושה
למה נסתפקת.

³² וכאשר עלו באניה נח הרוח

³³ ואשר בספינה השתחוו לו ואמרו באמת אתה הוא בן האלקים.

³⁵ וכאשר הכירוהו אנשי המקום שלחו בכל אותו המלכות
והביאו לו כל החולים מכל מדוים.

³⁶ וחלו פניו ירצו לעזובם יגעו בכנף מעילו וכל אשר נגע
נתרפא.

פרק ס"ז

¹ אז בא אל יש"י החכמים והפרושים ויאמרו אליו

² למה עוברים תלמידך תקנות הראשונות שהם אינם רוחצים
ידיהם קודם האכילה.

³ ויאמר להם יש"י ולמה אתם עוברים מאמרי האל בעד
תקנותיכם

⁴ ושהאל אמר כבד את אביך ואת אמך ומכה אביו ואמו מות יומת.

⁵ ואתם אומרים שאיזה דבר יאמר האדם לאביו ולאמו שבאיזה
נדבה שיתן בעד אותו חטא שיכופר לו אותו עון.

⁶ ולא יכבד אביו ואמו ואתם מבזים אמרי אל בתקנותיכם.

⁷ היו חנפים הנה ישעיה ניבא מכם ואמר

⁸ כה אמר ה' יען כי נגש העם הזה בפיו ובשפתיו כבדוני ולבו
רחק ממני

⁹ ואתה יראתם אותי מצות אנשים מלומדה.

¹⁰ ויש"י קרא לסיעות ויאמר להם שמעו והביטו.

^{14:31} G זה [אדם]

^{14:33} F אלקים, A האלים [האלקים]

^{14:34} All mss lack vs 34.

^{14:35} omit EF [מכל מדוים] ABCDG מיני + [מכל] CDEFG [אותו] [אבות]

^{14:36} ABDEFG [נתרפאו] [נתרפאו] ABDEFG [נגע] [נגע] AE [לעזובם] [לעזובם] ABG [ירצה] [ירצה]

^{15:1} H לו [אליו] EF [לישו] [אל ישו] ABCDEFGH [בא] [בא]

^{15:2} AH הראשונות [הראשונות] ABDEFH [תלמידך] [תלמידך]

^{15:3} EF יאמר [אמר]

^{15:4} EFH החטה [חטה] H שבאיזה [שבאיזה] H אדם [אדם] H שיאמר [שיאמר] H באיזה [באיזה]

^{15:5} AEF האל [אל] ACEF מאמרי [אמרי] EF אומרים [אומרים] [מבזים]

^{15:6} ABDEFGH בעד [תקנותיכם] [תקנותיכם]

^{15:7} ABCDEFG נבא [ישעיה] [ישעיה] F [חנפים] [חנפים] ABCDG [הוי] [הוי]

^{15:8} EF ולבם [ולבו] [כי] omit B [כי] omit F [ה'] omit G [כה אמר ה']

^{15:9} omit G [יראתם] . . . מלומדה

^{15:10} F הביטו [והביטו] EF דעו [שמעו] H אליהם [להם]

³⁰ But when he saw the strength of the wind he feared
exceedingly and as he began to sink he cried out and said: Master, save
me.

³¹ Immediately Jesus stretched out his hand, took him, and said to him:
Man of little faith, why did you doubt?

³² When they went up into the boat, the wind became quiet,

³³ and those in the boat worshipped him and said: Truly you are the Son
of God.

³⁴ When the people of the place recognized him they sent into all that
kingdom and brought to him all who were sick with various kinds of
diseases.

³⁶ They implored him that (he) might be pleased to allow them to touch the
skirt of his garment; and each one who touched him was healed.

Chapter 15

¹ Then the sages and the Pharisees came to Jesus and said to him:

² Why do (your disciples) transgress the ordinances of antiquity by not
washing
their hands before eating?

³ Jesus said to them: Why do you transgress the words of God because of
your ordinances?

⁴ For God said: Honor your father and your mother and he who
smites his father and mother will surely be put to death.

⁵ But you say that whatever word a man should say to his father and
mother in regard to any donation he might give for him as a sinner, this
iniquity itself will be made void to him.

⁶ So he does not honor his father and his mother, and you despise the
words of God by your ordinances.

⁷ Woe, hypocrites; behold Isaiah prophesied concerning you and said:

⁸ Thus the Lord said: because this people has come near with their mouth
and has honored me with their lips, but their heart is far from me

⁹ and their reverence toward me, which is taught,
is the commandments of men.

¹⁰ Jesus called to the crowds and said to them: Hear and consider.

¹¹הנכנס בעד הפה אינו מלכלך האדם אבל היוצא מהפה מלכלך האדם.

¹²אז קרבו אליו תלמידיו ויאמרו לו דע שהפרושים נבוכים בעד דבר זה.

¹³ויען להם יש"ו כל נטיעה שלא נטעה אבי שבשמים תשחת.

¹⁴הניחו אותם שהעורים מדריכים לעורים ואם עור ידריך עור אחר יפלו שניהם בבור.

¹⁵ויען לו פייט"רוס אדוני פרוש לנו זאת החדה.

¹⁶ויען להם יש"ו עדיין אתם מבלי דעת.

¹⁷לא תבינו אתם שכל הנכנס בעד הפה הולך לבטן והכל הולך בעד המקום הטבעי?

¹⁸והיוצא בעד הפה מתנועע מהלב וזהו המלכלך האדם.

¹⁹לפי שמחלל הלב יוצא התרמית והרציחה והנאופים והגנבות ועדות שקרים והקללות.

²⁰וכל אלה הדברים הם המבלבלים האדם. אמנם האכילה בלי רחיצת ידים אינה מלכלכת האדם.

פרק ס"ח

²¹ואחר שאמר יש"ו זה הלך בגלילי צור וסדום.

²²ותבוא לפניו אשה כנענית באה מארצות מזרח צועקת אליו אדוני בן דוד חנני שבתי אחוזת השדים.

²³ויש"ו לא ענה דבר. ותלמידיו קרבו אליו ויאמרו לו אדונינו למה אתה מניח לזאת האשה צועקת אחרינו.

²⁴ויען להם יש"ו לא שלחוני כי אם לצאן אוכדות מבית ישראל. והאשה משתחוה לו ואומרת אדוני עוזרני.

²⁵ויאמר לה יש"ו לא טוב שיקח האדם הפת מבניו ויתננו לכלבים.

²⁶ותען האשה פעמים רבים אוכלים הכלבים הפתיתים הנופלים משלחן אדונייהם.

A מה שיוצא [היוצא] H כפה האדם [בעד הפה] 15:11

A ואמרו [ויאמרו] 15:12

omit A [אחר] E העורים F את העורים [לעורים] EF [אותם] 15:14

G ויאמר + DEFG פטרוש B פטרוש A פטרוש [פייטרוס] 15:15

EF הטבעים [הטבעי] A עובר [הולך] E בבטן [לבטן] G [הפה] . . . הטבעי 15:17

A ועדינות [ועדות] 15:19

G omit [ידים] ABDEFGH בלא [בלי] BCDEFG המלכלכים A המבלבלים [המבלבלים] 15:20

FG וצדון E וצידון [וסדום] 15:21

A אחוזה [אחוזת] A omit [אדוני] B המזרח [מזרח] G אליו [לפניו] 15:22

EF ללכת [צועקת] ABCDEFG לה + [ענה] 15:23

G שלחני [שלחוני] A הנדחות [אוכדות] G ויאמר [ויען] 15:24

BDEFG עזרני [עוזרני] 15:25

A ותננו [ויתננו] A אליה [לה] 15:26

ADG משולחן [משלחן] EF רבות [רבים] 15:27

¹¹ That which enters through the mouth does not soil the man, but that which goes out of the mouth soils the man.

¹² Then his disciples came to him and said to him:

Know that the Pharisees were perplexed by this word.

¹³ Jesus answered them: Every plant which my Father who is in heaven did not plant will be destroyed.

¹⁴ Leave them alone because the blind are leading the blind; and if a blind man leads another who is blind, both will fall into a pit.

¹⁵ Peter answered him: Lord explain to us this riddle.

¹⁶ Jesus answered them: Are you still without knowledge?

¹⁷ Do you not understand that every thing that enters through the mouth goes into the belly and all of it goes on to the natural place?

¹⁸ But that which goes out through the mouth is moved by the heart; this is what soils the man.

¹⁹ Because the defiled heart brings forth deceitfulness, murder, adulteries, robberies, the witness of liars and curses.

²⁰ All these things are what (soil) the man. Indeed eating without washing the hands does not soil the man.

²¹ After Jesus had said this, he went into the regions of Tyre and Sodom.

²² Then there came to him a certain Canaanite woman, who came from the lands of the East, crying out to him: Master, son of David, have mercy on me because my daughter is possessed by demons.

²³ Jesus did not answer (her) a word. So his disciples approached him and said to him: Our master, why do you abandon this woman who is crying out after us?

²⁴ Jesus answered them: They did not send me except to the lost sheep from the house of Israel.

²⁵ Then the woman worshipped him and said: Lord help me.

²⁶ Jesus said to her: It is not good that a man should take the bread from his children and give it to the dogs.

²⁷ The woman answered: Often the dogs eat the pieces of bread that fall from the table of their master.

²⁸ ויען לה יש"ו אשה גדולה אמונתך יעשה לך כאשר שאלת.
ומהעת ההוא והלאה נרפאת בתה.

פרק ס"ט

²⁹ וכאשר הלך יש"ו משם הלך עבר הגליל להר. בעומדו שם
³⁰ ראה עם רב מביטים הרבה צולעים ומנוגעים ופסחים ורבים
אחרים ויפלו לרגליו וירפאם.
³¹ והעם היו תמהים איך האלמים היו מדברים והפסחים הולכים
והעורים רואים וכלם משבחים לאל.
³² אז אמר יש"ו לתלמידיו יש לי רחמנות מהם שהם מיחלים אותי
זה שני ימים שעברו ואין להם מה שיאכלו. ואיני רוצה
להולכם בתענית יען לא יחלשו בדרך.
³³ ויענו לו תלמידיו ומאין אנו יכולים למצוא לחם במדבר
הזה לשביע לעם.
³⁴ ויען יש"ו ויאמר להם כמה ככרים לחם לכם. ויענו שבעה
ומעט דגים.
³⁵ ויצו יש"ו לעם לישב ע"ג העשבים.
³⁶ ולקח השבעה ככרות וישברם ונתנם לתלמידיו והם נתנו לעם.
³⁷ ויאכלו כולם וישבעו והותר שבעה סאים.
³⁸ והאוכלים היו במספר ארבעת אלפים אנשים לבד הנשים והטף.

פרק שבעים

³⁹ אחר זה נכנס יש"ו בספינה ובא לארץ מאצידוניה.
ויבואו אליו החכמים והפרושים מנסים אותו וילמדם איזה
אות מהשמים.

^{15:28} EFG נרפאת | נרפאת F | והלאה + | והלאה A | כל + | לך | ABDEFG | אמונתך | אמונתך

^{15:29} EF וכעמדו | בעומדו A | מול + | הלך | A | עבר | הלך

^{15:30} A לפניו | לרגליו | 2 | EF, 2 D | הרבה צולעים | BDEF | מביטים | A, מוכנים | מביטים

^{15:31} G | 2 | 3 | 1 | האלמים היו מדברים

^{15:32} ABEG יאכלו | שיאכלו | A | עברו | שעברו | omit EF | אותי

^{15:33} | לשביע לעם | B גדול + | ADEFG | העם | לעם | A | לשבוע | לשביע | A | להם | לחם | EF | ומאין | ומאין

^{15:34} G כדי לשבעם

^{15:35} | הם ענו | ויענו | A | omit | לחם | ABDEFG | ככרות | ככרים | ABDEFG | וישו | וישו | ויאמר | ויאמר

^{15:36} ABDEFG

^{15:37} F וישבו | לישב

^{15:38} EF לאכול | לעם | G | לחם והודה לאל + | ABDEF | והודה לאל + | ככרות

^{15:39} ABDEF | ומהנשאר מלאו | והותר | ACDEFG | ושבעו | וישבעו | DEFG | ואכלו | ויאכלו

^{15:40} G והנשאר מלאו

^{15:41} A מלבד | לבד

^{15:42} EF, מאסידוני, D, מאסידוניה, C, מאסידוניה, A, מאסידוניה | EF | לספינה | בספינה

^{15:43} G מצדוניה

^{15:44} | מהשמים | G | לעשות | D, לאדם | ABEG | ילמדם | וילמדם | A | הפרושים | החכמים | והפרושים

^{15:45} A מן השמים

²⁸ Jesus answered her:

Woman, great is your faith, let it be done to you as you asked. So from that time on her daughter was healed.

²⁹ When Jesus moved on from there, he went to the region across Galilee to a mountain. As he stood there

³⁰ he saw many people (among whom) were many lame, leprous, those who limped, and many others; they fell at his feet and he healed them.

³¹ The people were amazed at how the dumb were speaking and the lame were walking and the blind were seeing; all of them were praising God.

³² Then Jesus said to his disciples: I have compassion on them because they have remained with me these two days since they came across and they have nothing to eat. I do not want to lead them fasting [lest] they grow faint in the way.

³³ His disciples answered him: Whence will we be able to find bread in this wilderness to satisfy the people?

³⁴ Jesus answered and said to them: How many loaves of bread do you have? They answered: Seven and a few fish.

³⁵ So Jesus commanded the people to sit upon the grass.

³⁶ He took the seven loaves and broke them and gave them to his disciples and they gave to the people.

³⁷ All of them ate and were satisfied and (from that which was remaining they filled) seven seahs.

³⁸ Those who were eating were by number four thousand men besides women and children.

³⁹ After this Jesus entered a boat and came to the land of Macedonia.

Chapter 16

¹ Sages and Pharisees came to him, tempting him to teach them some sign from heaven.

² וַיַּעַן לָהֶם יֵשׁוּעַ חֲנָפִים אַתֶּם אוֹמְרִים עֶרֶב מָחָר יוֹם צָח יִהְיֶה לָּפִי
שֶׁהַשָּׁמַיִם אֲדוּמִים

³ וַיִּבְבֶּקֶר אֹתָם אוֹמְרִים הַיּוֹם יִמְטִיר שֶׁהַשָּׁמַיִם חֲשׂוּכִים. אֲכֹכ אַתֶּם
יֹדְעִים מִשְׁפָּט מְרָאִים הַשָּׁמַיִם וְאִין אַתֶּם יֹדְעִים מִשְׁפָּט הַזִּמְנִים.

⁴ זָרַע מִרְעִים שָׂאל אוֹת וְאוֹת לֹא יִתֵּן לָהֶם כִּי אִם אוֹת שֶׁל יוֹנָה
הַנְּבִיא. וְאִזּוּ נִפְרַד וְהִלֵּךְ לוֹ.

⁵ וַיִּכְאֹשֶׁר יֵשׁוּעַ הָיָה בִּשְׁפַת הַיָּם אָמַר לְתַלְמִידָיו שִׁיכִינוּ לַחֵם וְהוּא
נִכְנַס לַסְפִּינָה עִם תַּלְמִידָיו וְתַלְמִידָיו שָׁכְחוּ וְלֹא הִכְנִיסוּ
שׁוּם לַחֵם.

⁸ וַיֵּשׁוּעַ אָמַר לָהֶם אַתֶּם מַעֲטִי הַשָּׂכֵל חוֹשְׁבִים שְׁאִין לָכֶם לַחֵם.
⁹⁻¹² וְאִין אַתֶּם זֹכְרִים מִהַחֲמֹשֶׁה כִּכְרוֹת וְאַרְבַּע אֵלֶּף אִישׁ וְכֹמֶה סָאִים
נִשְׁאָרוּ? וְלֹכֵן תְּבִינוּ שְׁאִינִי מְדַבֵּר מִהַחֲלָמִישׁ וְגַם מִהַלְחָמִים
הַטְּבַעִיִּים אֲבָל אֲנִי אוֹמֵר לָכֶם שֶׁתִּשְׁאָרוּ מִהַנְּהַגַּת הַפְּרוּשִׁים
וְהַצְדוּקִים.

פֶּרֶק ע"א

¹³ וַיֵּיצֵא יֵשׁוּעַ אֶל אֶרֶץ סוּרְיָא וְאֶרֶץ פִּילִיפּוֹס וְנִקְרָא פִּילִיבּוֹס
וַיִּשְׁאַל לְתַלְמִידָיו לֵאמֹר מַה אוֹמְרִים בְּנֵי אָדָם בְּשִׁבְלִי.

¹⁴ וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו מֵהֶם אוֹמְרִים שֶׁהוּא יוֹחֲנָן הַמַּטְבִּיל וּמֵהֶם אוֹמְרִים
שֶׁהוּא אֵלִיהוּ וּמֵהֶם יֵרֵמְיָהּ אוֹ אֲמֵהַנְּבִיאִים.

¹⁵ וַיֹּאמֶר לָהֶם יֵשׁוּעַ וְאַתֶּם מַה אוֹמְרִים בְּשִׁבְלִי.

¹⁶ וַיַּעַן שְׁמַעוֹן נִקְרָא פִּיטְרוֹס וַיֹּאמֶר אַתָּה מִשִּׁיחַ לַעֲזוֹ קְרִיסְטוֹס
בֶּן אֱלֹקִים חַיִּים שְׁבָאָתָה בּוֹהַ הָעוֹלָם.

^{16:2} G שְׁרֹאִים הַשָּׁמַיִם [שֶׁהַשָּׁמַיִם] | 3 1 2 A | יוֹם צָח יִהְיֶה ^{16:3}

ABDEFG מְרָאִים [מְרָאִים] | A אוֹתוֹת + [מִשְׁפָּט] | A מִמְטִיר [יִמְטִיר] | EF שְׁהִי [הַיּוֹם]

^{16:4} omit EF [נִפְרַד וְהִלֵּךְ לוֹ] | A מֵהֶם + [נִפְרַד] | AEFG לוֹ [לָהֶם]

^{16:5} G והם [ותלמידיו] | G בספינה [לספינה] | EF (between parentheses) נפרד והלך לוֹ + [הים] | EF הכינו

^{16:6-8} All MSS omit (hap).

^{16:9} A אין [שאיין]

^{16:9-12} כמה [וכמה] | AEF אלפים [אלף] | A וארבעת [וארבע] | D דברות [ככרות] | AG מהחמש [מהחמשה] | ABDEFG הטבעיים [הטבעיים] | C omit [מהלחמים] | omit ABDEFG [מהחלמיש וגם] | G לכן [ולכן] | ABDEFG

^{16:13} BGF 2 | [הפרושים והצדוקים] | ABDEFG שתשמו [שתשמו] | A omit [לכם] | B

DEF בלעז [שישיריאה] + B בלעז [שישיריאה] + A סוריא [לעז שישיריאה] [סוריא]

^{16:14} H omit [פילופ נקרא] | B ארץ [וארץ] | H שוריא, G בלעז [שישיריאה] +

EF בני האדם [בני אדם] | D הם + [מה] | G פיליפוס, ABDEF פיליפוס [פיליפוס]

^{16:15} BH ירמיה [ירמיהו] | BH אליהו [אליהו] | G omit [אומרים] | EF Whole vs omitted

^{16:16} A תאמרו [מה] . . . בשבילי | G אתם + [מה] | D מה אתם [ואתם מה] | EF Whole vs omitted

^{16:17} B בלעז [לעז] | H המשיח [משיח] | H ויאמר | C פיטרוס, BDEFG פיטרוס, A פיטרו [פיטרוס]

^{16:18} B שבאת [שבאתה] | A אלים [אלקים] | H omit [לעז קריסטו] | EF קרישטוס, ADG קרישטו [קריסטו] | B

ACDEFGH

² Jesus answered them: Hypocrites, you say in the evening:
Tomorrow will be a clear day because the sky is red.

³ Then in the morning you say: Today it will rain because the sky is dark.
If so, you know the law regarding the appearance of the sky, but
you do not know the law regarding the times.

⁴ The offspring of evil-doers ask for a sign, but no sign will be given them
except the sign of Jonah the Prophet. Then he was separated (from
them) and went away.

⁵ When Jesus came to the sea shore he told his disciples to prepare bread.
Then he entered a boat with his disciples, but the disciples forgot and
did not bring any bread.

^{8b} Jesus said to them: You have little understanding who think that you
have no bread.

⁹⁻¹² Do you not remember the five loaves and four thousand men how many
seahs were left over? Therefore you should understand that I am not
speaking of natural loaves but I am saying to you that you should
(beware) of the behavior of the Pharisees and Sadducees.

¹³ Jesus went out unto the Land of Syria (that is, Caesarea) and the
land of Philoph, called (Philipos), and asked his disciples saying: What
do men say about me?

¹⁴ They said unto him: Some say he is John the Baptizer, some say he is
Elijah and some Jeremiah or one of the prophets.

¹⁵ Jesus said to them: What do you say about me?

¹⁶ Simon, called Petros, answered and said: You are the Messiah, that is,
Kristo, the Son of the living God, who has come into this world.

17 ויאמרו אליו יש"ו אשריך שמעון בר יונה שבשר ודם לא גלה לך
כי אם אבי שבשמים.

¹⁸ ואני אומר לך שאתה אבן ואני אבנה עליך בית תפלתי. ושערי גהינם לא יוכלו נגדך

¹⁹לפי שאני אתן לך מפתחות מלכות השמים. וכל אשר תקשור בארץ יהיה קשור בשמים וכל אשר תתיר בארץ יהיה מותר בשמים.

²⁰אז צוה לתלמידיו לבל יאמרו שהוא משיח.

פרק ע"ב

²¹מכאן ואילך התחיל יש"ו לגלות לתלמידיו שהוא צריך ללכת לירושלם ולשאת עול רבים מהכהנים וזקני העם עד שיהרגוהו ויום השלישי יקום.

²²ויקחוהו פייט"רוס בינו לבינו והתחיל להוכיח לאמר חלילה לך להיות לך כן אדו'.

²³וישב יש"ו ויבט אליו ויאמר לו לך השטן לא תמרה פי שאינך מכיר דבר האל כי אם דברי האדם.

²⁴אז דבר יש'ו לתלמידיו מי שירצה לבא אחרי יבוה עצמו ויקח את השתי וערב ר"ל שקרב עצמו למיתה וילך אחרי

²⁵כל הרוצה להושיע נפשו יאבד אותה בעדי והמאבד את חייו בעה"ז בשבילי יושיע נפשו לחיי העה"ב.

²⁶מה בצע לאדם אם ירויח את כל העולם אם נפשו יאבד לעד ואיזה תמורה טובה יעשה האדם אם בעד הדברים ההווים והנפסדים יתן נפשו לדין גהינם.

²⁷כי בן האל יבא בכבוד אביו שבשמים עם מלאכיו להשיב לכל איש כמפעלו.

²⁸אמן אני אומר לכם שיש מהעומדים פה שלא יטעמו מות עד שיראו בן אלוה בא במלכותו.

16:17 [לך | AH שב"ו]שבשר דם | G שבשה [שבשר | H בן|נר | BCDEG יאמר, AFH יאמ' ויאמרו] omit G

לך, A, נגדה [נגדך] | BD גיהנם [גהינם] | H ועליך אבנה, A, ועל זאת האבן אבנה [ואני אבנה עליך]

16:21 A וביום (יום) | EF על (עול) | omit G | לגלות

G אדון להיות כך (להיות) . . . אדון | A להוכיחו (להוכיח) | G יאמר לו (והתחיל) . . . לאמר

16:23 | 7 | omit D | 21 A | ABDEFG | שאתה אינך | שאינך | בי | פני | G | או לקח יתנו את תלמידיו ואמר להם שורשע | מקרב ומת | ADG | את + ורוב |

EF] omit AG] שיקרב שיקרב ABD
16:25 ויקרב ויקרב + יבזה | G או לקח יס את תלמידיו ואמר להם שירצו [א] . . . שירצו
16:25 ויקרב ויקרב + יבזה | G או לקח יס את תלמידיו ואמר להם שירצו [א] . . . שירצו

והנפסדים | EF | בדברים | A | ואיו | ABDEFG | omit | א | יריו | יריו | EF

14:27 G כפעול, ABDEF, כפעול | כמפעול | omit A | עם מלאכיו | ABDEFG אשר בשמים | שבשמים
15:28 omit BEF | G | הנהג, A | העלה (אחרי) | ABDEF | עם | (הנהג) | EF | עם

omit BEF | בא | G האלוה, A האלים |אלוה | ABDEF את | שיראו | EF טעם | יטעמו

¹⁷ Jesus said to him:

Blessed are you Simon bar Jonah because flesh and blood has not revealed [this] to you but my Father who is heaven.

¹⁸ I say to you: you are a stone and I will build upon you my house of prayer. The gates of Gehenna will not prevail against you

¹⁹ because I will give to you the keys of the Kingdom of heaven. Whatever you bind on earth will be bound in heaven; whatever you loose on earth will be loosed in heaven.

20 Then he commanded his disciples not to say that he is the Messiah.

²¹ Henceforth Jesus began to reveal to his disciples that it was necessary for him to go to Jerusalem and to suffer the injustice of many, from the priests and the elders of the people, until they should kill him; then on the third day he would arise.

²² Peter took him aside privately and began to rebuke (him) saying: Far be it that it should be like this to you, Lord.

²³ Jesus turned, looked at him, and said to him: Go away Satan; do not disobey (me), because you do not regard the word of God but the words of man.

²⁴ Then Jesus said to his disciples: Whoever wishes to come after me let him despise himself, take the cross, that is, offer himself unto death, and come after me.

25 Everyone who wishes to save his soul will lose it for my sake, and he who loses his life in this world for my sake will save his soul for the life of the world to come.

26 What profit is there for a man if he should gain the whole world [but] lose his soul forever; what good exchange does the man make if for present things that are spoiled he should give his soul to the judgment of Gehenna?

27 Because the Son of God will come in the glory of his Father who is in
28 heaven with his angels to reward each man according to his work.

28 Truly I say to you there are some of those standing here who will not taste death until they see the Son of God coming in his kingdom.

פרק ע"ה

¹⁴ ויהי כבואו אל החבורות ויבא לפניו איש כורע על ברכיו.
¹⁵ ויאמר אדוני חנני וחוסה על בני כי נבעת מרוח רעה וחולה
מאד וחורק את שיניו ומקטף בפיו ונופל מקומתו ארצה ונופל
פעמים באש ופעמים במים.
¹⁶ והביאותיו לתלמידך ולא יוכלו לרפאתו.
¹⁷ ויען יש"ו ויאמר דור רע אוי לכם אתם הכופרים עד מתי אהיה
עמכם ועד מתי אשא טרחכם. הביאותו אלי.

[MARK]

^{19:20} והביאותו אליו ומיד שיש"ו ראהו השטן מכניעו ומפילו
לארץ והתחיל מתעפר ומתקצף.
^{19:21} ויש"ו שאל לאבי הנער כמה זמן שהשטן לקחו. והאב השיבו מזמן
פלוני והלאה.
^{19:22} והרבה פעמים הפילו באש ובמים בעניין יוכל השמידו. ואם
אתה אדו' בשום עניין תוכל לעזורו עזרהו. וישא האיש חן
בעיניו ונתמלא רחמים עליו.
^{19:23} ויאמר לו אם תוכל להאמין כל דבר תוכל להשלים לפי שלמאמין
כל הדברים קלים.
^{19:24} ומיד ככה בצעקה אבי הנער ואמר אדו' אני מאמין אמנם
עוזרני לפי אמונתי.
^{19:25} וכאשר ראה יש"ו שהעם מתקבצים לזה ואמר לו חזק ואלם הנני
מצוך שתצא מכאן ומכאן והלאה לא תשוב כאן עוד.
^{19:26} והשטן יצא צועק ומכאיב והנער נשאר כמת בעניין שרבים היו
אומרים שהוא מת.
^{19:27} ויש"ו לקחו והעמידו וקם.

[ומקטף | B על | את | G עד מאד | מאד | EF וחוס | וחוסה | G חונני | B חנני | חנני | G לו + | ויאמר ^{17:15}
BDEFG נופל + | ופעמים | ABDEFG ופעמים | נופל | ונופל | פעמים | ABDEFG ומקצף
לרפאותו | לרפאתו | ADEF יכלו | יוכלו | ADEF לתלמידך | לתלמידך | ADEF והבאתיו | והבאתיו | חנני ^{17:16}
BD
^{17:17} ABDEFG וכופר | הכופרים | omit ABDEFG | לכם אתם | ABDEFG 3 2 1 | דור רע אוי לכם
[ומפילו | G ומה שהביאותו אליו וישו ראה השטן | והביאותו | . . . השטן | A ויבאותו | והביאותו ^{17:18}
G והפילו
^{17:19} ABDEFG ומיד + | והלאה | AG ואביו | והאב | ABDEFG יש + | ומן ^{17:20}
A אדוני | אדון | ABDEFG להשמידו | השמידו | G שיוכל | A יכול | יוכל | A בעניין | בעניין ^{17:21}
ABCDEFG לעזורו | לעזורו | A ענין | עניין | EF תוכל לעזורו | בשום | . . . עזרהו
F ביעיניו | ביעיניו | A וישו | וישא | ABDEFG עזרנו | עזרהו
BDEFG קלה | קלים | ABDEFG אצלו + | והדברים | ABDEFG אתה + | אם ^{17:22}
^{17:23} A, omit B אדוני | אדון | G omit G | בצעקה ^{17:24}
DG מבטן ומבטן | מכאן ומכאן | A שטן + | לו | ABDEFG צוה לשד | לזה | G omit G | ראה ^{17:25}
G מה הוא, ABDEF שמת הוא | שהוא מת | C היה | יצא ^{17:26}
B והעמידו | והעמידו | EF מיד, ABDG מהיד + | לקחו ^{17:27}

¹⁴ It came to pass when he approached the crowds, a man came to him,
bowing on his knees.
¹⁵ He said: Have mercy on me, Lord, and pity my son because he is
terrified of an evil spirit and is very sick. He grinds his teeth, (foams)
at his mouth, falls from his place to the ground, and falls sometimes
into fire and sometimes into water.
¹⁶ (I) brought him to your disciple(s), but they were unable to heal him.
¹⁷ Jesus answered and said: Evil generation, woe to you who deny; how
long will I be with you, how long will I bear your trouble? Bring him
to me.
^{19:20} They brought him to him and immediately when Jesus looked
at him, the satan subdued him and cast him to the ground, and
he began rolling in the dust and foaming.
^{19:21} Jesus asked the father of the boy: How long has the satan taken
him? The father answered him: From a certain time and beyond.
^{19:22} Often he casts him into fire or water to destroy him if possible.
If, Lord, you are able to help him in any way, help him. Then
the man found favor in his eyes, and he was filled with
compassion for him.
^{19:23} He said to him: If you can believe, you will be able to ac-
complish anything, because to the one who believes all things are
easy.
^{19:24} Immediately the father of the boy cried out with a shout and said:
Lord, I believe, indeed help me according to my faith.
^{19:25} When Jesus saw that the people were gathering together (he
commanded the demon) and said to him: Hard and dumb (satan),
behold I command you to come out from there and henceforth do
not return here again.
^{19:26} Then the satan came out screaming and inflicting pain and the
boy was left as dead so that many were saying that he was dead.
^{19:27} Jesus took him (by the hand), stood him up and he arose.

9:28 וכאשר נכנס יש"ו לבית

[MATTHEW]

19 ואז קרבו התלמידים ליש"ו בסתר ויאמרו אליו מדוע לא נוכל אנחנו להוציאו.

20 ויאמר להם למיעוט אמונתכם. אמן אני אומר לכם אם יהיה בכם מן האמונה כגרגיר חרדל אם תאמינו להר הזה תאמרו סורו ויסור וכל דבר לא יבצר מכם.

21 וזה המין מן השדים לא יצא כי אם בתפלה וצום.

פרק ע"ז

22 המה בגליל ויאמר יש"ו בן האדם ימסר ליד בני האדם.

23 ויהרגוהו וביום השלישי יקום.

24 ויבואו כפר נחום מרתה ויקרבוהו מקבלי המכס לפייט"רוס

ויאמרו אליהם רביכם אינו נוהג ונותן מכס.

25 ויאמרו כן. ויבואו בבית והקדים יש"ו לאמר אליו לפייט"רוס מה נראה לך פייט"רוס מלכי ארץ ממי לוקחים מכס מן בניהם או מן הנכרים.

26 ויען אליו מן הנכרים. ויאמר להם יש"ו אם כן הבנים תפשים.

ויאמר לא תהיו בעבר זה נבהלים.

27 ויאמר לפייט"רוס לך לים והשלך חכה ואותו דג שתקח ראשונה תמצא בפיו מטבע כסף ואותו תתן בעדינו.

פרק ע"ז

1 בעת ההיא קרבו התלמידים אל יש"ו ויאמרו אליו מי אתה חושב שהוא גדול במלכות שמים.

2 ויקרא נער אחד (קטן וישימהו בתוכם).

G עמד + [וכאשר MK 9:28]

G למה [מדוע] A לו [אליו] F לו + [בסתר] omit AF [לישן] A לו + [קרבו MT 17:19]

omit [תאמרו] AEF 3 1 2 [להר הזה תאמרו] omit A [תאמינו] AB [אליהם] EF [אמר] [ויאמר 17:20] G [סור] ABDEFG

A מהשדים [מן] השדים 17:21

ABDEFG אדם [האדם] 17:22

ABDEFG לפיטרוס, לפיטרוש, A לפיטרו [לפייטרוס] ABCDEFG ויקרבו ויקרבוהו [מרתה] 17:24 ABDEFG נותן [נוהג ונותן] A [אליהם] C

A לפיטרו [לפייטרוס] 2 1 ABCDEFG [לאמר] G בביתו [בבית] A ויבא [ויבואו] 17:25

C [פיטרוס, BEFG פיטרוש, AD פיטרו [פייטרוס] ABDEFG יראה [נראה] BDEFG לפיטרוש] omit C [מלכי] . . . הנכרים

ABDEFG חפשים [תפשים] A [אליהם] להם 17:26

omit EF [תמצא] EF [תמצא, G שתצר] [שתקח] C לפיטרוס, BDEFG לפיטרוש, A לפיטרו [לפייטרוס] 17:27 DEF בעדנו [בעדינו] ABDEFG כצע [מטבע] EF

G ויאמר אליהם אתם חושבים [ויאמרו] . . . חושב G [לישו] [אל ישו] 18:1

18:2 By haplography [נער אחד] . . . [נער אחד] all our mss, except A, omit 18:2b-5a. The text printed above in parentheses is according to ms A, which contains all but vs 4.

MT 17:19-18:2 + MK 9:28]

9:28 When Jesus entered the house

19 the disciples drew near to Jesus secretly and said to him: Why were we not able to cast it out.

20 He said to them: Because of the limitation of your faith. Truly I say to you if there be in you any faith, as a grain of mustard, if you believe, you will say to this mountain depart and it will depart; nothing will be withheld from you.

21 But this kind of demon does not come out except by prayer and fasting.

22 They were in Galilee and Jesus said: The Son of Man will be delivered into the hand of men.

23 They will kill him and on the third day he will arise.

24 They came to Capernaum-Martha and the tax collectors drew near to Peter and said to (him): your teacher does not follow the custom to pay tax.

25 Thus they spoke. (He) went into the house and Jesus anticipated him saying to Peter: What is your judgment, Peter, the kings of the earth, from whom do they take tribute, from their sons or from foreigners?

26 He answered him: From foreigners. Jesus said to them: If so the sons are (free). Then he said: Do not be dismayed because of this.

27 He said to Peter: Go to the sea and cast a fishing hook and fish with it because in the mouth of the one you will catch first you will find a silver coin. That you will give for us.

Chapter 18

1 At that time the disciples drew near to Jesus and said to him: Whom do you think is great in the kingdom of heaven?

2 He called a (small) lad (and placed him in their midst).

3 ויאמר אני אומר אם לא תשובו להיות כנער הזה לא תבואו במ"ש.
 4 (והמקבל נער א') כזה על שמי מקבל.
 5 ואשר יכשיל אחד מהנערים הקטנים המאמינים בי טוב לו
 שיקשור פלח רכב על צוארו ויטל במצולות ים.
 6 (אוי ליושבי תבל מפני המבוכות שצריכות המבוכות לבא.)
 7 ויאמר אוי לאדם שיבא בשבלו.
 8 ואם ידך ורגלך יכשילך תכרייתהו ותכשילהו ממך. טוב לך לבא
 בחיים עוד או פסח מהיות לך ידים ורגלים לתתך באש עולמית.
 9 ואם עיניך תכשילך ותקרה ותשליכה ממך. טוב לך לבא בחיים
 בעין אחד מהיות לך עינים ולתתך בגהינם.
 10 והזהרו פן תדינו אחת מהנערים הקטנים. אומר אני לכם
 למלאכיהם הם רואים תמיד בני אבי שבשמים.
 11 ובן אדם בטל להושיע האויבים.

פרק ע"ח

12 מה יראה לכם אם יהיה לאיש מאה צאן ופרח אחת מהן הלא יעזוב
 תשעים ותשעה בהרים וילך לבקש הנדחה.
 13 ואם ימצאנה אמן אני אומר לכם שישמח עליה יותר מהתשעים
 ותשעה אשר לא נדחו.
 14 יכן לא ירצה אב שבשמים שיאבד א" מהנערים.

פרק ע"ט

15 בעת ההיא אמר יש"ו לשמעון נקרא פייט"רוס אם יחטא לך אחיך
 הוכיחנו בינו לבינך. אם ישמע אליך קנית את אחיך.

A אותי + [מקבל] EFG | כזה [כזה] 18:3
 18:4 [על צוארו] CG | פלח [פלח] EF | [הקטנים] DG | [מהנערים] BDG | [יכשיל] 18:5
 BDG | [במצולות] [במצולות] A | [בצוארו] 18:6
 18:7 [אוי] . . . | [לבא] 18:7
 ABD, | [בשבלו] [שיבא] DEF | [ל] + [אוי] D | [ל] + [אוי] 18:8
 G | [המבוכות שצריכות לבא] + 18:9
 18:10 [עוד] EFG | [ותשליכהו] [ותכשילהו] B | [יכשילך] A | [ורגלך] A | [ידך] 18:11
 ABCDEFG | [ולתתך] [ולתתך] A | [ורגלים] [ורגלים] 18:12
 18:13 [לבא] A | [ותשליכהו] [ותשליכהו] C | [נקרה] BDEFG | [נקרה] A, | [נקרה] BCDEF | [עיניך] 18:14
 BDE | [בגהינם] [בגהינם] BDG | [אחד] B | [לבא] 18:15
 BEF | [שמלאכיהם] A, | [שמלאכי] [למלאכיהם] D | [מן הנערים] [מהנערים] A, | [אחד] BDG | [אחת] 18:16
 CDEFG | [אב] AB(?) 18:17
 G | [האויבים] [האויבים] BDEFG | [אב] A, | [בטל] 18:18
 DG | [אחד] [אחת] ABCDEFG | [וברח] [ופרח] 18:19
 A | [שלא] [אשר לא] A | [ותשע] [ותשעה] 18:20
 EF | [שידחו] [שיאבד] DG | [האב] ABCE, | [אב] 18:21
 D | [הוכחנו] [הוכחנו] BDEFG | [פיטרוס] A, | [פיטרוס] 18:22

- 3 He said: I say if you do not turn to become like this lad,
 you will not enter the kingdom of heaven.
 4 He who receives a lad) like this in my name receives (me).
 5 He who causes one of the small lads who believe on me to stumble, it
 would be good for him to tie a millstone upon his neck and be cast into
 the depth of the sea.
 6 (Woe to the inhabitants of the world because of confusion, because
 confusion must come.) He also said: Woe to the man who comes be-
 cause of it.
 7 If your hand or your foot causes you to stumble cut it off and (cast it)
 from you; it is better for you to enter into life (blind) or lame than hav-
 ing two hands and two feet for you to be given to everlasting fire.
 8 If your (eye) should cause you to stumble, pick it out and cast it from
 you. It is better for you to enter into life with one eye than to have two
 eyes and to be given to Gehenna.
 9 Take heed lest you judge one of the small lads. I say to you, their an-
 gels always see the sons of my father who is in heaven,
 10 and the Son of Man has stopped saving the enemy.
 11 What is your opinion? If a man has a hundred sheep and one of them
 (runs off), will he not leave the ninety-nine in the mountains and go
 seek the one which has strayed?
 12 If he should find it, truly I say to you he will rejoice over it more than
 the ninety-nine which did not go astray.
 13 Thus (my) Father who is in heaven does not wish that any of these lads
 should be lost.
 14 At that time Jesus said to Simon, called Petros: If your brother sins
 against you, reprove him privately. If he listens to you, you have gained
 your brother.

[MT 18:16-28]

¹⁶ ואם לא ישמע אליך הוכיחנו בפני אחר ואם בכל אלה לא ישמע לך
תוסיף עוד אחד או שנים לפני שנים או שלשה עדים שעל פי
שנים או שלשה עדים יקום דבר.
¹⁷ ואם בכל אלה לא ישמע אמור אותו בקהל ואם לא ישמע
בקהל חשוב אותו כמנודה ואויב ואכזר.
¹⁸ אמן אני אומר לכם שכל אלה אשר תאסרו בארץ אסור הוא בשמים
וכל אשר תתירו בארץ מותר יהיה בשמים.
¹⁹ וגם אני אומר לכם אם ירצו שנים מכם לשים שלים בארץ כל אשר
יבקשו יהיה לכם מאת שבשמים.
²⁰ ובכל מקום שיתחברו שנים או שלשה על שמי שם אנכי בתוכם.
²¹ אז קרב פייט'רוס אליו לאמר אדוני אם יחטא לי אחי עד שבע
פעמים אמחול לו.
²² ויאמר לו יש'ו איני אומר לך עד שבע כי אם עד שבעים ושבעה.

פרק פ'

²³ בעת ההיא אמר יש'ו לתלמידיו מלכות שמים דומה היא לאדם
מלך יושב לעשות חשבון עם עבדיו ומשרתיו.
²⁴ וכאשר התחיל לחשוב בא' שהוא חייב כעשרת אלפים זהובים.
²⁵ ואין לו מה ליתן ויצו אדוניו למכור אותו ואת בניו ואת כל
אשר לו לשלם הממון.
²⁶ ויפול העבד לפני אדוניו ויתחנן לו לרחם עליו ולהמתין לו
כי הכל ישלם.
²⁷ ויחמול עליו אדוניו ומחל לו הכל.
²⁸ ויצא העבד ההוא וימצא אחד מחביריו שהוא חייב לו מאה מעות
ויחזק בו ויפגע לו לאמר

omit G | לפני BCDEF | A, להיות דברך לפני | לפני | A | הסוף | תוסיף | A | אליך | לך |
B | הדבר | דבר | | 1 2 (hap) CD | | 'עדים | . . . | 'עדים |
B | בקהל | 1 2 (hap) B | בקהל | . . . | בקהל |
omit G | A | יהיה | הוא | | 2 1 G | | אסור הוא | | C | omit | 'אשר | | ABDEFG | omit | אלה | | EF | omit | אומר |
omit G | ABDEFG | + | מאת | | EF | תבקשו | יבקשו |
ABDEFG | בתוכם | בתוכם | | C | omit | שם |
BDEFG | פטרוש | A, פטרוש | | EF | פטרוש |
B | פעמים | + | ושבעה | | D | שבעה | שבעים | | EF | פעמים | + | שבע | | A | אליו | לו |
F | משרתיו | ומשרתיו | | EF | omit | A, הוא | היא |
ABDEF | דינרים | וזהובים |
EF | 1 2 (hap) | 'ואת | . . . | 'ואת | | G | שיתן | לו | ABDEFG | שיתן | ליתן |
ABDEFG | לאמר חוסה עליו | עלי | (D- והמתן | המתן | (B- לי והכל | לרחם | . . . | הכל |
ABDEFG |
omit G | vss 27-29 omitted in DG (hap. | אשלם | . . . | אשלם |
omit EF | לאמר | | EF | omit | | AEF | מחבריו | מחבריו |
omit EF | לאמר | (18:28) | לאמר | (18:29). For DG see notes on 18:27 and 18:31.

MT 18:16-28]

- ¹⁶ If he does not listen to you, reprove him before another;
if by every oath he does not listen to you, add still one or two (in order
that your words might be before) two or three witnesses, because by
two or three witnesses a word will be established.
- ¹⁷ If by every oath he does not listen, tell it in the assembly; and if he does
not listen to the assembly consider him as ostracized, an enemy,
and cruel.
- ¹⁸ Truly I say to you that every oath which you shall bind on earth is
bound in heaven and every [oath] which you shall loose on earth will
be loosed in heaven.
- ¹⁹ Also I say to you, if two of you wish to make peace on earth, every-
thing which (you) ask will be yours from (my Father) who is in heaven.
- ²⁰ In every place where two or three are joined together in my name there
am I in (their) midst.
- ²¹ Then Peter drew near to him saying: Lord, if my brother sins against
me, shall I forgive him unto seven times.
- ²² Jesus said to him: I do not say to you unto seven, but unto seventy-
seven.
- ²³ At that time Jesus said to his disciples: The kingdom of heaven is like a
certain king who sat to make a reckoning with his servants and
ministers.
- ²⁴ As he began to reckon one came who owed about ten thousand pieces
of gold.
- ²⁵ But he had nothing to give and his master commanded to sell him and
his children and all which was his to repay the value.
- ²⁶ The servant fell before his master and implored him to have pity on him
and to be patient with him because he would repay everything.
- ²⁷ Then his master had pity on him and forgave him everything.
- ²⁸ But that servant went out and found one of his comrades who owed
him a hundred pieces of money and he grasped him and struck him
saying:

MT 19:10-24]

- ¹⁰ Then his disciples said to him: If the matter of a man with his wife is so, it is not good to take her.
- ¹¹ He said to them: This matter is not for everyone but for those to whom it has been given.
- ¹² Because there are eunuchs from their birth; these are those who have not sinned. (There are eunuchs made by man) and there are self-made eunuchs who subdue their desire for the sake of the kingdom of heaven; these are (those who enter) into great prominence. Whoever is able to understand let him understand.
- ¹³ Then they brought children to him that he might lay his hand on them and pray for them, but his disciples were driving them away.
- ¹⁴ Jesus said to them: Permit the lads to come to me and do not restrain them, for of them is the kingdom of heaven. Truly I say to you that one will not enter the kingdom of heaven except (he shall be) like these.
- ¹⁵ So he laid his hand on them and went on from there.
- ¹⁶ A young man came to him worshipping him and said to him: Rabbi what good thing shall I do to acquire the life of the world to come.
- ¹⁷ He answered him: Why do you ask about good? No man is good; because God alone is good. But if you wish to enter life keep the commandments.
- ¹⁸ He said to him: What are they? Jesus said to him: Thou shalt not kill, thou shalt not steal, thou shalt not bear false witness against your neighbor.
- ¹⁹ Honor your father and your mother and love your neighbor as yourself.
- ²⁰ The young man said to him: All these I have kept, so what yet do I lack?
- ²¹ Jesus said unto him: If you wish to be perfect go and sell all which you have and give it to the poor and you will have treasure in heaven and follow me.
- ²² It came to pass when the young man heard he went away (angry) because he did not have much property.
- ²³ Jesus said to his disciples: Truly I say to you, it is hard for a rich man to enter the kingdom of heaven.
- ²⁴ Again I say to you, it is easier for a camel to enter the eye of a needle than a rich man the kingdom of heaven.

[MT 19:10-24]

- ¹⁰ ויאמרו אליו תלמידיו א"כ דבר אדם עם אשתו לא טוב לקחת אותה.
- ¹¹ ויאמר אליהם אין דבר זה לכל אלא למי שנתן להם.
- ¹² שיש סריסים מתולדותם אלו הם אשר לא חטאו. ויש סריסים מעצמם שכובשים את יצרם בשביל מלכות שמים אלו הם חכמים במעלה גדולה. מי שיוכל להבין יבין.

פרק פ"ב

- ¹³ אז הובאו אליו ילדים לשים ידו עליהם ולהתפלל עליהם ותלמידיו מגרשים אותם.
- ¹⁴ ויאמר אליהם יש"ו הניחו הנערים לבא אלי ולא תמנעו שמהם מלכות שמים. באמת אני אומר לכם שלא יכנס במלכות שמים אם לא כאלה.
- ¹⁵ וישם ידו עליהם וילך משם.
- ¹⁶ ויגש אליו בחור א" משתחוה לו ויאמר לו ר' איזה טוב אעשה לקנות חיי העה"ב.
- ¹⁷ ויען אליו מה תשאל מטוב אין האדם טוב כי האל לבדו הוא טוב. ואם תרצה לבא בחיים שמור המצוות.
- ¹⁸ ויאמר לו מה הן. ויאמר לו יש"ו לא תרצח לא תגנוב לא תענה ברעך עד שקר.
- ¹⁹ כבד את אביך ואת אמך ואהבת לרעך כמוך.
- ²⁰ ויאמר לו הבחור כל אלה שמרתי ומה יחסר לי עוד.
- ²¹ ויאמר אליו יש"ו אם תרצה להיות תם לך ומכור כל אשר לך ותנהו לעניים ויהיה לך אוצר בשמים ובא אחרי.
- ²² ויהי כשמוע הבחור הלך לפי שלא היה לו קרקעות רבות.
- ²³ ויאמר יש"ו לתלמידיו אמן אני אומר לכם שכבד לעשיר לבא במלכות שמים.
- ²⁴ ועוד אני אומר לכם שיותר קל לבא הגמל בעין המחט מן העשיר במלכות שמים.

19:10 ג לו [אליו]

[שכובשים] ABDEFG | יש סריסים עשויים בידי אדם + [חטאו] EF | שלא [אשר] לא B | אילו [אלו] 19:12 omit [יבין] EF | ומי [מי] ABDEFG | הבאים [חכמים] EF | בשבילו [בשביל] ABDEFG | שהם כובשים EF

DG מקבלים, EF מגישים [מגרשים] G לפניו [אליו] EF | הובא [הובאו] 19:13

יהיה + [אם] לא D omit [לכם] DEFG | ואל [ולא] D omit [מניחו] EF, omit G | להם [אליהם] 19:14 ABCDEFG

ABDEFGH | וישתחוה [משתחוה] 19:16

ABDEFGH | והאל [כי] האל H | אדם [האדם] H | מהטיב [מטוב] H | ויאמר + [אליו] EFG | ויאמר [וען] 19:17 A | את + [שמור] BDEFH | הטוב [טוב] G | [הוא] omit

D | לא תנאף + [תרצח] ABDEFGH | אמר [ויאמר] 19:18

ABDEFG | החכם [הבחור] 19:20

G | ולך [ובא] A | ויהי [ויהיה] EFG | לו [אליו] 19:21

DEFG | היה [היה] A | שהיו [שלא היה] G, G(?) | [הלך] ABDEFG | החכם [הבחור] 19:22

²⁵ וישמעו התלמידים ויתמהו מאד ויאמרו ליש"ו א"כ מי יוכל להושיע.

²⁶ ויפן אליהם ויאמר נגד בני אדם הדבר קשה ונגד האלקים הכל דבר קל להיות.

פרק פ"ג

²⁷ ויען פייט"רוס ויאמר לו הנה עזבנו הכל לילך אחרך מה יהיה לנו.

²⁸ ויאמר יש"ו אמן אני אומר לכם שאתם ההולכים אחרי שביום הדין כאשר ישב האדם על כסא כבודו תשבו גם אתם על י"ב כסאות שנים עשר שבטי ישראל.

²⁹ וכל העוזב ביתו גם אחיותיו ואביו ואמו ואשתו ובניו על שמי יקבל כמותם ומלכות שמים ירש.

³⁰ רבים ראשונים יהיו אחרונים ורבים אחרונים יהיו ראשונים.

פרק פ"ד

¹ אחר זה אמר יש"ו לתלמידיו מלכות שמים דומה לאדם יחיד אדון ביתו המשכיר בבקר לשכור פועלים.

² והשכירם בדינר אחד ליום וישלחם לכרמו.

³ ויצא בשלישית היום וירא אחרים עומדים בשוק בטלים.

⁴ ויאמר להם לכו גם אתם לכרמי ובראוי אתן לכם.

⁵ וילכו. ויצאו עוד בצהרים וגם בשעה תשיעית ויעש כן.

⁶ ובאחת עשרה שעה יצא ג"כ וימצא אחרים עומדים ויאמר להם מדוע אתם עומדים בטלים כל היום.

⁷ ויענו לו שלא שכרנו אדם. ויאמר אליהם לכו גם אתם לכרמי.

⁸ ויהי לעת ערב ויאמר בעל הכרם לניצב על הפועלים קרא אותם ואתן להם שכרם. ויחל באחרונים ויכל בראשונים.

⁹ והאחרונים קבלו דינר אחד.

^{19:25} omit G | לישו | ABDEFG ויפלאו | ויתמהו

^{19:26} G | הכל דבר | A האלים | האלקים

^{19:27} A | ללכת | לילך | A הננו | הנה | C פיטרוס | BDEFG פיטרוש, A פיטרו | פיטרוס

^{19:28} omit G | ישראל | . . . ישראל | BDEF להם + AG, אליהם + ויאמר

^{19:29} ABDEFG | מאה + ויקבל | BDEFG אחיו + A, ואחיו + ביתו | ABDEFG ואחיותיו (גם אחיותיו)

^{19:30} omit A (hap) | רבים . . . ראשונים

^{20:1} ABDEFG | לכרמו + [פועלים] | ABCDEFG המשכיר

^{20:2} ABCDEFG | 2 | EF | ובא | ויצא

^{20:3} ABDEFG | ובראוי

^{20:4} ABDEF | תשיעית | תשיעית | A בשעת | בשעה | ABDEFG ויצא | ויצאו

^{20:5} omit D | שעות | EF | שעה | A ובשנים | ובאחת

^{20:6} omit G | להם | AG | להם | G | ואמרו | G | ויאמר | ויענו

²⁵ The disciples heard and were exceedingly amazed and said to Jesus: If so, who can save [them]?

²⁶ He turned to them and said: With man the matter is difficult, but with God everything is easy.

²⁷ Peter answered and said to him: Behold we have left all to follow after you; what will be ours?

²⁸ Jesus said: Truly I say to you who follow me, in the day of judgment when man sits upon the throne of his glory you also will sit upon the twelve thrones of the twelve tribes of Israel.

²⁹ Everyone who leaves his house, and (his brothers), also his sisters, his father, his mother, his wife, and his children for my name will receive (a hundred) like them and will inherit the kingdom of heaven.

³⁰ Many who are first will be last and many who are last will be first.

Chapter 20

¹ After this Jesus said to his disciples: The kingdom of heaven is like a certain individual who was master in his house (who arose early) in the morning to hire laborers (for his vineyard).

² He hired them for one dinar a day and sent them into his vineyard.

³ He went out at the third [hour] of the day and saw others standing idle in the market place.

⁴ He said to them: Go also you into my vineyard and that which is suitable I will give to you.

⁵ So they went. Then (he) came out again at noon and also at the ninth hour and did the same.

⁶ At the eleventh hour he went out also and found others standing and he said to them: Why do you stand idle all day?

⁷ They answered him: No man has hired us. So he said to them: Go also you into my vineyard.

⁸ It came to pass at evening, the master of the vineyard said to the officer over the laborers: Call them that I might give to them their wages. He began with the last and finished with the first.

⁹ The last received one dinar.

¹⁰ והראשונים חשבו לקחת יותר והוא לא נתן לכולם כי אם דינר.
¹¹ וילוו הראשונים על בעל הכרם
¹² לאמר אלו האחרונים עמלו שעה אחת והשוית אותם עמנו
 שעמלנו כל היום והחורב.
¹³ ויען לאחד מהם ויאמר לו אהובי איני עושה לך עול. הלא בדינר
 א' שכרתיך?
¹⁴ יקחנו ולך. אם אני רוצה לתת לזה האחרון כמותך
¹⁵ הלא אעשה כרצוני? הידע בעיניך כאשר אני טוב?
¹⁶ כן יהיה אחרונים ראשונים והראשונים אחרונים. רבים הם
 הקרואים ומעטים הנבחרים.

פרק פ"ה

¹⁷ ויקרב יש' אל ירושלם ויקח את י"ב תלמידיו בסתר ויאמר
 אליהם
¹⁸ הנה אנחנו עולים לירושלם ובן האדם ימסר לגדולי החכמים
 והכהנים וייחייבוהו למות.
¹⁹ וגם ימסרו אותו לגוים להכותו ולהשביתו וביום השלישי.
²⁰ אז בא אשת זבדיאל עם בניה משתחוה ומבקשת בקשה ממנו.
²¹ ויאמר אליה מה תרצי. ותאמר שתצוה לשבת שני בני אלה האחד
 לימינך והשני לשמאלך במלכותך.
²² ויען להם יש' לא תדעון מה תבקשון. התוכל לסבול היסורין
 והמיתה שאני עתיד לסבול? ויאמרו נוכל.
²³ ויאמר להם שתו כוסי והושיבו לשמאלי או גם לימיני אין לי
 לתתה לכם כי אם לאשר הוא נכון לפני אבי.
²⁴ וישמעו העשרה ויחר בעיניהם בעניין שני אחים.

G | נתן להם דינר אחד [והוא . . . דינר] omit G | חשבו DG | והראשונים
 ABDEF | נתן לכל אחד דינר [לא נתן לכולם כי אם דינר]

A | והשוית [והשוית]

omit G | [א'] omit G | A | להם [לאחד מהם]

ABDG, הרע EF | הידע

AB | יהיו [יהיה]

A | הכהנים והחכמים [החכמים והכהנים] A | אדם [האדם] A | אל ירושלם [לירושלם]

A | למיתה [תמות] EF | ויחייבוהו, ABCDG | וייחייבוהו

יקום + [השלישי] BDEFG | ולהקוטו ולהלכותו, A, ולהקוטו ולהלכותו [ולהשביתו] A | ומסרו [וגם ימסרו]

ABDEFG

omit AG | בא

D | והאחד [והשני] DG | בניה, B | בניה אלה [בני אלה] B | ויאמר [ותאמר]

omit G | [עתיד] C | ביסורים [היסורין] G | התוכלו, ABDEF | התוכל [ותדעון]

omit ABDEFG | גם EF | 2 | לשמאלי . . . לימיני EF | ותושיבו [והושיבו] EF | שתבאו [שתו]

EF | בעיני [לפני]

A | האחים [אחים] EF | מענין, ABDG, בעיניהם [בעינין]

- ¹⁰ So the first thought they would receive more, but he gave only a dinar to each of them.
¹¹ Then the first murmured against the master of the vineyard
¹² saying: These last worked one hour and you have made them like us who have worked all day [in] the heat.
¹³ He answered one of them and said to him: My friend, I have done you no injustice. Did I not hire you for one dinar?
¹⁴ Take it and go. If I wish to give to this last like you
¹⁵ may I not do according to my desire? (Is there evil) in your eyes when I am good?
¹⁶ So the last shall be first and the first last. Many are called but few are the chosen.
¹⁷ Jesus drew near to Jerusalem and took his twelve disciples secretly and said to them:
¹⁸ Behold we are going up to Jerusalem and the Son of Man will be delivered over to the chief sages and priests and they will condemn him to death.
¹⁹ Also they will deliver him to the Gentiles to smite and destroy him, but on the third day (he will arise).
²⁰ Then came the wife of Zebedeel with her sons bowing down and making a request from him.
²¹ He said to her: What do you wish? She said: That you command these my two sons to sit the one on your right and the other on your left in your kingdom.
²² Jesus answered them: You do not know what you are asking. Are you able to endure the suffering and the death that I am going to endure? They said: We are able.
²³ Then he said to them: Drink my cup, but (that you should sit) on my left or my right is not for me to grant to you but to the one who is prepared before my Father.
²⁴ The ten heard [this] and it was a matter of anger in their eyes in regard to the two brothers.

²⁵ ויקרבם יש"ו אליו ויאמר להם דעו שנשיאי הגוים רודים בהם וגדוליהם מבקשים לנפשם.

²⁶ לא כן יהיה ביניכם שהרצה להיות גדול ביניכם ישקת אתכם.

²⁷ ואשר ירצה ביניכם להיות ראשון יהיה לכם עבד

²⁸ ששר בן אדם לא בא שישרתוהו כי אם הוא לשרת ולתת נפשו כופר לרבים.

פרק פ"ו

²⁹ המה נכנסים ביריחו ותלך אחריי חבורה אחת.

³⁰ והנה שני עורים יוצאים אצל הדרך. וישמעו קול ההמון

וישאלוהו מה זה. ויאמר להם הנביא יש"ו מנזא"רית בא. אז

צעקו לאמר בן דוד חננו.

³¹ והחבורה גערו בהם ואעפ"כ הם היו צועקים ואומרים האדון בן דוד חננו.

³² ויעמוד יש"ו ויקראם ויאמר מה תרצו להעשות לכם.

³³ ויאמרו האדון שתפקחנה עינינו.

³⁴ ויחמול עליהם יש"ו ויגע בעיניהם ויאמר להם אמונתכם

ריפא אתכם. ומיד ראו והודו לאל והלכו אחריי וכל העם הודו לאל על זה.

פרק פ"ז

¹ ויקרבו אל ירושלם ויבואו לבית פאגי להר הזתים וישלח יש"ו שנים מתלמידיו.

² ויאמר אליהם לכו אל המבצר אשר הוא נכחכם ומיד תמצאו אתון אחת ועזרה אחת. והתירו אותם והביאום אלי.

³ ואם יאמר לכם איש שום דבר אמרו לו שהאדון צריך להם ומיד יעזוב אתהם.

⁴ כל זה לקיים דבר הנביא לאמר

⁵ אמרו לבת ציון הנה מלכך יבא לך צדיק ונושע הוא עני ורוסב על אתון ועל עיר בן אתון.

²⁵⁻²⁶ ABEF לכבשם לנפשם | A ויקריבם | ויקריבם

²⁶⁻²⁷ D ישית ABEF ישרת | ישקת | omit EF | ביניכם

²⁷⁻²⁸ omit ABCDEFG | הוא | AD האדם | אדם | ABDEFG כאשר | ששר

²⁸⁻²⁹ | EF הנה | הנביא | ABDEF ויאמרו | ויאמר | EF ויאמרו | וישאלו | וישאלוהו | מנזא"רית

²⁹⁻³⁰ EF ואמרו | ואומרים | ABDEF לאמר | הסו והם | ואעפ"כ | . . . | G omit | Whole vs 31 | מנזרת | ACDG מנזרות

³⁰⁻³¹ EF ולא | A האל | לאל | F מיד | ומיד

³¹⁻³² H omit | ישו | AH בהר | להר

³²⁻³³ | BEFG עמה + | A עמה | אחת | A אסורה + | אחת | H נכחם | נכחם | G omit | H להם | אליהם

³³⁻³⁴ EF והביאו אותם | והביאום | A אותה | אותם

³⁴⁻³⁵ ABDEFG אתכם | אתהם | EF | ABDG אליכם | לכם | A אמר | ויאמר

³⁵⁻³⁶ אתונות | אתון | AEFG חמור | אתון | ABCDEFG וירכב | ורוסב | G omit | ונושע הוא | EF בא | יבא

BEF

²⁵ Jesus (brought them near) to him and said to them:

Know that the princes of the Gentiles have dominion over them and their great ones seek (to subdue them).

²⁶ It will not be so among you, because he who wishes to be great among you (will serve) you.

²⁷ He who among you wishes to be first will be your servant,

²⁸ (just as) the Son of Man did not come that they might serve him, but that he might serve and give himself as a ransom for many.

²⁹ They entered into Jericho and a crowd followed him.

³⁰ Behold two blind men came out beside the road. They heard the noise of the multitude and (asked) what this might be. It was said to them: The prophet Jesus from Nazareth is coming. Then they cried out saying: Son of David, have mercy on us.

³¹ But the crowd rebuked them (saying: Be silent;) they nevertheless were crying out and saying: Lord, Son of David, have mercy on us.

³² So Jesus stopped, called them and said: What do you want [me] to do for you?

³³ They said: Lord that our eyes might be opened.

³⁴ Jesus had pity on them, touched their eyes and said to them: Your faith has healed you. Immediately they saw, praised God, and followed him. Then, all the people praised God because of this.

Chapter 21

¹ They drew near to Jerusalem and came to Bethpage on the Mount of Olives, and Jesus sent two of his disciples.

² He said unto them: Go into the fortress which is opposite you and immediately you will find a she-ass and her colt (with her). Untie them and bring them to me.

³ If a man should say anything to you, tell him the master has need of them and immediately he will let them go.

⁴ All this was to fulfill the word of the prophet saying:

⁵ Say to the daughter of Zion: behold your king comes to you, just and victorious is he, humble and (riding) upon a she-ass and upon a colt the foal of a she-ass.

⁶ ויילכו ויעשו כאשר ציוו יי"ו.
⁷ ויביאו האתון והעיר וירכב יי"ו עליה והאחרים שמו עליהם
 כליהם ומלבושיהם ויעלו למעלה.
⁸ ורבים מהחבורה פורשים מלבושיהם בדרך ואחרים הסודרנא
 ענפי העצים וישליכו לפניו ולאחריו
⁹ קוראים לאמר הושענא מושיע העולם ברוך הבא בשם ה' הושענא
 מושיענו תתפאר בשמים ובארץ.

פרק פ"ח

¹⁰ ויהי אחרי כן בבא יי"ו ירושלם חרדה כל העיר לאמר מי הוא זה.
¹¹ ויאמרו העם זה לזה יי"ו הנביא מנאזא"ריל אשר בגליל.
¹² ויבא יי"ו בית ה' וימצא שם הקונים והמוכרים. ויהפוך
 לוחות השולחנים והמושבות מוכרי היונים.
¹³ ויאמר אליהם כתיב כי ביתי בית תפלה יקרא לכל העמים ואתם
 עשיתם אותה מערת פריצים.
¹⁴ ויקרבו אליו עורים ופסחים במקדש וירפאם.
¹⁵ ויבואו גדולי החכמים והכהנים לראות הפלאות שעשה. והנערים
 קוראים במקדש ואומרים ישתבח בן האל. והחכמים ילעגו
¹⁶ ויאמרו לו הלא שמעת מה אומרים אלו. ויען להם ויאמר שמעת
 אלו. הלא קראתם מפי עוללים ויונקים יסדת עוז?
¹⁷ ויעזוב וילך חוצה אל בית חנניא וילך שם ושם היה דורש להם
 ממלכות האל.
¹⁸ ויהי בבקר וישב לעיר רעב.
¹⁹ וירא תאנה אחת אצל הדרך ויגש אליה ולא מצא בה רק העלים
 לבד. ויאמר לה אל יצא ממך פרי לעולם. ותיבש התאנה מיד.
²⁰ ויראו התלמידים ויתמהו ויאמרו איך יבשה התאנה מיד.
²¹ ויען יי"ו ויאמר להם אם תהיה בכם אמונה בלי ספק לא לתאנה
 בלבד תעשו כי אם תאמרו להר הזה שימוש ויבא בם יעשה.

^{21:6} omit G

^{21:8} ABDEFG כורמים | הסודרנא | G ורבים | ואחרים

^{21:9} B מושיע המלך העולם, EF מושיענו עולם | מושיע העולם | A הושענא | הושענא

^{21:10} ABFG ירושלם + | חרדה

^{21:11} G מנאזא"ריל, DEF מנאזרת, B מנאזריל, A מנאזריל | מנאזריל

^{21:12} omit A, | מושיענו | A משם | שם | A וימצא | AEF בכית | בית

^{21:13} G יונים

^{21:14} omit A | לראות | ABDEF 2 | החכמים והכהנים | EF ויצאו | ויבואו

^{21:15} omit A | ויאמר | G אליהם | להם | A אליו | יאלו | A יאמרו | אומרים | omit A | לו

^{21:16} ABDEFG וילך | וילך | BCDEFG חנניה | חנניא | ABDEFG אותם + | ויעזוב

^{21:17} omit G | התאנה מיד | B בלבד | לבד | EF תאנים + | בכה | omit G | וירא

^{21:18} omit G | אמונה | A (?) | מיד | G לאמר | יאמרו | G מאד + | ויתמהו

^{21:19} DG כן, AEF בים | G יאמר להם ישו | ויען . . . להם

- ⁶ Then they went and did as Jesus commanded them.
⁷ They brought the she-ass and the colt, and Jesus rode upon it while the others placed their garments and clothes upon them. Then they made the ascent.
⁸ Many of the crowd spread out their garments in the way, and others (cut) branches from the trees and cast them before him and behind him,
⁹ calling out saying: Hosanna, savior of the world, blessed is he who comes in the name of the Lord; hosanna, our savior, may you be glorified in heaven and on earth.
¹⁰ It came to pass afterwards, when Jesus entered Jerusalem, all the city quaked saying: Who is this?
¹¹ The people said to one another: Jesus the Prophet from (Naza-reth) which is in Galilee.
¹² Jesus entered the house of the Lord and found there those who buy and sell. He overturned the tables of the money-changers and the seats of those who were selling doves.
¹³ He said unto them: It is written, my house will be called a house of prayer for all the nations, but you have made it a cave of violent men.
¹⁴ Then the blind and lame came to him in the temple and he healed them.
¹⁵ The chief sages and priests came to see the wonders which he did. The young boys were calling out in the temple saying: Let the Son of God be praised. The sages mocked
¹⁶ and said to him: Have you not heard what these are saying. He answered them and said: I heard them. Have you not read: From the mouth of children and babes you have established strength?
¹⁷ He left and went out to Bethany and (spent the night) there and there he was explaining to them the kingdom of God.
¹⁸ It came to pass in the morning that he returned to the city hungry.
¹⁹ He saw a fig tree near the road and drew near to it but found nothing on it except leaves. He said to it: May fruit never come forth from you. Immediately the fig tree died up.
²⁰ The disciples saw, were amazed, and said: How is it the fig tree dried up immediately?
²¹ Jesus answered and said to them: If you have faith without doubt, not only to the fig tree will you do [thus], but should you say to this mountain that it should depart and go (into the sea), it will be done.

²² וכל אשר תשאלון בתפלה ותהיו מאמינים תקבלון.

פרק פ"ט

²³ ויבא אל המקדש ללמד ויקרבו אליו החכמים והכהנים וקציני העם לאמר באיזה כח תעשה החיל הזה.

²⁴ ויען להם יש"ו ויאמר להם אשאל מכם גם אני שאלה אחת ואם תאמרו לי אותה גם אני אומר לכם באיזה כח אני עושה.

²⁵ טבילת יוחנן מאין היתה מן השמים או מן האנשים? ויתעצבו ביניהם לאמר מה נאמר. אם נאמר מהשמים יאמר לנו למה לא תאמינו בו.

²⁶ ואם נאמר מן האנשים נירא מן החבורה שכלם מאמינים שיוחנן נביא היה.

²⁷ ויאמרו לא ידענו. ויאמר גם אני לא אומר לכם באיזה כח אני עושה.

פרק צ'

²⁸ בערב ההיא אמר יש"ו לתלמידיו מה נראה לכם. איש א" היו לו שני בנים ויגש האחד ויאמר לו לך בני היום לעבוד כרמי.

²⁹ ויאמר לו איני רוצה. ואח"כ נחם והלך.

³⁰ ויאמר לאחר כמו כן ויען אליו הנני אדור ולא הלך.

³¹ מי משניהם עשה רצון האב? ויאמרו לו הראשון. ויאמר להם יש"ו אמן אני אומר לכם שהפריצים והקדישות יקדמו אתכם במלכות שמים.

³² שבא אליכם יוחנן דרך צדקה ולא המנתם. באו הפריצים

והקדישות והאמינו בו ואתם רואים ולא חזרתם בתשובה. גם

אחרי כן לא נחמתם להאמין בו. למי אזנים לשמוע בחרפה.

BEFG וכל [וכל] 21:22

BEF (-) + [תעשה] C הכהנים | B הכהנים הגדולים, ADEFGH גדולי הכהנים [החכמים והכהנים] 21:23

ABDEFGH ומי נתן לך

לי [לי אותה] | ABDEFGH דבר אחד [שאלה אחת] | omit C [גם אני שאלה אחת] | A אליהם [להם] 21:24

CEF אותה לי, BDG אותו לי, AH,

F אם נאמר מן השמים או מן האנשים + [לאמר] | H מאנשים [מן האנשים] | H מהשמים [מן השמים] 21:25

H מן השמים [מהשמים] | omit B [אם נאמר] | omit ADEFGH [מה נאמר] |

EF החבורות [החבורה] | AH מהחבורה [מן החבורה] | A מהאנשים [מן האנשים] 21:26

H להם + [ויאמר] | A איני [לא] | H לו + [ויאמרו] 21:27

G עבוד [לעבוד] | 2 I A [היום לעבוד] | D לאחד [האחד] | DG הנראה [מה נראה] | A בעת [בערב] 21:28

BDEFG בכרמי, A לכרמי [כרמי]

A נחה [נחם] 21:29

2 I A [הנני אדור] 21:30

omit EF [ישן] 21:31

ABDEFG בו והפריצים [באו הפריצים] | BDEFG האמנתם, A האמינתם [המנתם] | omit EF [יוחנן] 21:32

A בחכמה [בחרפה] | G חזרתם [נחמתם] | ABDEG האמינו [והאמינו]

MT 21:22-32]

²² Everything which you shall ask in prayer while believing, you will receive.

²³ He went into the temple to teach and there came to him the sages, the priests, and the rulers of the people saying: By what power do you do this (and who gave you) this strength?

²⁴ Jesus answered them and said to them: I also will ask you a question and if you tell me I also will tell you by what power I do [this].

²⁵ The baptism of John whence was it, from heaven or from men? They grieved among themselves saying: What will we say. If we say from heaven, he will say to us: Why did you not believe him?

²⁶ If we say from men, we fear the crowd because all of them believe John was a prophet.

²⁷ So they said: We do not know. He said: Also I will not tell you by what power I do [this].

²⁸ In that evening Jesus said to his disciples: What is your opinion? A certain man had two sons; he approached (one) and said to him: Go my son today to work in my vineyard.

²⁹ He said to him: I do not wish to. But afterward he repented and went.

³⁰ He said to the other likewise and he answered him: Here I am, Sir, but he did not go.

³¹ Which of two did the will of the Father? They said to him: The first. Jesus said to them: Truly I say to you, violent men and harlots will precede you into the kingdom of heaven

³² because John came to you in the way of righteousness and you did not (believe him. But) violent men and harlots believed him and you saw it and did not turn in repentance. Also afterward you did not repent to believe him. To the one who has ears to hear let him hear in disgrace.

פרק צ"א

³³ (בעת ההיא אמר יש"ו לתלמידיו ולסיעת היהודים שמעו נא משל הזורע. אדם אחד נטע כרם וגדר אותו מסביב ויבן מגדל בתוכו וגם יקב חצב בו ויפקידהו לעובדים וילך לדרכו. ³⁴ ויהי לעת אסוף התבואה שלח אל עבדיו אל העובדים לקבל תבואתו.

³⁵ וייקחו העובדים את עבדיו ויכו את האחד ויהרגו את השני והשלישי סקלו באבנים.

³⁶ וישלח עוד עבדים רבים מהראשונים ויעשו להם כמו כן.

³⁷ סוף דבר שלח להם בנו לאמר אולי יראו את בני.

³⁸ ויראו העובדים את בנו ויאמרו איש אל רעהו זהו היורש. לכו ונהרגוהו ונירש נחלתו.

³⁹ וייקחוהו ויוציאוהו מן הכרם ויהרגוהו.

⁴⁰ ועתה כאשר יבא בעל הכרם מה יעשה להם?

⁴¹ ויענו לו לאמר הרעים יאבדם ברעה וכרמו יתן לעובדים אחרים שיתנו לו חלק תבואתו מיד.

⁴² ויאמר להם יש"ו הלא קראתם הכתוב אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה מאת ה' היתה זאת היא נפלאת בעינינו.

⁴³ לזאת אני אומר לכם שתתקרב מלכות שמים מעליכם ותנתן לגוי עושה פרי.

⁴⁴ והנופל על האבן הזאת ידחה ואשר יפול עליה יסדק.

⁴⁵ וישמעו גדולי הכהנים והפרושים משליו ויכירו שהוא מדבר בעדם.

⁴⁶ ויבקשו להמיתו ויראו מהחבורות שלנביא היה להם.)

פרק צ"א (צ"ב)

ויען יש"ו ויאמר להם עוד דברי משל.

^{21:33-46} Omit Brit. Lib. ms and C. Our basic text for these vss is D.

^{21:34} EG, omit B

G ויסקל את השלישי והשלישי סקלו באבנים

^{21:35} omit EF | מהראשונים | omit A | רבים

^{21:36} G ויאמר | לאמר | ABEF הדבר | דבר

^{21:37} A את + | ונירש | A | נלך | omit A | איש אל רעהו

^{21:38} A ואחיה | ועתה

^{21:39} A הזרים | אחרים | EF ויאמר לו | ויענו לו לאמר

^{21:40} B נפלאות | נפלאות | omit G | מאת . . . בעינינו

^{21:41} A יפסק | יסדק | EF והנופל | ואשר יפול | EF יראה | ידחה

^{21:42} G את משליו | משליו | G החכמים והכהנים | EF 2 | הכהנים והפרושים | omit EF | גדולי

^{21:43} G ביניהם | להם | A שכנביא | שלנביא | A מן החבורות | מהחבורות | BEF ויבקשוהו | ויבקשוהו

^{21:44} At this point the Brit. Lib. ms again becomes our basic text; ms C also resumes at this point.

Both number this פרק צ"א since the entirety of the last pereg was omitted. All other mss number this פרק צ"ב.

³³ (At that time Jesus said to his disciples and to a company of the Jews: Hear now the parable of the sower. A certain honorable man planted a vineyard, walled it up on every side, built a tower in its midst, and also dug a vat in it, entrusted it to servants, and went on his way.

³⁴ It came to pass at the time of the gathering of the produce, he sent his servants to those who were working to receive his produce.

³⁵ But the workers took his servants, smote the first, killed the second, and the third they stoned with stones.

³⁶ Again he sent many more servants than the first and they did to them likewise.

³⁷ Finally, he sent them his son saying: Perhaps they will honor my son.

³⁸ The workers saw his son and said to one another: This is the heir. Come, let us kill him and we will inherit his estate.

³⁹ So they took him, cast him out of the vineyard, and killed him.

⁴⁰ Now when the lord of the vineyard comes what will he do to them?

⁴¹ They answered him saying: As for the wicked he will destroy them in misery and his vineyard he will give to other workers who will immediately give to him the portion of his produce.

⁴² Jesus said to them: have you not read the scripture, the stone the builders rejected has become the head of the corner; this was from the Lord; it is a marvel in our eyes.

⁴³ Therefore I say to you the kingdom of heaven will be torn from you and given to a nation producing fruit.

⁴⁴ He who falls upon this stone will be cast down; he who falls upon it will be broken apart.

⁴⁵ The chief priests and the Pharisees heard his parables and understood that he was speaking in regard to them.

⁴⁶ They sought to kill him but they feared the crowds to whom he was a prophet.)

Chapter 22

¹ Jesus answered and spoke to them again in the words of a parable.

- ²מלכות שמים דומה למלך אשר עושה חופה.
³וישלח את עבדיו בעד הקרואים לחופה ולא אבו לו.
⁴וישלח עוד עבדים אחרים לאמר אמרו לקרואים הנה הכנת
 המשתה וזבחת שורים ועופות והכל מוכן. בואו אל החופה.
⁵והם בזו וילכו מקצתם בעיר ומקצתם בעסקיהם.
⁶והאחרים (לקחו את עבדיו) והתעללו בהם והרגום.
⁷וישמע המלך ויחר אפו וישלח הרוצחים ההם ואת ביתם
 שרף באש.
⁸אז אמר לעבדיו החופה מוכנת היא רק הקרואים לא היו ראויים.
⁹ועתה צאו אל הדרכים וכל אשר תמצאו קראו לחופה.
¹⁰ויצאו עבדיו אל הדרכים ויקבצו כל הנמצאים טובים ורעים
 ותמלא החופה מהאוכלים.
¹¹ויבא המלך לראות האוכלים וירא שם אדם אשר לא היה מלובש
 בגדי החופה.
¹²ויאמר לו אהובי איך באתה לכאן בלא לבושי החופה. והוא החריש.
¹³אז אמר המלך למשרתיו אסרו ידיו ורגליו והשליכוהו בשאול
 תחתית ושם יהיה ככי וחרוק שיניים.
¹⁴הקרואים רבים והנבחרים מעטים.

פרק צ"ג

- ¹⁵אז הלכו הפירושים ויועצו לקחתו בדבר.
¹⁶וישליחו אליו מתלמידיהם עם פרושים מהורד'וס לאמר רבי
 ידענו שנאמן אתה ותלמוד באמונה דרך האלקים ואינך חושש
 לשום דבר ולא נושא פנים.
¹⁷אמור מה יראה לך הנכון לתת מס לציון'רי אם אין.
¹⁸ויחרישו את נכלותם ויאמר למה תמיתוני חנפנים.

^{22:3} ABDEFG, omit C לבא [לן]

^{22:4} ABDEFG שור ועוף [שורים ועופות] ABDEFG הכינותי [הכנתי]

^{22:5} D בא [בזו] | G והם לא באו, omit C [והם בזו]

^{22:6} G בהם [בם] | ABDEFG לקחו את עבדיו [לא]

^{22:7} A ההורגים [הרוצחים] | ABDEFG חיל וישמיד + [וישלח] A [וישמע]

^{22:9} G לכו + [ועתה]

^{22:10} G וימצאו + [הדרכים] | omit EF [אל הדרכים]

^{22:11} D מלבוש [מלובש] | G ראי לחופה [היה]

^{22:12} A חופה [החופה] | A בכאן [לכאן] | A אדוני [אהובי]

^{22:13} C וחריקה [חרוק] | ABDEFG תחתית [תחתית] | ABDEFG במחשכי [בשאול] | omit EF [ורגליו]

^{22:14} A מועטים [מעטים] | EF מרובים [רבים]

At this point the Brit. Lib. ms and ms C number this section פרק צ"ג, leaving out ב"ב, thus bringing

their numbering system into line with the other mss. See 21:33 and 22:1. | D בדברו [בדבר]

^{22:16} omit D [עם פרושים מהורדוס] | CF וישלחו [וישליחו] | EF ויועצו עם תלמידיהם + [Beginning]

^{22:17} A האלים [האלקים] | A פריצים [פרושים]

^{22:18} F לציסר, CDEG לציזר, B לציזר, A לשיוזר [לציזאר] | omit G [לן] | G לנו + [אומר]

^{22:19} ABDEFG חנפים [חנפנים] | ABDEFG תסיתוני [תמיתוני] | ABDEFG ויכר ישו [ויחרישו]

- ² The Kingdom of heaven is like a king
 who made a wedding ceremony.
³ He sent his servants to those who had been invited to the wedding
 ceremony, but they did not wish (to come).
⁴ He again sent other servants saying: Tell those who are invited, behold I
 have prepared a feast, I have killed oxen and fowl, and all is ready.
 Come to the wedding ceremony.
⁵ But they scorned and went away, some into the city and some to their
 businesses.
⁶ Others (took his servants), abused them, and killed them.
⁷ The King heard this, was angry, sent those murderers away, and burned
 their house with fire.
⁸ Then he said to his servants: The marriage ceremony is ready, but those
 who were invited were unworthy.
⁹ Now go out unto the roads and all whom you find invite to the marriage
 ceremony.
¹⁰ His servants went out unto the ways and assembled all those who were
 found, good and bad; so the marriage ceremony was filled with those
 who were eating.
¹¹ The king entered to see those who were eating and saw there a man
 who was not clothed in wedding garments.
¹² He said to him: My friend how did you come in here without wedding
 garments? He was silent.
¹³ Then the king said to his servants: Bind his hands and feet and cast him
 to the nether most and lowest hell; there will be weeping and gnashing
 of teeth.
¹⁴ Many are called but few are chosen.
¹⁵ Then the Pharisees came and took counsel to take him in speech.
¹⁶ They sent to him some of their disciples, with (violent men) from
 Herod saying: Rabbi, we know that you are faithful, you faithfully
 study the way of God, you fear nothing, and are impartial.
¹⁷ Tell us your opinion: Is it right to give tribute to Caesar or not?
¹⁸ (Jesus recognized) their deceit and said: Why do (you entice me,
 hypocrites)?

¹⁹הראו לי מטבע המס. ויביאו לו.
²⁰ויאמר אליהם למי הצורה הזאת והרשום.
²¹ויאמר לצינא"רי. אז אמר אליהם יש"ו השיבו לצינא"רי את
 אשר לצינא"רי לצינא"רי ואשר לאלקים לאלקים.
²²וישמעו ויתמהו ויעזבוהו וילכו.

פרק צ"ד

²³ביום ההוא קראו אליו הצדוקים והכופרים בתחיית המתים.
 וישאלוהו
²⁴לאמר ר' אמור לנו אמר משה כי ישבו אחים יחדיו ומת אחד מהם
 ובן אין לו שיקח אחיו את אשתו לקיים זרע אחיו.
²⁵והנה שבעה אתים היו בינינו ונשא הראשון אשה ומת בלא זרע
 ויבם אחיו את אשתו.
²⁶וכן השני ושלישי עד השביעי.
²⁷ואחריהם מתה האשה.
²⁸שכבר היה לכולם אל מי מהשבעה תהיה האשה.
²⁹ויען יש"ו ויאמר אליהם תשגו ולא תבינו הספרים ועוז
 האלקים.
³⁰ביום התקומה לא יקחו האנשים נשים ולא הנשים אנשים רק יהיו
 כמלאכי אלקים בשמים.
³¹הלא קראתם מתחיית המתים שאמר ה' לכם שאמר
³²אני ה' אלקי אברהם אלקי יצחק ואלקי יעקב. וא"כ אינו אלקי
 המתים כ"א אלקי החיים.
³³וישמעו החבורות ויתמהו מחכמתו.

¹⁹⁻²¹ EF פשדי + D. פשוט אחד + AG. פשוט + [לן ¹⁹]

²²⁻²³ G²⁻³ CDE. לציון B, לציון A, לשיון ^{1,2,3} לצינא"רי | EF אז אמרו BG, ויאמרו [ויאמר ²¹]
 DEF G ואת אשר [ואשר | omit ABEFG] [לצינא"רי | omit A] [את | AEF להם [אליהם | F¹ לצינא"רי
 omit B] [לאלקים | A ולאליהם אשר לאלים [ואשר לאלקים לאלקים

²²⁻²³ omit EF [וישמעו]

²³⁻²⁴ A קרבו [קראו | H בעת ההיא [ביום ההוא

²⁴⁻²⁵ omit G [לקיים זרע אחיו | omit A] [אמר לנו

²⁵⁻²⁶ G את + [הראשון | omit G] [והנה . . . בינינו

²⁶⁻²⁷ There is confusion in the text of G.

²⁷⁻²⁸ B ואחרות [ואחריהם

²⁸⁻²⁹ G למי [אל מי | BDEFG היתה A, שהיתה [היה | omit A] [שכבר

²⁹⁻³⁰ A ביום התחיה למי משבעה תהיה לאשה שכבר היתה לכלם [אל . . . האשה

³⁰⁻³¹ EF ועוד [ועוד | G תנשו [תשגו | H ויען להם ישו ויאמר [ויען ישו ויאמר אליהם

³¹⁻³² A האלים [האלקים

³²⁻³³ A אלים [אלקים | A אלא [רק | omit G] [ולא הנשים אנשים

³³⁻³⁴ G + לכם + [שאמר ²] omit ABEFG | [ה' | omit H] [לכם

³⁴⁻³⁵ H כי [כ"א | H ואלקי ²] A אלהי ^{1,2,3,4,5} אלקי | omit G] [אני

¹⁹ Show me a tax coin. They brought (a plain one) to him.
²⁰ He said to them: Whose form is this and [whose] impression?
²¹ They said: Caesar's. Then Jesus said to them: Return to Caesar that
 which is Caesar's and to God that which is God's.
²² They heard and were amazed. They left him and went away.
²³ On that day, the Sadducces and those who deny the resurrection of
 the dead met him. They asked him
²⁴ saying: Rabbi, Moses surely said to us: When brothers dwell together
 and one of them dies and has no son, his brother should take his wife
 to raise up the seed of his brother.
²⁵ Behold there were seven brothers among us. The first one took a wife,
 died without seed and his brother married his wife.
²⁶ Likewise the second and third unto the seventh.
²⁷ After them the woman died.
²⁸ Since (she) had already belonged to all of them, to which of the seven
 will she be a wife?
²⁹ Jesus answered and said to them: You err and do not understand the
 writings or the power of God.
³⁰ In the day of resurrection men will not take women nor women men,
 but they will be like the angels of God in heaven.
³¹ Have you not read concerning the resurrection of the dead that the Lord
 spoke to you saying:
³² I the Lord am the God of Abraham, the God of Isaac and the God of
 Jacob? If so, he is not the God of the dead but the God of the living.
³³ The crowds heard and were amazed at his wisdom.

- ³⁴ When the Pharisees saw that the Sadducees had no answer, they joined his servants.
³⁵ Then a sage asked him tempting him:
³⁶ Rabbi, tell [us] which is the greatest commandment in the Torah.
³⁷ He said to him: Thou shalt love the Lord your God with all your heart (and with all your soul and all your strength).
³⁸ This is the first.
³⁹ The second is like it: Thou shalt love your neighbor as yourself.
⁴⁰ Upon these two commandments the whole law hangs and the prophets.
⁴¹ The Pharisees assembled and Jesus asked them
⁴² saying: What is your opinion concerning the Messiah, whose son will he be? They said to him: The son of David.
⁴³ He said to them: How is it that David by the Holy Spirit called him saying: Lord,
⁴⁴ as it is written: The Lord said to my Lord sit at my right hand until I make your enemies the footstool of your feet.
⁴⁵ If David called him Lord, how is he his son?
⁴⁶ They were not able to answer him a word (and) from then on they feared to ask him anything.

Chapter 23

- ¹ Then Jesus spoke to the people and to his disciples
² saying: Upon the seat of Moses the Pharisees and the sages sit.
³ Now all which (they) say to you keep and do; but (according to) their ordinances and deeds do not do because they say and do not.
⁴ They demand and set forth great burdens [which] (the shoulders of men) are not able to bear; but they themselves even with their finger are unwilling to move.

פרק צ"ה

- ³⁴ וכאשר ראו הפירושים כי אין מענה לצדוקים התחברו עבדיו.
³⁵ וישאלוהו חכם א' לנסותו
³⁶ ר' אמר איזה היא מצוה גדולה שבתורה.
³⁷ אמר לו ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך וכו'.
³⁸ זו היא הראשונה.
³⁹ שנית דומה אליה ואהבת לרעך כמוך.
⁴⁰ ועל שתי המצוות האלה התורה כולה תלויה והנביאים.
⁴¹ ויאספו הפרושים וישאלם יש"ו
⁴² לאמר מה יראה לכם מן המשיח וכן מי יהיה. ויאמרו לו בן דוד.
⁴³ ויאמר להם איך קראו אותו דוד ברוח הקדש לאמר אדון
⁴⁴ דכתיב נאם ה' לאדוני שב לימיני עד אשית אויבך הדום לרגליך.
⁴⁵ אם דוד קראו אדון איך יהיה בנו?
⁴⁶ ולא יכלו להשיבו דבר מכאן ואילך פחדו לשאול ממנו דבר.

פרק צ"ו

- ¹ ואז דבר יש"ו אל העם ואל תלמידיו
² לאמר על כסא משה ישבו הפירושים והחכמים.
³ ועתה כל אשר יאמר לכם שמרו ועשו ובתקנותיהם ומעשיהם אל תעשו שהם אומרים והם אינם עושים.
⁴ ודורשים ונותנים משאות גדולות לא יוכלו לסובלם והם אפי' באצבעם אינם רוצים לנוע.

22:34 ABDG יחדיו, EF אחרי, C אחריו, EF יחד, ABDG יחדיו [עבדיו]
 22:35 A מהם + [א'] | G ואמר +, EF וישאלוהו [וישאלוהו]
 22:36 F בתורה [שבתורה] | A 2 I א' [מצוה גדולה] | C EFG איוו [איזה] | A רבי [ר']
 22:37 ABDEF ובכל נפשך ובכל מאדך and add: וכו' omit G | A אלהיך [אלקיך]
 22:38 G הגדולה והראשונה, DEF והגדולה, C המצוה גדולה, A והגדולה שבמצוות + [הראשונה]
 22:39 ABDEFG והשנית [שנית]
 22:40 B תורה [התורה] | A האלו [האלה]
 22:41 omit G [ישו]
 22:42 A omit [ובן מי יהיה] | G [לאמר]
 22:43 4 I [ברוח הקדש לאמר אדון] | ABDEFG קרא [קראו] | A ואיך [איך] | BEF אליהם [להם]
 22:44 2 G | omit EFG [לאמר]
 22:45 omit FG [עד . . .] | A לאויבך [אויבך]
 22:46 EFG היה [יהיה] | ABDEFG קורא אותו [קראו]
 22:47 ABCDEG ומכאן ומכאן
 22:48 G תעשו ותשמרו [שמרו ועשו] | ABDEFG יאמר [יאמר] | EF מעתה [עתה]
 22:49 omit ABDEFG [והם] | F וכמעשיכם, E וכמעשיהם [ומעשיהם] | F ובתקנותיהם, ABDEG
 22:50 אפילו [אפי'] | EF שכמי האדם +, BDG שכמי אדם +, A שכמי בני האדם + [לסובלם] | C omit [vs 4]
 BG

⁵ וכל מעשיהם עושים למראה עינים ולובשים מלבושים יקרים
וציציות נקראים פִּיבְ"לִיאוּס גדולים
⁶ אהבים להיות מסובים ראשונה בבתי משתאות ולהיות מושבם
בבתי כנסיות בראשונה
⁷ ולהשתחוות להם בחוצות ולקוראם רבנים.
⁸ ואתם אל תרצו להיות נקראים רבנים. אחד הוא רבכם וכולכם
אחים.
⁹ ואב אל תקראו לאדם על הארץ. אחד הוא אביכם שבשמים.
¹⁰ ואל תקראו רבנים שרבכם אחד הוא המשיח.
¹¹ הגדול ביניכם יהיה משרת אתכם.
¹² ואשר יתרום ישח ואשר ישח ירום.

פרק צ"ז

¹³ ואי לכם הפרושים והחכמים חנפים מלכות שמים בפני בני אדם
והרוצים לבא אינכם עוזבים אותם לבא.
¹⁴ ואי לכם הפרושים והחכמים חנפים שאתם אוכלים וחולקים
נכסי הנשים האלמנות בדרש ארוך ובעבור זה תסבלו עונש ארך.
¹⁵ וסובבים הים והיבשה לקשור לב איש אחד באמונתכם וכאשר
יהיה נקשר יהיה רע כפלים מקודם.
¹⁶ ואי לכם מושבי העורים אשר תאמרו שהנשבע בהיכל אינו חייב
ואשר ידור באיזה דבר שהוא נקדש לבניין ההיכל חייב לשלם
¹⁷ משוגעים ועורים איזה יותר גדול ההיכל או דבר הנקדש להיכל
¹⁸ ואשר ישבע במזבח אינו חייב והנשבע שיקריב קרבן חייב לתת.
¹⁹ איזה יותר הקרבן או המזבח המקדש או הקרבן?
²⁰ אשר ישבע במזבח נשבע ובכל מה שבתוכו.

BF, פיבליאוש, A, פיבליאוש (פיבליאוס) | G בגדה, D מעשיהם (מלבושים) | C omit | . . . עושים . . .
EG פיבליאוש, D פיבליאוש
23:5 read | ABDEFG 3 1 2 | בבתי כנסיות בראשונה | מושבים | A להיותם (להיות) |
BDEFG ראשונה, A ראשון
23:6 G ולקראת להם, EF ולקראם (ולקוראם) |
23:7 omit D (hap) | רבכם . . . אחים
23:8 omit D (hap—see on 22:8) | ואב . . . הוא
23:9 omit EF | אחד | C שריבכם (שרבכם)
23:10 A יתרום (ירום) | EF omit | יתרום
23:11 ABDEFG, אתם אינכם באים | אדם | BDEFG שאתם סוגרים | A, שאתם סוגרים שער | + (חנפים)
23:12 DEF והרוצה (והרוצים) | A
23:13 ABC, omit EF | ארוך | ארך | omit EF | זה | G (הנשים)
23:14 EF רעב | רע | EF כאשר | וכאשר | G omit | לב
23:15 H להיכל ולבנינו | לבניין ההיכל | A נקשר | נקדש | H שתאמרו | אשר תאמרו |
23:16 G לו | להיכל | ABGH הדבר | דבר | ADEFGH איזה | איזה
23:17 D נשבע | ישבע
23:18 ACDEFG איזה | איזה | ABDEFG אי העורים | + Beginning of vs
23:19 A אשר בתוכו | מה שבתוכו | G במה | ובכל מה | A בו | + (נשבע)
23:20 Vs 21 omitted by all mss.

- ⁵ All their actions they do for the sake of appearances: they wear expensive garments and large tassels, called phiblios;
⁶ they love to recline first in the banquet halls, to be (seated) first at the synagogues,
⁷ to prostrate themselves in the streets, and to be called Rabbi.
⁸ But as for you, do not desire to be called Rabbi. One is your Rabbi and all of you are brothers.
⁹ Call no man upon the earth father. One is your father who is in heaven.
¹⁰ Do not be called Rabbi, because one is your Rabbi, the Messiah.
¹¹ The greatest among you will serve you.
¹² He who exalts himself will be humbled; he who is humbled will be exalted.
¹³ Woe to you Pharisees and sages, hypocrites (because you close up) the kingdom of heaven before men; (you yourselves do not enter) and those who wish to enter you do not permit to enter.
¹⁴ Woe to you Pharisees and sages, hypocrites, because you devour and divide the wealth of certain widows with lengthy exposition; for this you will suffer a long punishment.
¹⁵ You encompass sea and land to bind the heart of one man to your faith and when he is bound he is doubly worse than before.
¹⁶ Woe to you, council of the blind, who say that he who swears by the temple is not obligated, but he who vows by anything which is consecrated to the structure of the temple is obligated to pay,
¹⁷ —mad and blind men, which is greater, the temple or that which is consecrated to the temple?—
¹⁸ and whoever swears by the altar is not obligated but he who swears that he will make an offering is obligated to give it.
¹⁹ (Woe blind men), which is more, the gift or the altar, the temple or the gift?
²⁰ He who swears by the altar swears (by it) and by everything which is in it.

²² ואשר ישבע בכסא אלקים נשבע בו וכיושב עליו.

פרק צ"ח

²³ ואי להם לחכמים ולפרושים המעשרים הנמנע והשבת והרמון והגוזלים ענבים אשר הוא יותר נכבד זהו משפטי התורה והם החד והאמת והאמונה. אלו המאמרים ראויים לעשות ולא לשכוח אותם.

²⁴ זרע מנהיגים העורים מדקדקים בדבר היתוש וכולעים את הגמל.
²⁵ ואי לכם הפרושים והחכמים שתקנחו הכוסות והקערות מבחוץ ותוכם מלא נבלה וטומאה.

²⁶ רחוף נקה תחלה מה שבתוכו להיות טהור אשר מבחוץ.

²⁷ ואי לכם החכמים והפרושים החנפים הדומים לקברים המלובנים שידמו מבחוץ יבין לבני אדם ובתוכן מלאות עצמות מתים ומטונפים.

²⁸ כן תראו אתם מבחוץ צדיקים לבני אדם ובקרבכם מלאות חנפות ורשעות.

²⁹ ואי להם החנפים והפרושים והחכמים שתבנו קברי הנביאים ותכבדו צאני הצדיקים.

³⁰ ותאמרו אם היינו בימי אבותינו לא היינו מניחים בימי הנביאים.

³¹ בזאת אתם מעידים על עצמכם שבנים אתם לאשר הרגו הנביאים ואתם נוהגים כמעשה אבותיכם.

³² נחשים זרע צפעונים איך תנוסו מדין גיהנם אם לא תשובו בתשובה.

פרק צ"ט

³⁴ בעת ההיא אמר יש"ו לחבורות היהודים לזאת הנני שולח לכם נביאים וחכמים וסופרים. ומהם תהרגו ומהם תכאיבו בבתי כנסיותכם ותרדפוני מעיר אל עיר.

B ביושב [בו וכיושב] G וביוצא עליו + [בו] A אלים [אלקים] A נשבע [ישבע] 23:22
23:23 The Brit. Lib. ms and ms C break off at this point. Ms D becomes our basic text from here to the end. + [ראויים] omit G [והאמת] G וענבים, ABEF ועזבים [ענבים] ABEF הנענע [הנמנע] end. B את [אותם] A להעשות [לעשות] EF
23:24 2 I A [והקערות מבחוץ] G תקנחו, A שתקנחו [שתקנחו] B
23:25 B שבחוץ [מבחוץ] EF החנף מנה, B החנף, A החנף נקה [רחוף נקה] 23:26
23:27 ABF ובתוכם [ובתוכן] EG האדם [אדם] ABEF יפים [יבין] 23:28
A מלאים [מלאות] B בקרבכם [ובקרבכם] F האדם [אדם] 23:29
[צאני] A וציוני הצדיקים תכבדו [ותכבדו צאני הצדיקים] omit G [והחכמים] ABEFG לכם [להם] 23:30
ABEF ציוני
23:31 A להמית [בימי] 23:32
[תהרגו] B מהם [ומהם] G חנפים + BF סופרים [וסופרים] F חכמים [וחכמים] EF אני [הנני] 23:34
A ותרדפו [ותרדפוני] A ותתלו +

²² He who swears by the throne of God swears by it and by the one who sits upon it.

²³ Woe to them, the sages and Pharisees, who tithe (mint,) dill, and pomegranate, but who commit robbery (and leave undone) that which is weightier, that is, the judgments of the Torah which are: kindness, truth and faithfulness. These are commands worthy of doing; one should not forget them.

²⁴ Offspring of blind leaders, who are strict in the matter of the gnat and swallow the camel.

²⁵ Woe to you Pharisees and sages because you cleanse cups and platters on the outside but inside them is full of wickedness and uncleanness.

²⁶ (Hypocrite), cleanse first that which is inside in order that that which is outside might be pure.

²⁷ Woe to you sages and Pharisees, hypocrites, who are like whitened sepulchers which appear on the outside to be (beautiful) to men, but on the inside are full of the bones of the dead and the filthy.

²⁸ Thus you appear on the outside to be righteous to men, but within you are full of hypocrisy and wickedness.

²⁹ Woe (to you), hypocrites, Pharisees, and sages because you build the tombs of the prophets and glorify the (monuments) of the righteous.

³⁰ You say: If we had been in the days of our fathers we would not have permitted [them] (to put) the prophets (to death).

³¹ In this you bear witness against yourselves that you are sons of those who killed the prophets.

³² You behave according to the deeds of your fathers.

³³ Serpents, seed of vipers, how will you escape the judgment of Gehenna if you do not turn in repentance?

³⁴ At that time Jesus said to the crowds of Jews: Therefore, behold I am sending to you prophets, sages, and scribes. Some of them you will kill, some of them you will afflict in your synagogues and you will pursue (them) from city to city,

- ¹⁰ ואז ירגזו רבים ויכגדו הם בהם ויתקצפו ביניהם.
¹¹ ויקומו נביאי השקר ויטעו את הרבים.
¹² וכאשר תרבה הרשעות תפוג אהבת רבים.
¹³ ואשר יחכה עד התכלית יושע.
¹⁴ ותדרש בשורה לעז או' נגילי זאת בכל הארץ לעדות עלי על כל הגוים ואז תבא התכלית.
¹⁵ זה אנטיק'ריסטוס וזה שקוץ שומם האמור על פי דניאל עומד במקום קדוש והקורא יבין.
¹⁶ אז אשר בידא ינוסו להרים.
¹⁷ ואשר על הבית לא ירד לקרות שום דבר מביתו.
¹⁸ ואשר בשדה לא ישוב לקחת כתנתו.
¹⁹ והי להרות ולמניקות בימים ההם.
²⁰ התפללו לאל שלא תהיה מנוסתכם בסתו ובשבת.
²¹ שאז תהיה צרה גדולה אשר לא נהיתה מבראת העולם עד עתה וכמה לא תהיה.
²² ולולי היות הימים ההם מעטים לא יושיע כל בשר רק בעבור הנבחרים ימעטו הימים ההם.
²³ ובאותו הזמן אם יאמר איש לכם הנה המשיח או לשם לא תאמינו.
²⁴ שיקומו משיחי שקרים ונבאי השקר ויתנו אותות ומופתים גדולים בענין שאם יוכל להיות יבאו בטעות את הנבחרים.
²⁵ ואם יאמרו לכם הנה במדבר אל תצאו והנו בחדרים אל תאמינו.
²⁶ ההנני אומרו לכם קודם היותו.

פרק ק"א

²⁷ עוד אמר להם יש'ו לתלמידיו כמו שהברק יוצא במזרח ונראה במערב כן תהיה ביאתו שלבן האדם.

^{24:10} F ויתקצפו ויתקצפו | BF באים | EF ירגזו | ירגזו

^{24:11} G שקר | השקר

^{24:12} | A omit | על | ABEFG אפסי + | ככל | EF אונגילי, A אונגילי | B בלעז | לעז | G

^{24:13} G בא | תבא | העם

^{24:14} דניאל הנביא, AG הנביא + | על פי דניאל | A אנטיקריסטוס | EF והוא, A, זהו | EF

^{24:15} AEF ביהודה | בידה | G ואז | און

^{24:16} G, omit EF לקח, AB לקחת | לקרות

^{24:17} EF הוא | והי

^{24:18} A ושב | ובשבת | BEFH ביום השבת | בסתו ובשבת | A בסתו | G omit | לאל

^{24:19} F שלא | אשר לא

^{24:20} ABEFG יושע | יושיע | EF | A ולילא | ולולי

^{24:21} G omit | אן לשם | ABEF לכאן + | המשיח

^{24:22} F מות | את | A יביאו | יבאו | G רבים | שקרים

^{24:23} A הנו | והנו | EF תשאלו | תצאו | A ואז אם | ואם

^{24:24} A omit | והיותו | | Vs 25 comes after vs 26 in Shem-Tob.

^{24:25} AEF של בן | שלבן | BG ממזרח | במזרח | A omit | להם

- ¹⁰ Then many will be perturbed, deal treacherously with each other, and be enraged among themselves.
¹¹ False prophets will arise and lead many astray.
¹² When wickedness multiplies, the love of many will grow faint.
¹³ Whoever waits until the end will be saved.
¹⁴ And this gospel, that is, evungili, will be preached in all the earth for a witness concerning me to all the nations and then the end will come.
¹⁵ This is the Anti-Christ and this is the abomination which desolates which was spoken of by Daniel [as] standing in the holy place. Let the one who reads understand.
¹⁶ Then those who are in Juda, let them flee to the mountains.
¹⁷ He who is upon the house, let him not come down (to take) anything out of his house.
¹⁸ He who is in the field, let him not turn back to take his garment.
¹⁹ Woe to those who are pregnant and to those who nurse children in those days.
²⁰ Pray to God that your flight will not be (on the Sabbath day).
²¹ Because then there will be great distress which has not been from the creation of the world unto now and as will not be.
²² Except those days were few, no flesh would be saved; but for the sake of the chosen those days will be few.
²³ At that time, if one should say to you: Behold the Messiah is (here) or there do not believe it.
²⁴ Because false messiahs and false prophets will arise and they will give signs and great wonders so that if it can be they will come to lead the chosen astray.
²⁵ (Then) if they should say to you: Behold he is in the wilderness, do not go out, and: Behold he is in the chambers, do not believe it.
²⁶ Behold I tell you before it happens.
²⁷ Again Jesus said to his disciples: As the lightning comes from the east and is seen in the west, so will be the coming of the Son of Man.

²⁸ באיזה מקום שיהיה הגויה שם יתחברו הנשרים.
²⁹ ובאותה שעה אחרי הימים ההם יחשך השמש והירח לא יגיה אורו והכוכבים יפלו מהשמים וחיל השמים יתנווד.
³⁰ ואז יראה האות שלבן האדם בשמים ויבכו כל משפחות האדמה ויראו את בן האדם בעבי השמים בחיל רב ובצורה נוראה.
³¹ וישלח מלאכיו בשופר ובקול גדול לאסוף את נבחריו מארבע רוחות השמים מקצה השמים עד קצותם.
³² מעץ התאנה תלמדו המשל כאשר תראו ענפיה ועלים צומחים תדעו כי
³³ קרוב הוא לשערים.
³⁴ אמן אני אומר לכם שלא יעבור זה הדור עד שכל אלו הדברים יהיו עשויים.
³⁵ והשמים והארץ יעברו.
³⁶ ומהיום ההוא ומהעת ההיא אין מי שידע ולא מלאכי השמים אלא האב בלבד.

פרק ק"ב

³⁷ עוד אמר יש"ו לתלמידיו כאשר בימי נח כן תהיה כימינו שלבן האדם.
³⁸ כאשר היו קודם המבול אוכלים ושותים ופריים ורבים עד יום שבא נח בתיבה.
³⁹ ולא ידעו עד שבא המבול עליהם וישחיתם כן תהיה ביאתו של בן האדם.
⁴⁰ אז אם יהיו שנים חורשים בשדה אחד האחד צדיק והאחד רשע האחד ילכד והאחד יעזב.
⁴¹ שנים נשים טוחנות בטחון אחת האחת תלכד והאחת תעזב. וזה יהיה שהמלאכים בתכלית העולם יסירו המכשולים מהעולם ויפרידו הטובים מהרעים.

^{24:28} A שתהיה | שיהיה

^{24:29} EF מן השמים | מהשמים ABEFG צרת + | אחרי

^{24:30} A של בן | שלבן

^{24:31} EF ועד | עד | AEF | השמים | omit E | ובקול

^{24:32} All miss jump from קרוב vs 32 to קרוב vs 33 (hap.).

^{24:33} See note on vs 32.

^{24:34} H | הדברים האלו | אלו הדברים | omit B | אלו

^{24:37} ABEF ביאתו | אבימינו

^{24:38} A פריים | ופריים

^{24:39} EF מבול | המבול

^{24:40} EF והב' B, והאחת | והתחד | B האחת | האחד

^{24:41} A מן העולם | מהעולם | G אחד | אחת | EF וב' AB, ושנים | שנים

²⁸ Wherever the body is, there will be gathered the vultures.
²⁹ At that time, after (the tribulation of) those days, the sun will grow dark, the moon will not give forth its light, the stars will fall from heaven, and the host of heaven will be shaken.
³⁰ Then will appear the sign of the Son of Man in heaven and all the families of the earth will weep and will see the Son of Man on the clouds of heaven with a great host and with dreadful appearance.
³¹ He will send his angels with a trumpet and with a great shout to gather his chosen from the four winds of heaven, from one end of heaven unto the other.
³² From the fig tree learn the parable; when you see its branches and leaves sprouting know that he is near
³³ to the gates.
³⁴ Truly I say to you: this generation will not pass away until all these things shall be done.
³⁵ Heaven and earth will pass away.
³⁶ But of that day or that time there is none who knows, not even the angels of heaven, but the Father only.
³⁷ Again Jesus said to his disciples: As in the days of Noah so will it be in the days of the Son of Man.
³⁸ Just as before the flood, they were eating, drinking, being fruitful, and multiplying until the day when Noah entered the ark.
³⁹ They did not know until the flood came upon them and destroyed them; so will be the coming of the Son of Man.
⁴⁰ Then if there shall be two ploughing in a field, one righteous and the other evil, the one will be taken and the other left.
⁴¹ Two women will be grinding at a mill; one will be taken and the other left. This is because the angels at the end of the world will remove the stumbling blocks from the world and will separate the good from the evil.

פרק ק"ג

⁴² אז אמר יש"ו לתלמידיו לזאת שמרו עמי שלא תדעו אזו שעה אדוניכם בא.

⁴³ זאת תדעו אם היה יודע איזו שעה הגנב בא ישמור ולא יעזוב לחבור ביתו.

⁴⁴ כן אתם תהיו נכונים שלא תדעו איזו שעה בן אדם עתיד לבא. ⁴⁵ מה אתם חושבים מהעבד הנאמן והחכם ששם אותו אדוניו על טפיו לתת אכלם בעתו?

⁴⁶ אשרי העבד ההוא שתצווהו אדוניו בבואו עושה כן.

⁴⁷ אמן אני אומר לכם שעל טפיו ישימהו.

⁴⁸ ואם יהיה העבד ההוא רע ויאמר בלבו אדוני מתמהמה ובא

⁴⁹ ויתחיל להכות עבדו אדוניו ויאכל וישתה עם הזוללים

⁵⁰ ובא אדוניו ביום אשר לא יחכה ובעת אשר לא ידע.

⁵¹ ויפרידהו וישים חלקו עם החנפים שם יהיה בכי וחרוק שיניים.

פרק ק"ד

¹ עוד אמר יש"ו לתלמידיו מלכות שמים דומה לעשר בתולות שלקחו נרותיהן ויצאו לקראת חתן וכלה.

² חמש מהן היו עצלות כסילות וחמש מהן זרירות וחכמות.

³ החמש כסילות הוציאו נרותיהן ולא הוציאו שמן עמהן.

⁴ והחכמות הוציאו שמן בכליהן עם נרותיהן.

⁵ ויתמהמה החתן והנה כלן נתמהמהו ונשנה.

⁶ ויהי בחצי הלילה והנה קול נשמע הנה החתן בא באו לקראתו.

⁷ אז באו הבתולות כולנה והטיבו נרותיהן.

⁸ ותאמרנה הבתולות הכסילות לחכמות תנו לנו משמנכם

שנרותינו נדעכו.

24:42 G | 2 אדוניכם בא | G שמעו | שמרו 24:43

ABEFG לחתור | לחבור A | יבא A | אדון הבית + | ידע 24:44

BG בא | עתיד לבא | FG האדם | אדם EF | היו | תהיו 24:45

A להם + | לתת | omit G | והחכם 24:46

ABEF שימצאהו | שתצווהו 24:47

ABEFG טובו | טפיו 24:48

B לבוא, AEF לכא | ובא A | העבד | העבד 24:49

A יבא | ובא 24:50

A ויפרידהו | ויפרידהו 24:51

omit AG | חמש | וחמש 25:2

omit EF | עמהם | A הוציא | הוציאו | G העצלות, A הכסילות | כסילות 25:3

G ונשנה, EF ותשנה, B וישנו | ונשנה | A נתמהמו | נתמהמהו 25:5

A וקול | והנה קול 25:6

ABEFG | הבתולות 25:7

⁴² Then Jesus said to his disciples: Therefore watch with me because you do not know at what hour your lord is coming.

⁴³ This you know, if one knew at what hour the thief was coming, he would watch and not allow him (to dig) into his house.

⁴⁴ So you should be prepared, because you do not know at what hour the Son of Man is going to come.

⁴⁵ What do you think of the faithful and wise servant whose lord places him over his children to give (them) food in its time?

⁴⁶ Blessed is that servant whose lord (finds) him doing thus when he comes.

⁴⁷ Truly I say to you that he will place him over his children.

⁴⁸ But if that servant should be evil and should say in his heart: My lord is late (in) coming,

⁴⁹ and should begin to beat the servant of his lord and should eat and drink with gluttons,

⁵⁰ his lord will come in a day for which he does not wait and at a time which he does not know.

⁵¹ He will divide him and place his portion with the hypocrites; there will be weeping and gnashing of teeth.

Chapter 25

¹ Again Jesus said to his disciples: The kingdom of heaven is like ten virgins who took their lamps and went forth to meet a bridegroom and a bride.

² Five of them were lazy fools and five of them were alert and wise.

³ The five foolish brought their lamps, but they brought no oil with them.

⁴ The wise brought oil in their vessels with their lamps.

⁵ The bridegroom was late and behold all of them lingered and (slept).

⁶ It came to pass at midnight that behold a voice was heard: Behold the bridegroom is coming; come to meet him.

⁷ Then all (those) virgins came and trimmed their lamps.

⁸ The foolish virgins said to the wise: Give us some of your oil because our lamps have gone out.

ותעננה החכמות לאמר לכו נא אל המוכרים וקנו לכן כי אין די בשמן שלנו ולכן. נירא שיחסר לנו.
 ויהי כאשר הלכו לקנות בא החתן והמוכנות באו עמו לחופה ונסגר השער.
 ויאח"כ באו הכסילות ותקראנה לשער לאמר אדוננו פתח לנו.
 ויען להן באמת אני אומר לכם איני יודע מי אתן.
 ועל כן השמרו לכם שלא תדעו היום והשעה שיבא החתן.

פרק ק"ה

יעד אמר יש"י לתלמידיו דמיון אחר מלכות שמים דומה לאדם הולך בדרך רחוקה ויקרא את עבדיו ויפזר להם ממון.
 לאחד נתן חמשה זהובים לשני נתן שנים וזהובים ולשלישי אחד איש כראוי לו נתן להם. וילך לדרכו.
 וילך המקבל החמשה זהובים והרויח חמשה אחרים.
 וכמו כן המקבל שנים הלך קנה ומכר והרויח חמשה אחרים.
 והמקבל האחד הלך וחפר בארץ ויטמון את ממון אדוניו.
 ואחר ימים רבים בא אדון העבדים ההם ויבקש מהם חשבון הממון.
 ויגש המקבל החמשה זהובים אמר לו אדוני חמשה זהובים נתת לי והא לך חמשה אחרים אשר רוחתי.
 ויאמר לו אדוניו אמנם עבד טוב ונאמן אתה. ויען היית נאמן במעט אשימך על הרבה בא בשמחת אדוניך.
 וגם המקבל שנים הזהובים נגש ויאמר אדוני שנים זהובים נתת לי והנה שנים אחרים אשר הרוחתי.
 ויאמר לו אדוניו אמנם עבד טוב ונאמן אתה. וכי היית נאמן במעט אשימך על הרבה בא בשמחת אדוניך.

A ולכן + ולנו | EF נראה נירא | BEFG לכם [לכן] | A לכו + [שלנו] 25:9

G לכן [לכם] | EF להם [להן] 25:12

A שהחתן עתיד לב [שיבא החתן] 25:13

ABEFG(?) ויפקד [ויפזר] | A א' [אחר] | A היא + [דומה] 25:14

EF לא [לו] | omit ABEFG [נתן] | ABEF ולשני [לשני] 25:15

A וירוח [והרויח] | omit F [זהובים] 25:16

חמשה, A שנים [חמשה] | A שהרויח [והרויח] | BEFG קונה ומוכר, A קונה ומוכר עד [קנה ומכר] 25:17

F יותר [חמשה אחרים] | E [supralinear correction] 25:18

G אלו העבדים [העבדים ההם] | F האדון [אדון] . . . | omit F [רבים] | A ואחרי [ואחר] 25:19

G נתתו [נתת] | A מתמשה [חמשה] | ABEFG ויאמר [אמר] | omit G [זהובים] | G מקבל [המקבל] 25:20

A הרוחתי [רוחתי] | A עשרה + [לך] 25:21

G במועט [במעט] 25:22

ABEFG השנים [שנים] | G ויען מקבל ה"ב ויאמר [וגם] . . . | ויאמר 25:23

זהו, A [זהובים] | omit A, B 25:24

Vs 23] omit F [see note on vs 22]. 25:25

- ⁹ The wise answered saying: Go now to those who sell and buy for yourselves because there is not enough oil for us and you. We fear that it will be lacking for us.
- ¹⁰ It came to pass when they went to buy, the bridegroom came; those who were ready went with him into the marriage ceremony and the gate was closed.
- ¹¹ Afterwards, the foolish came and called at the gate saying: Our lord, open for us.
- ¹² He answered them: Truly I say to you, I do not know who you are.
- ¹³ Be careful, therefore, because you do not know the day nor the hour when the bridegroom will come.
- ¹⁴ Again Jesus told his disciples another example: The kingdom of heaven is like a man going on a far journey; he called his servants and dispersed to them his money.
- ¹⁵ To one he gave five coins of gold, to the second he gave two coins of gold and to the third one, to each according to what was suitable for him he gave. Then he went on his journey.
- ¹⁶ The one who received five coins of gold went and gained five others.
- ¹⁷ Likewise the one who received two went, bought, sold, and gained five others.
- ¹⁸ But he who received the one went, dug in the earth, and hid the money of his lord.
- ¹⁹ After many days the lord of those servants came and sought from them an accounting of the money.
- ²⁰ The one who received five coins of gold came near (and) said to him: My lord, you gave me five coins of gold and behold for you are five others which I have gained.
- ²¹ His lord said to him: Truly you are a good and faithful servant. Because you have been faithful in a little, I will appoint you over much; enter into the joy of your lord.
- ²² Also the one who received two coins of gold drew near and said: My lord, you gave me two coins of gold; here are two others which I have gained.
- ²³ His lord said to him: Truly you are a good and faithful servant. Because you have been faithful in a little, I will appoint you over much; enter into the joy of your lord.

²⁴ויגש המקבל האחד ויאמר אדוני ידעתי שעו וקשה אתה ותקצור
אשר לא זרעת ותאסוף אשר לא פזרת.

²⁵ומיראתך הלכתי וטמנתי הזהוב שלך והא לך שלך.

²⁶ויען אדוניו ויאמר עבד רע ועצל אחרי שידעת שקוצר אני אשר
לא זרעתי ואוסף אשר לא פזרתי

²⁷לזאת היית חייב לתת נכסי לשולחני ובכואי הייתי מקבל את
שלי עם ריוח.

²⁸לזאת קחו ממנו הזהב וחנותו לאשר רוח החמשה והובים.

²⁹ולאשר יש לו תנתן לו ולאשר אין לו הראוי לו ילקח ממנו.

³⁰והעבד העצל השליכהו במחשכי תחתיות ושם יהיה לו בכי
וחרוק שנים.

פרק ק"ו

³¹עוד אמר יש"ו לתלמידיו ובכוא בן האדם במראהו עם מלאכי
אז ישב על כסא כבוד.

³²ויאספו לפניו כל הגוים ויפריד ביניהם כאשר יפריד הרועה
בין הכשבים ובין העזים.

³³ויציג את הכשבים לימינו והעזים לשמאלו.

³⁴אז ידבר לאשר לימינו בואו ברוכים אבי וירשו לכם
ממלכות השמים המוכן לכם מבריאית העולם עד עתה.

³⁵כי רעבתי ונתתם לי לאכול צמאתי ונתתם לי לשותות אורח
הייתי ותאספוני

³⁶ערום ותלבישוני חולה ותבקרוני בבית הסוהר הייתי
ותבואו אלי.

³⁷אז יענו הצדיקים אדוננו מתו ראינוך רעב והשבענוך צמנו
והשקתוך

^{25:24} omit G | ויאמר

^{25:25} A בארץ + [ישלך]

^{25:26} EG לו [לא] + ABEF | ויאמר

^{25:27} G שירות בהם + [לשולחני]

^{25:28} A חמשה [החמשה] | ABEFG ותגורו [וחנותו] | AEF הזהוב [הזהב]

^{25:29} G תלקח [לו ילקח] | ABEF ינתן [תנתן]

^{25:30} omit A | EF ששם [ושם] | ABEFG השליכהו [השליכהו]

^{25:31} B בכא [ובכוא]

^{25:32} BEF הכשבים [הכשבים]

^{25:33} BEF הכשבים [הכשבים] | G (?) וישג, EF ויפריד [ויציג]

^{25:34} ABEF שמים [השמים] | G ממלכות [ממלכות] + G שבשמים + [אבי] | B של [ברוכי] | B אשר [לאשר]

^{25:35} G עולם [העולם]

^{25:36} G צמאתי [צמאתי] | G ותאספוני רעב [ותאספוני] | B רעבתי [רעבתי]

^{25:37} A ותבקרוני [ותבואו אלי] | G הייתי + [חולה]

^{25:37} [והשקתוך] | ABEF צמא [צמנו] | G והשבענוך [והשבענוך] | G ויאמרו + [וענו] | ABEFG והשקתוך

²⁴ Then he who received the one drew near and said:

My lord, I know that you are firm and hard and that you reap what you did not sow and gather what you did not scatter.

²⁵ So in fear of you I went and hid your coin of gold and behold you have what is yours.

²⁶ His lord answered and said: Wicked and lazy servant, since you know that I reap what I did not sow and gather what I did not scatter,

²⁷ therefore, you should have given my wealth to my money-changers so that at my coming I would have received what is mine with profit.

²⁸ Therefore, take from him the coin of gold and (give it) to the one who gained five coins of gold.

²⁹ To the one who has it will be given, but to the one who does not have that which was intended for him will be taken from him.

³⁰ As for the lazy servant, cast him into the darkness of the lowest places, there shall be for him weeping and gnashing of teeth.

³¹ Again Jesus said to his disciples: When the Son of Man comes in his revelation with his angels, then he will sit upon the throne of his glory.

³² All the nations will be gathered before him, and he will separate them as the shepherd separates the sheep and the goats.

³³ He will place the sheep on his right and the goats on his left.

³⁴ Then he will say to those on his right: enter blessed (of) my father and inherit for yourselves the kingdom of heaven prepared for you from the creation of the world until now.

³⁵ Because I was hungry and you gave me to eat, I was thirsty and you gave me to drink, I was a wayfarer and you took me in,

³⁶ naked and you clothed me, sick and you visited me, I was in prison and you came to me.

³⁷ Then the righteous will answer: O our Lord, when did we see you hungry and satisfied you, (thirsty) and gave you to drink,

³⁸ערום וכסיתוך

³⁹חולה ובקרנוך בבית הסהר ובאנו אליך.

⁴⁰וייען המלך ויאמר להם אמן אני אומר לכם שבכל הפעמים אשר עשיתם לאחד עני מאחד אלו הקטנים כאלו עשיתם לי.

⁴¹וגם ידבר לאשר לשמאלו סורו ממני ארורים ובאו באש עולמית במקום מוכן לכם עם השטן ומלאכיו

⁴²שרעבתי ולא נתתם לי לאכול צמאתי ולא השקיתם לי

⁴³הייתי אורח ולא אספתם אותי ערום ולא כסיתם אותי חולה ובבית ולא בקרתם אותי.

⁴⁴אז יענו גם הם ויאמרו אליו מתי ראינוך אדוננו רעב וצמא או אורח וערום וחולה או בבית הסוהר ולא היינו עמך משרתים אותך.

⁴⁵וייענה אליהם ויאמר אני אומר לכם שכל הפעמים אשר לא עשיתם זאת לעני אחד מאלו הקטנים כאלו לא עשיתם אלי.

⁴⁶ויילכו אלה לדראון עולם והצדיקים לחיי עולם.

פרק ק"ז

¹ויהי כאשר כלה יש"ו לדבר כל הדברים האלה אמר לתלמידיו

²הלא תדעו שאחר שני ימים יהיה הפסח וכן האדם ימסר ביד היהודים לצליבה.

³אז נאספו סגני הכהנים וגדולי העם בחצר נגיד הכהנים ושמו קאיפאש.

⁴ויועצו יחדיו לתפוש את יש"ו בערמה ולהורגו.

⁵ויאמרו לא יהיה בחג פן שאון יהיה בעם.

⁶ויהי כאשר היה יש"ו בכפר חנניה בבית סימון המצורע

^{25:38} Vs 38] omit FG | E וכסיתוך AB, וכסיתוך |

^{25:39} Vs 39] omit FG

^{25:40} G אחד מכל אלו כאלו [מאחד . . . כאלו] BEF מאחי [מאחד] EF שכל [שבכל]

^{25:41} G המוכן [מוכן] | G (?) מרעם + [ממני] EF ואשר [וגם]

^{25:42} G אותי וכי [לי] | G שבעתם אותי [נתתם לי לאכול] G שרעב היתי [שרעבתי]

^{25:43} Vs 43] omit G [see vs 42] | B וכבית | ABEF הסוהר + [וכבית] |

^{25:44} B ובבית [או בבית] | ABEF או חולה [וחולה] | B אדונינו [אדוננו] | A 3 1 2 [מתי ראינוך אדוננו]

^{25:45} omit EF

^{25:46} 2 1 A [לעני אחד]

^{25:47} F עהב, A ולנצח נצחים + [עולם]

^{26:1} H את + [לדבר]

^{26:2} B ביכי [ביד] | AH אדם [האדם] | G יבא [יהיה]

^{26:3} A קאיפאש [קאיפאש] | G גדולי העם [הכהנים] | G . . . העם

^{26:4} BEF ולהרגו [ולהורגו] | G לתפוש [לתפוש] | G לב + [ויועצו]

^{26:5} A ביום החג [בחג]

^{26:6} ABEF שימון [סימון] | A חנניא [חנניה]

³⁸ naked and clothed you,

³⁹ sick and visited you, in prison and came to you?

⁴⁰ The king will answer and say to them: Truly I say to you that every time you did it to one of the needy of these (my brothers), even the little ones like these, you did it to me.

⁴¹ Also he will say to those on his left: Depart from me you cursed and go into the eternal fire, to the place prepared for you, with Satan and his angels,

⁴² because I was hungry and you did not give me to eat, I was thirsty and you did not give me to drink,

⁴³ I was a wayfarer and you did not take me in, naked and you did not clothe me, sick and in (prison) and you did not visit me.

⁴⁴ Then they also will answer and say to him: When did we see you, O our Lord, hungry, thirsty, or a wayfarer, naked, sick, or in prison and were not with you serving you?

⁴⁵ He will answer them and say: I say to you that whenever you did not do this to one of these needy, even the little ones like these, you did not do it to me.

⁴⁶ Then these will go into eternal abhorrence but the righteous into eternal life.

Chapter 26

¹ It came to pass when Jesus finished speaking all these things, he said to his disciples:

² Do you not know that after two days will be the Passover and the Son of Man will be delivered into the hand of the Jews for the gallows.

³ Then the rulers of the priests and the great ones of the people were gathered together in the court of the chief priest whose name was Caiaphas.

⁴ They took counsel together to seize Jesus by craftiness and to kill him.

⁵ But they said it should not be at the feast lest there be a tumult among the people.

⁶ It came to pass when Jesus was in Cephar-hananyah in the house of Simon the leper,

⁷נגשה אליו אשה אחת בפך משיחה יקרה ותיצק אותו על ראשו והוא מסכה לשלחן.

⁸וירע להם מאד מדוע האכדון הזה

⁹יוכל למוכרה במחיר רב ולתת לעניים.

¹⁰ויש"י היודע כל דבר לאיזה ענין נעשה אמר להם אתם מאשימים את האשה הזאת. באמת מעשה טוב ונפלא עשתה עמדי.

¹¹כי העניים יחיו עמכם תמיד ואני לא אהיה עמכם תמיד.

¹²ושמה זאת בגופי רומז לקבורתי.

¹³אמן אני אומר לכם בכל מקום אשר תקרא בשורה זו לעז אוונגיל בכל העולם יאמר אשר עשה זאת בזכרי.

פרק ק"ח

¹⁴אז הלך אחד מהשנים עשר ששמו יודא אשכריוטו לגדולי הכהנים.

¹⁵ויאמר מה תתנו לי ואני אמסור יש"י לכם. ויפסקו אתו שלשים כסף.

¹⁶ומכאן ואילך בקש ענין למסור אותו.

¹⁷וביום הראשון של חג המצות קרבו התלמידים ליש"ו לאמר אנה נכין לך אכילת הפסח.

¹⁸ויאמר להם לכו אל העיר לאיזה איש שידבנו לבו לעשות ואמרו לו כה אמר הרב זמני קרוב הוא עמך ויעשה פסח עם תלמידי.

¹⁹ויהי לעת ערב והוא יושב לשלחן עם י"ב תלמידיו.

²⁰כאמר היו אוכלים אמר להם אומר אני לכם שאחד

מכם ימסרני.

²²ויתעצבו מאד ויאמרו לו כל אחד לאמר אדוני האני זה.

EF על השלחן | לשלחן | G מסכב | A מסוכה | מסכה | AG אותה | אותו | F ותצוק | ותיצק

G על אשה שפחה | מדוע האכדון הזה | G עד מאד | מאד

G וליתן | ולתת | omit G | במחיר רב | G שהיה יכול | B היה יכול | יוכל

EF ואמת | ונפלא | A אמר | אמר להם | A ענין כל ועשה | ענין נעשה | EF שאיזה | לאיזה

23 I A | ונפלא עשתה עמדי

ABEFG יהיו | יחיו | EF העדים | העניים

B באפי | בגופי

ABG, omit E | עשה | E אשר עשה | EF מקום | העולם | B בלעז | לעז | AG זאת | זו

A בזכרתי | בזכרי

G אסכראוטה | AEF איסכריוטא | שמו | ששמו | G מ"ב תלמידיו | מהשנים עשר

A בשלשים | שלשים

BF אנא | אנה | ABEF אל ישו | לישו

ABEF אעשה | ויעשה | EF אדוני | הרב | EF אשר ידבנו | איש שידבנו

23 Vs 19 | omit all mss

EF ב" | י"ב

omit EF | אדוני | A האחד מהם | אחד | A לאמר | מאד

⁷ a woman drew near to him with a flask of costly ointment; she poured it upon his head while he was reclining at table.

⁸ But this waste was very displeasing to them.

⁹ It would have been possible to have sold it for a great price and to have given it to the poor.

¹⁰ Jesus who knows everything in regard to any matter done, said to them: Are you making accusation against this woman? Truly she has performed a good and wonderful deed toward me.

¹¹ Because the poor (will be) with you always, but I will not be with you always.

¹² Her placing this on my body refers to my burial.

¹³ Truly I say to you, everywhere this gospel, that is, evengel, is proclaimed in all the world, that which this one has done will be said in reference to my memory.

¹⁴ Then one of the Twelve, whose name was Judas Iscariot, went to the chief priests.

¹⁵ He said: What will you give me that I should deliver Jesus over to you? They settled with him for thirty pieces of silver.

¹⁶ From then on he sought a context for delivering him over.

¹⁷ On the first day of the festival of unleavened bread the disciples came to Jesus saying: Where shall we prepare for you to eat the Passover?

¹⁸ He said to them: Go into the city to a certain man who will be a volunteer for the task and say to him: Thus says the teacher, my time is near; with you (I will observe) the Passover with my disciples.

²⁰ It came to pass at the time of evening, he was sitting at table with his twelve disciples.

²¹ As they were eating he said to them: I say to you that one of you will inform against me.

²² They were very sad and spoke each one to him saying: Lord, is it I?

²³ ויען להם הטובל ידו עמי בקערה הוא ימכרני. וכולם היו אוכלים בקערה אחת. לכן לא הכירוהו שאלו הכירוהו השמידוהו.
²⁴ ויאמר להם יש"ו אמת שבן האדם הולך ככתוב בו אוי לאדם ההוא אשר בשבילו בן אדם ימסר. טוב לו שלא נולד לאיש ההוא.
²⁵ ויען יודא אשר מכרו ויאמר לו רבי האני זה ויאמר אתה דברת.

פרק ק"ט

²⁶ המה אוכלים ויקח יש"ו לחם ויברך ויחלקהו ויתן לתלמידיו ויאמר קחו ואכלו זה הוא גופי.
²⁷ ויקח את הכוס ויתן שבתים לאביו ויתן להם ויאמר שתו מזה כולכם.
²⁸ וזהו דמי מברית חדשה אשר ישפך בעבור הרבים לכפרת עונות.
²⁹ ואומר אני לכם לא אשתה אני מכאן ואילך מפרי הגפן הזאת עד היום ההוא שאשתה אותו חדש עמכם במלכות שמים.
³⁰ וילכו ויצאו להר הזתים.

פרק ק"י

³¹ אז אמר יש"ו לתלמידיו באו כלכם התעצבו עלי הלילה שכן כתיב הך את הרועה ותפוצינה הרועים.
³² ואחרי קומי מהמיתה אגלה לכם בגליל.
³³ ויען פיט"רוש ויאמר לו אם כלם יעצבו עליך אני לא אתעצב לעולם.
³⁴ ויאמר יש"ו אמן אני אומר לך שבזה הלילה קודם קריאת הגבר תכפור בי ג' פעמים.
³⁵ ויאמר לו פיט"רוש אם יתכן לי למות עמך לא אכפור בך. וכזה אמרו לו כל התלמידים.
³⁶ אז בא יש"ו עמהם לכפר גיא שמנים ויאמר שבו נא עד שאלך לשם ואתפלל.

A שאילו [שאלו] AF ימסרני [ימכרני] ^{26:23}

G בשבילו + ימסר EF ימסר בן האדם, A בן האדם ימסר [בן אדם] omit G [בשבילו] ^{26:24}

EF האתה [האני] G ד' or ר' + [מכרו] omit G [אשר מכרו] ^{26:25}

H ויחלק [ויחלקהו ויתן] EF, omit G אותו + [ויברך] H את + [ישו] EF [המה אוכלים] ^{26:26}

H omit [הוא] ABGH זהו [זה]

H העונות [עונות] G זה הוא [זהו] ^{26:28}

A אבי [שמים] EF omit [אני] B [לא אשתה אני] omit G [אני] ^{26:29}

ABEF וישבו [וילכו] ^{26:30}

AEFG הצאן [הרועים] F I 2 3 [כלכם תתעצבו עלי] ABEPFGH אמר להם ישו [אמר ישו לתלמידיו] ^{26:31}

EF בהר הגליל [בגליל] ^{26:32}

A [פלטרו] [פלטרוש] omit G [כלם] ^{26:33}

AEF שבזאת [שבזה] ABEP לו + [ויאמר] ^{26:34}

G כולם [כל התלמידים] A פלטרו [פלטרוש] ^{26:35}

- ²³ He answered them: He who dips his hand with me in the dish will sell me. All of them were eating from one dish. Therefore, they did not recognize him; because if they had recognized him, they would have destroyed him.
- ²⁴ Jesus said to them: Truly the Son of Man goes as it is written concerning him; woe to that man for whose sake the Son of Man is betrayed. Good would it be for that man not to have been born.
- ²⁵ Judas, who sold him, answered and said to him: Rabbi am I this one? He said: You have spoken.
- ²⁶ They were eating and Jesus took bread, blessed, divided it, gave it to his disciples and said: Take and eat; this is my body.
- ²⁷ He took the cup, gave praise to his father, gave it to them, and said: Drink from this, all of you.
- ²⁸ This is my blood of the new covenant which will be poured out for many for the atonement of sins.
- ²⁹ I say to you I will not drink henceforth from the fruit of this vine until that day when I drink it new with you in the kingdom of heaven.
- ³⁰ (They returned) and went out to the Mount of Olives.
- ³¹ Then Jesus said to his disciples: Come, all of you, be grieved because of me tonight because it is written: Smite the shepherd and the (sheep) will be scattered.
- ³² After my resurrection from death, I will be revealed to you in Galilee.
- ³³ Peter answered and said to him: If all of them are grieved because of you, I will never be grieved.
- ³⁴ Jesus said: Truly I say to you, this night before the cock-crow you will deny me three times.
- ³⁵ Peter said to him: If it is arranged for me to die with you, I will not deny you. Likewise all the disciples said to him.
- ³⁶ Then Jesus came with them to the village of Geshemonim and said: Sit now until I go there and pray.

³⁷ ויקח את פיטרוש ואת שני בני זבדאל והתחיל להתעצב ולהיות זעף.

³⁸ אז אמר להם נפשי מתעצבת עד מות סמכוני ושמרו עמי.

³⁹ וילך לאט לאט מעט ויפול על פניו ויתפלל ויאמר אם יוכל להיות הסר נא ממני הכוס הזה. אמנם לא כמו שאני רוצה יהיה אלא כרצונך.

⁴⁰ ויבא אל התלמידים וימצאם ישנים. ויאמר לפיט'רו כך האינך יכול לשמור עמדי שעה אחת.

⁴¹ שמרו והתפללו פן תבאו בנסיון שהאמת שהרוח נכון לילך לו ראו את הבשר חלש וחולה.

⁴² וילך שנית להתפלל לאמור אם לא תוכל להסיר הכוס הזה אלא שאשתהו יהיה עשי כרצונך.

⁴³ וישב אחרי כן וימצאם ישנים שהיו עיניהם כבדים.

⁴⁴ ויעזוב אותם וילך להתפלל פעם שלישית כדברים הראשונים.

פרק קי"א

⁴⁵ אז בא יש"ו לגליל לתלמידיו ויאמר להם שנו ונוחו הנה הקרב העת ובן האדם ימסר ביד החטאים.

⁴⁶ קומו ונלך שהנו קרוב מי שימסרנו.

⁴⁷ עודנו מדבר והנה יודא אסכריוטא אחד מי"ב תלמידיו בא.

ועמו חבורה אחת רבה בחרבות ובשוטים שלוחים מאת גדולי הכהנים ושרי העם.

⁴⁸ ואשר מסרוהו נתן להם אות אשר אשקנו הוא ותפשוהו.

⁴⁹ ומיד נגש אל יש"ו ויאמר לו שלום עליך רבי וישקהו.

⁵⁰ ויאמר אליו יש"ו אהובי מה עשית. ויקרבו וישלחו ידם בו ויתפשוהו.

⁵¹ והנה אחד מאשר היה עם יש"ו נטה ידו וישלף חרבו ויך עבד אחד מעבדי הכהנים ויכרות אזנו.

26:37 זבדיה [זבדאל] A ואשר [ואת שני] A פיטרו [פיטרוש] 26:38 EF שמרוני [סמכוני]

26:39 omit A | F את [על] A | omit G | ילך [וילך] 26:40 omit AB | F שאנין [שאני] A | omit AB | נא

2 | G [שעה אחת] G אינך [האינך] AEF | omit AEF | כן | FG לפיטרוש E, לפיטרוש [לפיטרו] 26:41 A חלוש [חלש] A לבוראו אך [לו ראו את] F תבא [תבאו] G + ב | F [פן] 26:42 ABEFG עשוי [עשי] A | כוס [הכוס] AB | את + [להסיר] 26:43 A שהיו + [כבדים] 26:44 omit G [להם]

26:45 omit E [העם] F | ושרי העם | A בא + [רבה] EF | omit EF | בא 26:46 ABEFG האיש + [אות] F | וטרם מסרהו E, ואשר מסרהו 26:47 A וישליכו [וישלחו] EF | לו [אליו] 26:48 ABG את + [ויכרות] G | את [היה עם] A | היו [היה] 26:49

³⁷ He took Peter and the two sons of Zebedee and began to be sad and troubled.

³⁸ Then he said to them: My soul is grieved unto death; support me and watch with me.

³⁹ He slowly went forward a little, fell on his face, prayed and said: (my father), if it is possible, take this cup from me. Indeed, let it not be as I will, but according to your will.

⁴⁰ He came to the disciples and found them sleeping. He said to Peter: So you are unable to watch with me one hour?

⁴¹ Watch and pray lest you enter into temptation, because truly the spirit is ready to go (to its creator, but) the flesh is weak and sick.

⁴² He went again to pray saying: If you are not able to remove this cup except I should drink it, let it be done according to your will.

⁴³ Afterwards he returned and found them sleeping because their eyes were heavy.

⁴⁴ He left them and went to pray a third time according to the first words.

⁴⁵ Then Jesus came to where the disciples were and said to them: Sleep and be at rest; behold the time has come near when the Son of Man will be delivered into the hand of sinners.

⁴⁶ Arise, let us go, for behold he who will betray him is near.

⁴⁷ While he was speaking, behold Judas Iscariot, one of his twelve disciples, came. With him was a large crowd with swords and whips sent from the chief priests and the princes of the people.

⁴⁸ He who betrayed him had given them a sign: (The man) whom I kiss is the one whom you are to arrest.

⁴⁹ Immediately he drew near to Jesus and said to him: Greetings Rabbi; then he kissed him.

⁵⁰ Jesus said to him: My friend, what have you done? They came, stretched out their hand against him, and arrested him.

⁵¹ Behold, one who was with Jesus stretched out his hand, drew his sword, struck one of the servants of the priests, and cut off his ear.

⁵² ויאמר אליו יש"ו השב חרבך אל נדנה שהשרופים חרב בחרב יפולו.

⁵³ הלא תבין שאוכל לפגוע באויבי ואכן לי עתה יתר מי"ב לגיונות של מלאכים?

⁵⁴ ואיך ימלאון הכתובים? שכן ראוי לעשות.

⁵⁵ אחר אמר יש"ו לחבורה כמו אם היינו גנבים באתם לקחת אותי בחרבות ובשוטים. והלא בכל יום הייתי עמכם במקדש מלמדכם ולא עכבתוני?

⁵⁶ אמנם כל זה נעשה יען ימלאו הכתובים מהנביאים. או כל תלמידיו הניחוהו וברחו.

⁵⁷ והם הוליכו ליש"ו לבית קאיש גדול הכהנים. ואז כל הסופרים והפרושים נקהלו.

⁵⁸ ופיט"רוש היה הולך אחריו מרחוק עד בית גדול הכהנים.

ונכנס לבית וישב לו אצל האומנים עד יראה התכלית.

⁵⁹ וגדולי הכהנים והפרושים היו רוצים עדי שקר נגד יש"ו יען ימיתוהו.

⁶⁰ ולא היו מוצאים ואחד אשר הכינו הרבה עדי שקר נגד יש"ו. לסוף באו שני עדים שקרים.

⁶¹ ויאמר זה אמר יש לי יכולת להשחית מקדש האל ואחר ג' ימים לתקן אותו.

⁶² וגדול הכהנים קם ויאמר לו אינך עונה דבר נגד העדות שאלו מעידים נגדך.

⁶³ ויש"ו לא ענה דבר. וגדול הכהנים אמר לו משביעך אני באל חי שתאמר לנו אם אתה משיח בן האל.

⁶⁴ ויען לו יש"ו אתה אומר ועוד אני אומר לכם עדין תראו בן האל יושב לימין גבורת האל בא בעבי שחקים.

⁶⁵ אז גדול הכהנים קרע בגדיו ואמר זה ברך אלקים. ומה לנו צורך לעדים אחרים? והנה כולכם שמעתם איך ברך האל.

⁶⁶ מה יראה לכם שיתכן לעשות? והם ענו שחייב מיתה.

ABFG שהשלפים [שהשרופים] 26:52

AG ויתר [יתר] 26:53

omit G [בחרבות ובשוטים] 26:55

G להם + [וברחו] ABEFG ימלאון [ימלאו] 26:56

G לשם + [נקהל] 26:57

omit BF [ונכנס] . . . המכלית | A אל [יעד] A ופיטרו [ופיטרוש] 26:58

B למצוא + [ורצים] omit BFG [וגדולי] 26:59

omit G [באו] 26:60

G אשוב יאכנהו [לתקן אותו] ABG ויאמר [ויאמר] 26:61

ABEG, 1 F 21 [משביעך אני] A עונה [ענה] | G 231 [וישו לא ענה] 26:63

G אבו + [לימין] | G לכן [ועוד אני אומר לכם] | omit A [ישו] 26:64

G את האל, BEF, אלקים, A, אלים [האל] | AG אלים [אלקים] 26:65

⁵² Jesus said to him: Return your sword to its sheath, for (those who draw) the sword will fall by the sword.

⁵³ Do you not understand that I can meet my enemies and indeed there will be for me at once more than twelve legions of angels?

⁵⁴ But how will the Scriptures be fulfilled? Because thus it is intended to be done.

⁵⁵ Afterwards Jesus said to the crowd: As if we were thieves have you come to take me with swords and whips? Was I not with you every day in the temple teaching you without you hindering me?

⁵⁶ Surely all this was done because the writings of the Prophets were being fulfilled. Then all his disciples left him and fled.

⁵⁷ They led Jesus to the house of Caiaphas the high priest. Then all the scribes and Pharisees were gathered together.

⁵⁸ Peter was following him at a distance unto the house of the high priest. He entered the house and sat near the craftsmen until he should see the end.

⁵⁹ The chief priests and the Pharisees wished (to find) false witnesses against Jesus in order to put him to death.

⁶⁰ But they did not find even one, though they provided many false witnesses against Jesus. Finally two false witnesses came forward.

⁶¹ (They said): This one said I have the power to destroy the temple of God and after three days to repair it.

⁶² The high priest arose and said to him: Do you not answer anything against the testimony that these are bearing against you?

⁶³ But Jesus answered not a word. The high priest said to him: I adjure you by the living God that you tell us if you are the Messiah, the Son of God.

⁶⁴ Jesus answered him: You say it; but again I say to you, you have yet to see the Son of God sitting at the right of the power of God coming on the clouds of heaven.

⁶⁵ Then the high priest tore his garments and said: This one has cursed God. What need do we have for other witnesses? Behold all of you have heard how he cursed God.

⁶⁶ What do you think can be done? They answered: He is guilty of death.

⁶⁷ ואז רקקו בפניו והלקוהו על שכמו ואחרים טפחו לו בפניו
⁶⁸ אומרים אמור לנו המשיח מי הכך.
⁶⁹ ופיט'רוש היה עומד לפתח החצר ונגשה אליו שפחה אחת
 ואומרת לו והלא אתה עם יש'י הגלילי היית עומד.
⁷⁰ ופיט'רוש כחש לה בפני הכל ואמר לה אשה איני יודע מה את
 אומרת.
⁷¹ וכאשר עבר השער ראה שפחה אחרת ואמרת לעוברים שם
 זה האיש היה עומד עם יש'י בנאצ'רת.
⁷² ופעם אחרת כחש יש'י בשבועה שלא הכירו.
⁷³ ואחר כן לזמן מעט נגשו אל פיט'רוש העומדים בחצר ויאמרו
 לו אתה הוא מחבורת זה הנביא שמדברך נכר שאתה מהם.
⁷⁴ אז התחיל לכפור ולישבע שבשום זמן לא הכירו. ומיד קרא
 התרנגול.
⁷⁵ ופיט'רוש נזכר מאשר אמר לו יש'י שקודם קריאת הגבר יכפור
 בו ג' פעמים. ואז יצא לחוץ ובכה במרירות נפשו.

פרק קי"ב

¹ ויהי בבקר כל גדולי החכמים והקדמונים לקחו עצה נגד יש'י
 שמכל וכל יהרגוהו.
² וקשור הוליכוהו לבית פו'טץ פילא'ט שהיה גזבר.
³ ואז כאשר ראה יודא אסכריוטא שהיה נדון התחיל לשוב
 בתשובה. וחזר השלשים דינרים לגדול הכהנים ולזקני העם.
⁴ אמר אני חטאתי ששפכתי דם נקי. והם אמרו לו מה לנו
 אתה תראה.
⁵ וזרק המעות במקדש והלך לו ולקח חבל אחת ותלה עצמו.
⁶ וגדולי הכהנים כאשר לקחו המעות אמרו לא יתכן שנשים אלו
 המעות במקדש שדמי דם הם שנתנו בעד דמי יש'י.
⁷ ויועצו ויתנו אותם בעד שדה אדם יוצר חרס בעד שיגברו שם
 הגרים.
⁸ ולכן נקרא אותו שדה אהל דם עד היום הזה.

EF והכהו [והלקוהו] 26:67

G הכה אותו [הכך] 26:68

omit G [אחת] | A כפתח [לפתח] | A ופיטרו [ופיטרוש] 26:69

BE בנזארת, A נזארת [בנאצרת] | omit A [עומד] | ABFG לעומדים [לעוברים] | ABFG ראהו [ראה] 26:71

G פיטרו, AG הישו [ישו] 26:72

EF ומדברך, A שמדברך [שמדברך] 26:73

omit A [נפשו] | B במרת [במרירות] | omit B [נזכר] | A ופיטרו [ופיטרוש] 26:75

A הכהנים [החכמים] 27:1

G פוטס, EF פריץ, AB פונץ [פוטץ] | omit EF [לבח] 27:2

G עם [העם] | EF אל גדול [לגדול] 27:3

EF שיגברו, ABG שיקברו [שיגברו] | omit EF [חרס] | F של אדם [אדם] | EF ויתיעצו [ויועצו] 27:7

- ⁶⁷ Then they spit in his face and struck him on the back,
 and others slapped him in the face
⁶⁸ saying: Tell us, Messiah, who struck you.
⁶⁹ Peter was standing at the entrance of the courtyard, and there came near
 to him a maid who said to him: Were you not standing with Jesus the
 Galilean?
⁷⁰ Peter lied to her before all and said to her: Woman I do not know
 what you are saying.
⁷¹ When he passed through the gate another maid saw (him) and said to
 those who were (standing) there: this man was standing with Jesus in
 Nazareth.
⁷² Again he denied Jesus with an oath [saying] that he did not know him.
⁷³ After a little while, those who were standing in the courtyard drew near
 to Peter and said to him: You are from this prophet's group; it is clear
 from your speech you are one of them.
⁷⁴ Then he began to deny and to swear that at no time had he known him.
 Immediately the cock crowed.
⁷⁵ Peter remembered what Jesus had said to him, that before the crowing
 of the cock he would deny him three times. Then he went outside and
 wept with bitterness of soul.

Chapter 27

- ¹ It came to pass in the morning all the chief sages and elders took counsel
 against Jesus that they should surely put him to death.
² They led him bound to the house of Pontius Pilate who was com-
 mander.
³ When Judas Iscariot saw that he had been judged, he began to turn in
 repentance. He returned the thirty dinars to the high priest and to the el-
 ders of the people.
⁴ He said: I have sinned because I have shed innocent blood. But they
 said to him: What is that to us? You see to it.
⁵ He threw the coins in the temple, went and took a rope and hanged
 himself.
⁶ When the chief priests received the coins they said: It is not possible
 for us to place these coins in the temple because they are the fruit of
 blood since they were given for the blood of Jesus.
⁷ So they took counsel and gave them for a field of a certain potter of clay
 that they might (bury) strangers there.
⁸ Therefore that field is called the tent of blood unto this day.

⁹ ואז נשלם מאמר זכריה הנביא ואומר להם אם טוב בעיניכם רבו שכרי ואם חדלו. וישקלו שכרי שלשים כסף. ויאמר ה' אלי השליכו אל היוצר. וזהו מהאדם היוצר חרס כאשר אדוני צוה.
¹⁰ ויש"ו היה עומד לפני פילאט ושאל לו האתה הוא מלך היהודים. ויש"ו אמר אתה אומר.
¹¹ וכאשר יש"ו היה רודף בעד גדולי הכהנים וזקני העם לשום דבר שהיו אומרים עליו לא היה עונה.
¹² ופילאט אמר לו אינך רואה כמה עדיות יש נגדך.
¹³ ויש"ו לא ענה אליו דבר ופילאט היה נפלא מזה מאד.
¹⁴ וביום החג הנכבד של פסח היה מנהגם שגזבר העיר היה לתת לעם אסור אחד מהאסורים אותו אשר ירצו.
¹⁵ וביד פילאט היה חבוש אחד שהיה כמעט שוטה שמו ברבא"ש. ונלקח על רצחה ושם אותו בבור.
¹⁶ וכאשר נאספו אמר להם פילאט איזה מאלו תרצו שאניח ברבא"ש או יש"ו שנקרא משיח.
¹⁷ לפי שפילאט היה יודע שעל שנאת חנם נלקח.
¹⁸ ובעודו יושב בכסא אשתו שלחה לו שליח לאמר אחילה אני ממך שבשום ענין לא תאמר דבר כנגד אותו צדיק שבזאת הלילה סבלתי ענינים רבים במראה בעדו.
¹⁹ וגדולי הכהנים וזקני הדת הקהילו לעם ישאלו את ברבאש ויש"ו ימית.
²⁰ ויען להם פילאט איזה מהם תרצו שנניח. והם אמרו ברבאש.
²¹ ויאמר להם פילאט א"כ מה אעשה מיש"ו הנקרא משיח. וכולם ענו שיתלה.
²² ופילאט אמר להם איזו רעה עשה. והם בחזק היו זועקים יתלוהו יתלוהו יתלוהו.

ABEF לא + ואם | ABEF הבו רבו | A לכם | להם | omit G | ואומר . . . חדלו | omit G | [זכריה 27:9]
 [היוצר | AEF השליכוהו | השליכו | omit G | ה' אלי | EF ל' שקל | שלשים | EF את + | וישקלו |
 BEFG חרס | חרס | ABEF וזהו | וזה | EF אדם היקר אשר יקרתי מהם + |
 G מגדולי חכם הכהנים | בעד . . . העם 27:13
 A אין אתה | אינך 27:13
 G העם + | אשר | ABEF לו + | היה | EF שלהם | של פסח | A חג | החג 27:15
 G ברבאש, EF ברבש, B בארבש, A בארבאש | ברבאש 27:16
 EF ברבש, A בארבאש | ברבאש | A שתניחוני | שאניח | A השנים + | ממלך 27:17
 G פילאט | לפי שפילאט 27:18
 BG הצדיק | צדוק | omit G | דבר | EF דבר | עניו | G אחל, AEF מחלה | אחילה 27:19
 A נקרא יום + | הלילה
 [את . . . ימות | ABEF שישאלו | ישאלו | G את העם ואמר להם | לעם | B העם | הדת 27:20
 EF [ויש"ו ימות | B בארבש, A בארבאש | ברבאש | A את ישו להמית ולא בארבאש
 B בארבש | ברבאש | [omit A (hap) | אזה . . . ברבאש | EF Vs 21] 27:21
 G פילאט | [omit A (hap. see on vs 21) | ויאמר להם פילאט 27:22
 BEF [יתלוהו | A מה | איזו רעה 27:23

- ⁹ Then was fulfilled the word of Zechariah the prophet:
 And I said to them: if it is good in your eyes, multiply my wages, but if (not), forbear. So they weighed for my wages thirty pieces of silver.
 Then the Lord said to me: Cast it unto the potter. This is from the man who forms clay,
¹⁰ as the Lord commanded.
¹¹ Jesus was standing before Pilate who asked him: Are you the king of the Jews? Jesus said: You say it.
¹² When Jesus was harassed by the chief priests and elders of the people in regard to some word which they spoke against him, he did not reply.
¹³ Pilate said to him: Do you not see how much testimony there is against you?
¹⁴ But Jesus did not answer him a word and Pilate was exceedingly amazed by this.
¹⁵ On the day of the honored feast of Passover, it was their custom for the commander of the city to give to the people one of the prisoners whom they wished.
¹⁶ Pilate had a prisoner who was almost crazy: his name was Barabbas. Taken in a case of murder, he had placed him in the dungeon.
¹⁷ When they were gathered together Pilate said to them: Which of these do you wish that I should release, Barabbas or Jesus who is called Messiah?
¹⁸ This was because Pilate knew that due to hatred without cause he had been taken.
¹⁹ While he was sitting upon the throne his wife sent to him a messenger saying: I implore you that in no matter should you speak a word against this righteous man because in this night I have suffered many things in a vision because of him.
²⁰ The chief priests and the elders of the law assembled the people (that) they might ask for Barabbas and that Jesus might die.
²¹ Pilate answered them: Which of them do you wish that we should release? They said Barabbas.
²² Pilate said to them: If so, what shall I do with Jesus who is called Messiah? All of them answered that he should be hung.
²³ Pilate said to them: What evil has he done? Then they vigorously cried out: let them hang him, let them hang him, let them hang him.

MT 27:24-38]

- ²⁴ Pilate, when he saw that he had no power of resistance and was unable to make any peace with them, before a great dispute among the people might arise because of this, took water and washed his hands before the people and said: I am innocent (of the blood). Be careful what you do.
- ²⁵ All the people answered and said: His blood will be upon us and upon our seed.
- ²⁶ Then he released Barabbas (to them), and delivered to them Jesus for beating and affliction that they might hang him.
- ²⁷ Then the horsemen of the court took Jesus under guard and came together before a great company of many people.
- ²⁸ They clothed Jesus with silk garments and covered him with a greenish silk robe.
- ²⁹ They made a crown of thorns and placed it on his head and set a reed in his right hand and were bowing down mocking him [saying]: Peace be upon you, king of the Jews.
- ³⁰ They spit in his face and took the reed and struck his head.
- ³¹ When they had mocked him (much), they stripped the robe from him, dressed him in his own clothes, and gave orders to hang him.
- ³² As they were going out from the city, they met a man whose name was Simon the Canaanite. They compelled him to carry the gallows, that is, "The Cross."
- ³³ They came to a place called Gulgota, that is, Mount Calvary,
- ³⁴ and gave him wine mixed with gall. But when he began to drink it he perceived [what it was] and would not drink it.
- ³⁵ When they placed him on the gallows they divided his garments by lot.
- ³⁷ Afterward, they set for him over his head a writing which said: This is Jesus of Nazareth, the king of Israel.
- ³⁸ Then two thieves were hung with him, one on his right and one on his left.

[MT 27:24-38]

²⁴ ופילאט'וש בראותו שלא היה תקומה ולא יכול להשלים שום דבר עמהם קודם שיקום בעד זה קטטה גדולה בעם לקח מים ורחץ ידיו בפני העם ואמר אני נקי מהם. שמרו לכם מה תעשו.
²⁵ וענו כל העם ואמרו דמו יהיה עלינו ועל זרענו.
²⁶ ואז הניח לה ברבאש ומסר להם יש'י לקוי ומעונה שיתלוהו.

פרק קי"ג

²⁷ אז פרשי החצר לקחו ליש'י במשמר ויקהלו בפני קהל רב מעמים רבים.
²⁸ וילבישוהו ליש'י בגדי משי ויעטפוהו מעיל משי ירוק.
²⁹ ועשו עטרה מקוצים וישימהו על ראשו ושמו לו קנה אחת ביד הימנית וכורעים היו מלעיגים ממנו שלום עליך מלך היהודים.
³⁰ ורוקקים לו בפניו והיו לוקחים הקנה ומכים בראשו.
³¹ וכאשר הלעיגו ממנו הפשיטו ממנו המעיל והלבישוהו מלבוש וצו לתלותו.
³² ועודם יוצאים מהעיר פגעו באיש ששמו שמעון הכנעני. ואנסוהו שיוליך הצליבה ר"ל השתי וערב.
³³ ויבאו למקים נקרא גולגוטא הוא הר קאלווארי
³⁴ ונתנו לו יין מזוג במרה. וכאשר התחיל לשתות הרגישו ולא ירצה לשתות.
³⁵ ואחר כאשר שמוהו בצליבה חלקו בגדו בגורל.
³⁷ ואחר הניחו לו על ראשו מכתב אחד שהיה אומר זה יש'י נאזרת מלך ישראל.
³⁸ אז נתלו עמו שני גנבים האחד לימינו והאחד לשמאלו.

[ולא יכול | omit A | תקומה ולא | G | ובראותו פלאט | ופילאט'וש בראותו | AEF | ופילאט'וש | 27:24
מדם ישו, ABEF, מהם | מהם | EF | ואמר | ואמר | A | מעט | + | לקח | A | כל | שום | EF | ולא היה יכול
EF למדו | שמרו | G |
27:25 BEF זרענו | זרענו | G | כולם | כל | העם | G | והם | ענו | וענו | 27:25
27:26 EF ברבש, A, ברבאש | ברבאש | AEF | להם | לה | 27:26
27:28 omit G | לישו | 27:28
ABEF, בידו | ביד | G | אחד | אחת | G | וישימו, AEF, וישימהו | וישימהו | B | ועשו | ועשו | 27:28
G אומרים | + | ממנו | G | על ידו
A והיו רוקקים | ורוקקים | 27:29
A ויצו | ויצו | ABEF | מלבושיו | מלבוש | A | לו | 27:30
27:31 ABEFG מאד | + | ממנו | 27:31
B והעריב | ועריב | A | שילך | שיוליך | ABEF | פגשו | פגעו | 27:32
EF קלוואריא, A, קאלבארי | קאלבארי | 27:33
ABEF רצה | ירצה | 27:34
ABEFG בגדיו | בגדו | 27:35
27:36 Vs 36] omit all mss
EF מנוראת | נאזרת | A | זהו | זה | EF | 3 4 2 | על ראשו מכתב אחד | 27:37
E ואחד | והאחד | A | והא' | האחד | 27:38]

³⁹ והעוברים היו מלעיגים ממנו ומניעים ראש
⁴⁰ ואומרים ראה אפשר חרכת מקדש האל ובעוד שלשה ימים תושיע
 עצמך ואם אתה בן האל רד מן הצליבה.
⁴¹ וגדולי הכהנים וזקני העם היו מלעיגים ממנו ואומרים
⁴² האחרים הושיע ועצמו לא יוכל להושיע. אם מלך ישראל הוא ירד
 מן העץ ונאמין.
⁴³ כי הוא נשען באל יושיעהו עתה אם ירצה שהוא אמר שהוא בן
 האלקים.
⁴⁴ ואותם הדברים עצמם אמרו לו הגנבים שהיו נתלים עמו.
⁴⁵ ולשעה ששית נעשו חשוכות בכל העולם ועמדו עד שעה תשיעית.
⁴⁶ יש"ו צעק בקול גדול אומר בלשון הקודש אלי אלי למה עזבתני.
⁴⁷ ואחד מהעומדים שם אמר זה קורא לאלה.
⁴⁸ ומיד לקח אספוג ומלאהו חומץ ונתן לו לשתות.
⁴⁹ והאחרים היו אומרים נראה אם יבא אליה ויושיעהו.
⁵⁰ ויש"ו צעק פעם אחרת בקול גדול ושלח נשמתו לאביו.
⁵¹ ומיד נקרע פרכת המקדש לשני קרעים מלמעלה למטה ורעשה
 הארץ ונשתברו האבנים.
⁵² והקברים נפתחו ורבים מישיני אדמת עפר קמו.
⁵³ ויצאו מקבורתם ואחר שחיו באו בעיר הקדש ונגלו לרבים.
⁵⁴ ויש המאה והעומדים עמו לשמור יש"ו ראו הרעשת הארץ
 והדברים שנעשו ויפחדו מאד ואומרים באמת זה היה בן האלוק.
⁵⁵ והיו שם נשים רבות שהיו עומדות מרחוק מאותן אשר שמשו
 ליש"ו מהגליל עד כה.
⁵⁶ ובכללן היתה מאריאה מגדלינה ומרים אם יעקב ויוסף ואם
 בני זבדאל.
⁵⁷ ולעת ערב בא אדם עשיר שהיה מכרנאסיאה. שמו יוסף והיה
 תלמיד מיש"ו.

27:39 A ראשם [ראש]

27:40 [מן הצליבה] | A תבנהו + [ימים] | F אל האל | G אתה חרכת [חרבת] | BEF אשר, A איך [אפשר] 27:40 EFG מהצליבה

27:41 ABG בו + [ונאמין] | G לאתרים רפא והושיע [האחרים הושיע]

27:42 A האלים [האלקים] | ABG [to be read with vs 42; see above] | G כי [כך]

27:43 A ולשעה תשיעי' ישו [ישו]

27:44 EF לאלוק [לאלה]

27:45 EF הספוג [אספוג]

27:46 EF ממעלה [מלמעלה]

27:47 B העפר [עפר]

27:48 EF גלו [ונגלו] | EF זה [שחיו] | E מקבורתם [מקבורתם]

27:49 AB האלה [האלוק] | E ואמר, AG ויאמרו [ואומרים] | G וכל הדברים אשר נעשו [והדברים שנעשו]

27:50 EF פה [כה] | G מאותם [מאותן]

27:51 omit [והיה תלמדו מישו] | EF מכרמאסי', A מכרימיסיאה [מכרנאסיאה] | G omit [שהיה מכרנאסיאה]

- ³⁹ Those who were passing by mocked him and shook (their) heads
- ⁴⁰ saying: See, (how) you would lay waste the temple of God and in yet three days (build it); save yourself; if you are the Son of God come down from the gallows.
- ⁴¹ The chief priests and the elders of the people mocked him saying:
- ⁴² Others he saved; himself he cannot save. If he is the king of Israel let him come down from the tree and we will believe.
- ⁴³ Since he trusted in God, let him save him now if he wishes, because he said he is the Son of God.
- ⁴⁴ The thieves who were hung with him said to him these very same words.
- ⁴⁵ At the sixth hour, darkness came in all the world and it remained until the ninth hour.
- ⁴⁶ Jesus cried in a loud voice saying, in the holy language: My God, My God, why have you forsaken me.
- ⁴⁷ One of those standing there said: This one is calling for Elijah.
- ⁴⁸ Immediately he took spongy-bread, filled it with vinegar and gave it to him to drink.
- ⁴⁹ Others were saying: We will see if Elijah will come and deliver him.
- ⁵⁰ Jesus cried another time in a loud voice and sent his spirit to his father.
- ⁵¹ Immediately the curtain of the temple was torn into two pieces, from the top downwards; the earth shook and the rocks were broken.
- ⁵² The graves were opened and many of those asleep in the dust arose.
- ⁵³ They came out of their graves and after (this) they entered the holy city and were revealed to many.
- ⁵⁴ The captain of the hundred and those standing with him watching Jesus saw the earthquake and the things which were done and were very afraid saying: Truly this was the Son of God.
- ⁵⁵ Many women were standing there at a distance from among those who served Jesus from Galilee unto that time.
- ⁵⁶ Among them were Mary Magdalene, Mary the mother of James and Joseph, and the mother of the sons of Zebedee.
- ⁵⁷ At evening time, a rich man from Karnasiah came. His name was Joseph and he was a disciple of Jesus.

⁵⁸ והלך לפילאט ושאל לו הגוף מיש"ו. ופילאט צוה שיתנוהו לו.
⁵⁹ ויוסף לקחו וכרכו בבגד משי חשב מאד.

⁶⁰ ושם אותו בקברו שהיה נחצב חדש מאבן ושם אבן גדולה על פי הקבר.

⁶² וממחרת הפסח גדולי הכהנים והפרושים באו לפילאט.

⁶³ ואמרו לו אדוננו אנו מזכירים שזה השקרן היה אומר בעודו

בחיים שלקץ שלשה ימים יעמד ויחיה.

⁶⁴ ולכן צוה לשמור קברו עד יום השלישי שבאולי איזה מתלמידיו

יבא ויגנוב אותו. ואחר יאמרו לעם שעמד מהמות. ואם זה יעשו

גדל יהיה עון האחרון מן הראשון.

⁶⁵ ופילאט אמר להם בקשו שומרים שמרו היותר טוב שתוכלו.

⁶⁶ והם שלמו בנין הקבר וחתמוהו והניחו שם שומרים.

פרק קי"ד

¹ וביום הראשון מהשבוע בהשכמה באו מרים מגדלינה ומרים

אחרת לראות הקבר.

² ונרעשה הארץ שמלאך ה' ירד מן השמים לקבר והפך האבן ועמד.

³ ומראהו היה כשמש ובגדיו כשלג.

⁴ ומפחדו נבהלו השומרים ועמדו המתים.

⁵ וענה המלאך ואמר לנשים אל תפחדו שאני יודע שאתן מבקשות

ליש"ו אשר נתלה.

⁶ איננו כאן שכבר חי כמו שאמר. לכן בואו וראו המקום אשר עמד

שם האדון.

⁷ ולכו מיד ואמרו לתלמידיו שכבר עמד שם האדון. והוא יהיה

לפניכם ושם תראוהו כאשר אמר לכם.

פרק קט"ו

⁸ ויצאו הנשים בפחד מהקבר בעבור ראות המלאך ובשמחה רבה

לפי שהאדון עמד חי. וירוצו לאמר לתלמידיו.

omit FG | מישו | A את הגוף | הגוף | B לשאל | ושאל 27:58

omit G | הקבר | B | פני 27:59

omit all mss | Vs 61 | 27:61

ABEF, + ? G | יום הפסח | הפסח 27:62

F | אחרון | האחרון | B ולכה | ולכן 27:64

ABEFG | שמרו | שמרו 27:65

A עליך + | ועמד | AEF מהשמים | מן השמים | EF האל, B השם | ה' 28:2

AE | כמתים | המתים 28:4

G | לאותו הנשים | לנשים 28:5

A דבר | אמר | G כאשר אמר אשר תראוהו | ושם . . . לכם 28:7

G גדולה | רבה 28:8

⁵⁸ He came to Pilate and asked him for the body of Jesus. Pilate commanded that they should give it to him.

⁵⁹ Joseph took it and wrapped it in a very fine silk garment.

⁶⁰ He placed him in his own tomb which had been freshly hewn from stone and placed a large stone over the entrance of the tomb.

⁶² On the morrow of the Passover the chief priests and the Pharisees came to Pilate.

⁶³ They said to him: Sir, we remember that this liar said while still alive that at the end of three days he would arise and come to life.

⁶⁴ Therefore command his tomb to be guarded until the third day, since perhaps one of his disciples might come and steal him. Afterwards they might say to the people that he arose from death. If they should do this, the last perversion will be greater than the first.

⁶⁵ Pilate said to them: Search out guards (and) guard it as well as you can.

⁶⁶ So they completed the structure of the tomb, sealed it, and placed a guard there.

Chapter 28

¹ On the first day of the week, early in the morning, Mary Magdalene and the other Mary came to see the tomb.

² Then the earth shook because the angel of the Lord descended from heaven to the tomb, overturned the stone, and stood still.

³ His appearance was like the sun and his garments like snow.

⁴ From the fear of him the guards were dismayed and stood like dead men.

⁵ The angel answered and said to the women: Do not fear for I know that you seek Jesus who was hung.

⁶ He is not here for he is already alive as he said. Come, therefore, and see the place where the Lord arose.

⁷ Then go immediately and tell his disciples that the Lord has already arisen there. He will be before you and there you will see him as he told you.

⁸ The women went out of the tomb with fear because they had seen the angel, but with great joy because the Lord had come back to life. They ran to tell his disciples.

- ⁹ והמה הולכות ויש"ו עבר לפניהם אומר השם ישיעכן. והם קרבו אליו ויקדו לו וישתחוו לו.
¹⁰ אז אמר להן יש"ו אל תפחדו אמרו לאחי שילכו לגליל ושמה יראוני.
¹¹ וכעוד שהן הולכות איזה מהשומרים באו לעיר והגידו לגדולי הכהנים כל הנעשה.
¹² ויעדו לעצה עם זקני העם. ויתנו ממון רב לפרשים.
¹³ ואמרו להם אתם תאמרו שבאו תלמידיו לילה וגנבוהו בעודכם ישנים.
¹⁴ ואם זה יבא לאוזן פילאט אנו נדבר עמו בענין יניחכם.
¹⁵ והם לקחו המטבע ואמרו כן כמו שלמדום. וזה הדבר בסוד בין היהודים עד היום הזה.
¹⁶ ואחר זה כאשר השנים עשר תלמידיו הלכו לגליל נראה להם בהר אשר בו התפללו. וכאשר ראוהו השתחוו לו ויש מהם שנסתפקו בו.
¹⁸ ויש"ו קרב אליהם ואמר להם לי נתן כל היכולת בשמים ובארץ.
¹⁹ לכו אתם
²⁰ ושמרו אותם לקיים כל הדברים אשר ציויתי אתכם עד עולם.

^{28:9} G ה' EF, האל והשם | A לפניהן [לפניהם]

^{28:10} EFG ושם [ושמה] | AEF להם [להן]

^{28:11} G אשר נעשה [הנעשה] | B לכהני הגדולים [לגדולי הכהנים] | G בא [באו] | G אחד [איוה]

^{28:12} G ויעצו מה לעשות [ויעדו] | G העם | AE, יועצו, יועדו [ויעדו]

^{28:13} F הלילה [לילה] | G מתלמידיו [תלמידיו]

^{28:14} G ה' + [בענין]

^{28:15} BG omit [הזה] | A ואו [וזה] | F שלמדים, A שלמדום [שלמדום]

^{28:18} G, omit H אליהם [להם] | H להם [אליהם] | A קרא [קרב]

^{28:20} AB ולמדו [ושמרו]

- ⁹ As they were going Jesus passed before them saying:
 May the Name deliver you. They came near to him, bowed down to him, and worshipped him.
¹⁰ Then Jesus said to them: Do not be afraid; tell my brothers that they should go to Galilee and there they will see me.
¹¹ While they were going some of the guards entered the city and declared to the chief priests all that had happened.
¹² They came together for counsel with the elders of the people. Then they gave much money to the horsemen
¹³ and said to them: Say that his disciples came by night and stole him while you were sleeping.
¹⁴ If this should come to the ears of Pilate we will tell him that he should leave you alone.
¹⁵ They took the money and said thus as they instructed them. This is the word [held] in secret among the Jews unto this day.
¹⁶ After this when his twelve disciples came to Galilee he appeared to them in the mountain where they had prayed.
¹⁷ When they saw him they worshipped him, but there were some of them who doubted him.
¹⁸ Jesus drew near to them and said to them:
 To me has been given all power in heaven and earth.
¹⁹ Go
²⁰ and (teach) them to carry out all the things which I have commanded you forever.